

10-21/4/1980.

Lk: 1088-55/80

80p.
40

A
MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG
BELÜGYMINISZTERÉNEK
4/1980. számú
UTASÍTÁSA

Budapest, 1980. évi január hó 2-án.

LK:

A 40/1987 BM. ut. 1987.
dec. 17-én hatályon kívül
helyezett, ezért

Frakció.

St. 1988.02.12

Teles

Egyesületi
Szolnoki

TARTALOMJEGYZÉK

	Oldal
4/1980. sz. miniszteri utasítás a bűnügyek rendőrségi nyomozásáról	3
10/1979. sz. miniszteri utasítás a BM nyomozó hatóságainak hatásköréről és illetékességéről	93
1/1979. sz. Legf. Ü. BM sz. közös utasítás az ügyészségi nyomozás kizárólagos hatáskörébe tartozó bűncselekmények megállapításáról és e körben a rendőrségi szervekkel való együttműködésről	123
7/1979. sz. legfőbb ügyészi utasítás a nyomozás törvényessége feletti felügyeletről és a büntető ügyek ügyészségi nyomozásáról	127

TARTALOMJEGYZÉK

Oldal

3	1980. évi statisztikai évkönyv a bányászati és kohászati iparágakról
88	1980. évi statisztikai évkönyv a mezőgazdasági és erdőgazdálkodási ágazatokról
130	1980. évi statisztikai évkönyv a közlekedési és hírközlési ágazatokról
137	1980. évi statisztikai évkönyv a szolgáltatási ágazatokról

Készült: 10 050 példányban.

Kapják: elosztó szerint.

10—21/4/1980.

**A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG
BELÜGYMINISZTERÉNEK**

4/1980. számú

U T A S Í T Á S A

a bűnügyek rendőrségi nyomozásáról

Budapest, 1980. évi január hó 2-án.

A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (továbbiakban: Btk.) és az 1979. évi 4. számú törvényerejű rendelettel módosított 1973. évi I. törvény (továbbiakban: Be.) alapján a legfőbb ügyésszel egyetértésben kiadom az alábbi

u t a s í t á s t:

I. FEJEZET

A NYOMOZÓ HATÓSÁG

A nyomozó hatóság feladata, hatásköre és illetékessége

1. A rendőrség, mint nyomozó hatóság a Be. 16. §-ában meghatározott feladatát a Be., valamint a belügyminiszter és helyettesei által a bűnügyek nyomozására vonatkozóan kiadott utasítások és parancsok alapján teljesíti.
2. a) A rendőrség nyomozó hatóságai (továbbiakban: nyomozó hatóság) hatáskörét és illetékességét a 10/1979. (BK 7.) számú BM utasítás szabályozza. Azokat a bűn-

cselekményeket, amelyeknek a nyomozása az ügyészség kizárólagos hatáskörébe tartozik az 1/1979. Legf. Ü.— BM számú közös utasítás tartalmazza.

- b) A nyomozó hatóságok az ügyészség kizárólagos hatáskörébe tartozó bűncselekmények elkövetése miatt náluk tett, vagy hozzájuk küldött feljelentéseket és ezek anyagát — a feljelentés kapcsán foganatosított halaszthatatlan nyomozási cselekmények végrehajtása során keletkezett bizonyítási eszközök csatolásával — haladéktalanul kötelesek az illetékes megyei (fővárosi) főügyészségnek, illetve katonai ügyészségnek megküldeni.
- c) Az egyes pénzügyi bűncselekmények nyomozását a vám- és pénzügyőrség külön jogszabály szerint végzi.
- d) A nyomozó hatóság a nyomozás során hatáskörét és illetékességét hivatalból köteles vizsgálni. Ha a nyomozó hatóság hatáskörének, vagy illetékességének hiányát állapítja meg — a halaszthatatlan nyomozási cselekmények teljesítése után — az iratokat a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező nyomozó hatóságnak küldi meg.
- e) Illetékességi összeütközés esetén a felettes rendőri szerv vezetője dönt (10/1979. BM utasítás 13. pont).
- f) Amennyiben a nyomozó hatóság illetékességi területén kívül kényszerintézkedést foganatosít, erről a területileg illetékes rendőri szervet haladéktalanul értesíti. Halaszthatatlan nyomozási cselekmények foganatosítása-kor az értesítés utólag is megtörténhet.

Az ügyek egyesítése és elkülönítése

- 3. a) Az ügy helyes eldöntése, a tényállás hiánytalan tisztázása végett, valamint az eljárás gazdaságossági szempontjaira is figyelemmel, a bűncselekmény, továbbá az összefüggő bűncselekmények valamennyi elkövetőjét — ideértve a feljelentés elmulasztóját, a bűnpártolót és az orgazdát is — egy eljárásban kell felelősségre vonni.
- b) Egyesíteni, vagyis az ugyanazon, vagy más nyomozó hatóságnál eredetileg külön-külön indított büntető

ügyeket összevonni akkor lehet, ha az a) bekezdésben megjelölt feltételek fennállanak, vagy egyéb okból az egyesítés célszerű.

4. a) Ha a gyanúsítottak nagy száma, vagy egyéb ok, valamennyi bűncselekménynek, illetve a bűncselekmény valamennyi elkövetője cselekményeinek egy eljárásban történő nyomozását jelentősen nehezítené, az egyesítést mellőzni kell, illetve az ilyen ügyeket el kell különíteni.
 - b) A bűnügyeket elsősorban akkor kell elkülöníteni, ha a nyomozás olyan más bűncselekményt, vagy bűncselekményeket is feltár, amelyek elkövetőinek cselekménye a nyomozás elrendeléséhez alapul szolgáló tényekkel szorosan nem függ össze.
 - c) Azokat, akiknek a bűncselekménye — az eset összes körülményeire tekintettel — a társadalomra kisebb fokban veszélyes, külön eljárásban lehet felelősségre vonni akkor is, ha bűncselekményük együttes elbírálása személyi, vagy tárgyi összefüggés folytán egyébként indokolt lenne.
5. a) Az ügyek egyesítését és elkülönítését a célszerűségre figyelemmel kell eldönteni. A döntésnél azt kell vizsgálni, hogy a bűncselekmények felderítése, illetve a bűncselekmény elkövetőinek felelősségre vonása egy, vagy több eljárásban oldható-e meg könnyebben, eredményesebben és gazdaságosabban.
 - b) Az ügyek egyesítése, illetve elkülönítése esetében a nyomozás határidejének kezdő napját a korábban elrendelt nyomozási határidő kezdő napjától kell számítani.
 - c) Az ügyek egyesítését és elkülönítését határozattal kell elrendelni.

A nyomozó hatóság tagjának kizárása

6. A nyomozásban nem vehet részt a nyomozó hatóságnak az a tagja:
— aki az ügyben mint terhelt, vagy védő, továbbá mint sértett, feljelentő, vagy mint ezek képviselője vesz,

vagy vett részt, valamint a felsoroltaknak a Btk. 137. §-ában megjelölt hozzátartozója;

- aki az ügyben mint tanú, szakértő vesz, vagy vett részt;
- akitől az ügy elfogulatlan megítélése egyéb okból nem várható;
- aki az ügyben mint bíró járt el, vagy az eljáró bírónak a Btk. 137. §-ában megjelölt hozzátartozója;
- perújítás során elrendelt nyomozásban az, aki az alapügyben eljár.

7. a) A nyomozó hatóság tagja a vele szemben fennforgó kizárási okot haladéktalanul köteles vezetőjének jelenteni, aki a jelentés alapján dönt a kizárásról.

b) Nem teljesítheti a nyomozást az a nyomozó hatóság, amelynek vezetőjével szemben az Utasítás 6. pont első bekezdésében meghatározott kizáró ok forog fenn.

c) Nem kizárási ok az Utasítás 48. pontjában meghatározott jelentés, illetőleg feljelentés.

d) A nyomozó hatóság vezetője a saját hatáskörében intézkedik a területén levő más nyomozó hatóság kijelölése iránt, ennek hiányában a felettes nyomozó hatóság vezetőjéhez fordul.

e) A nyomozó hatóság vezetője a szolgálati út betartásával a felettes nyomozó hatóság vezetőjének köteles jelenteni, ha vele szemben kizárási ok forog fenn. A nyomozó hatóság vezetője által bejelentett, vagy az őt érintő kizárás kérdésében a felettes nyomozó hatóság vezetője dönt. Amennyiben a kizárást indokoltnak találja, más alárendelt nyomozó hatóságot utasít a nyomozás teljesítésére.

f) Felettes nyomozó hatóság vezetője alatt — a kizárás kérdésében — a következőket kell érteni:

- járási (városi, kerületi) rendőrkapitányságok (továbbiakban: kapitányságok) állományába tartozók esetében: a kapitányság vezetőjét;
- a kapitányság vezetője (helyettese) esetében: a főkapitányság vezetőjét;

- főkapitánysági beosztottak tekintetében: a főkapitányság vezetőjét;
 - a főkapitányság vezetője (helyettese) esetében: a BM illetékes miniszterhelyettesét.
- g) A kizárási ok bejelentésének elmulasztásáért, vagy késedelmes teljesítéséért a nyomozó hatóság tagja, illetve — ha a kizáró ok vele szemben forog fenn — vezetője fegyelmi és anyagi felelősséggel tartozik.
- h) A kizárási okot az ügyész, a sértett, a sértett képviselője, a gyanúsított és a védő is bejelentheti.
8. a) A nyomozó hatóság tagja, ha vele szemben fennforgó kizárási okot maga jelentette be, bejelentése elintézéséig az ügyben nyomozási cselekményt nem fogantatosíthat.
- b) A nyomozó hatóság tagja, ha a kizárási okot nem maga jelentette be, a bejelentés elintézéséig az ügyben eljárhat, azonban a halaszthatatlan sürgős esetet kivéve kényszerintézkedést nem alkalmazhat.
- c) A nyomozó hatóság tagja a b) bekezdés esetén korlátozás nélkül járhat el, ha a bejelentő a kizárási megtagadása után az eljárás ugyanazon szakaszában kizárási irányuló újabb bejelentést tesz.
- d) A nyomozó hatóság tagjának kizárására vonatkozó rendelkezéseket megfelelően alkalmazni kell a jegyzőkönyvvezetőre is.

II. FEJEZET

A BIZONYÍTÁS

A tanú vallomása

9. a) A tanú bevonására, jogaira, kötelezettségeire, a tanú kihallgatásának általános szabályaira és a tanúzás akadályaira a Be. 62—67. §-ai az irányadók.
- b) A tanút minden kihallgatása alkalmával és a szembeállítás megkezdése előtt is figyelmeztetni kell a mentes-

ségi jogára. Ha tanú vallomástételének a Be. 65. §-a szerint nincs akadály, vagy a vallomástételt megtagadhatja, de mentességével nem kíván élni, az igazmondásra és a hamis tanúzás következményeire figyelmeztetni kell. A mentességre való figyelmeztetésnek és a tanú erre adott nyilatkozatának a jegyzőkönyvből ki kell tűnni. Ha a tanú mentessége a kihallgatása során derül ki, erre őt figyelmeztetni kell. Gyermekkorú személy tanúkihallgatása esetén a hamis tanúzás törvényes következményeire történő figyelmeztetést mellőzni kell.

- c) A mentesség fennállásáról az eljárást folytató nyomozó hatóság dönt. Ezért a tanú köteles válaszolni azokra a kérdésekre, amelyek a mentesség eldöntéséhez szükségesek.
- d) A jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell, hogy a tanú az általa elmondottakról honnan, milyen módon szerzett tudomást.
- e) A tanú kihallgatását lehetőleg úgy kell foganatosítani, hogy újabb kihallgatása ne váljon szükségessé. Ismételt kihallgatása esetén, ha vallomását az előző kihallgatáskor felvett jegyzőkönyvben folytatólagosan rögzítik, az egyéb személyi adatok mellőzésével csak a tanú nevét, a kihallgatás helyét és idejét, valamint a b) bekezdésben szabályozott figyelmeztetést és az arra tett nyilatkozatot jegyzőkönyvbe, illetve jelentésbe kell foglalni.
- f) A tanú kérésére a nyomozó hatóság előtt történt megjelenéséről és az ott eltöltött időről igazolást kell adni.
- g) A tanú figyelmét fel kell hívni, hogy igényelheti a megjelenésével kapcsolatban felmerült költségei megtérítését. Amennyiben ezt igényli, költségeit (utazás, szállás, díjazás, ellátási költség) a 2/1974. (V. 26.) IM és a 4/1977. (V. 27.) IM számú rendelettel módosított 1/1969. (I. 8.) IM számú rendelet alapján kell megállapítani és megtéríteni.

A szakvélemény

- 10. a) A büntető eljárásban a felderítés eredményessége és a tényállás hiánytalan megállapítása érdekében, a törvényben meghatározott feltételek esetén szakértő (szak-

tanácsadó) vesz részt. Szakértő kirendelésére az eljáró nyomozó hatóság vezetője jogosult. A szakértő kirendelése iránt nyomban a kirendelés szükségességének felmerülésekor kell intézkedni.

- b) Szakértő kirendelése történhet: erről szóló külön határozatban, halaszthatatlan nyomozási cselekmény esetén, valamint ha a kirendelést folyamatban levő ügyben felmerült valamely sürgős körülmény indokolja, szóban, — szükség esetén távbeszélő útján. Szóbeli kirendelés esetén a kirendelésről szóló határozatot arról a nyomozási cselekményről felvett jegyzőkönyvbe kell foglalni, melynél a szakértő közreműködött. Szaktanácsadó igénybevétele külön határozat nélkül történik.
- c) A határozatban pontosan meg kell jelölni; a vizsgálat tárgyát, a szakértő által megválaszolandó kérdéseket; a szakértőnek a szakvélemény elkészítéséhez rendelkezésre bocsátott anyagokat és azt, hogy a szakvéleményt szóban vagy írásban és milyen határidőre kell előterjeszteni. A szakértő figyelmét fel kell hívni a Be. 81. §-ának (1) és (2) bekezdésében foglalt következményekre.
- d) A szakértő kirendeléséről, valamint az eljáró szakértő kijelöléséről a gyanúsítottat és a védőt értesíteni kell.
- e) A szakértői vizsgálat tartama alatt a nyomozást folytatni kell. A szakértőt nyomozási cselekmények fogantatásával megbízni nem lehet. A nyomozás során felmerült újabb adatokat — amennyiben a szakvéleményt befolyásolhatják — a szakértő rendelkezésére kell bocsátani.
- f) A nyomozó hatóság eljáró tagja a szakértői tevékenység figyelemmel kísérése során köteles meggyőződni, hogy a szakértő az átadott tárgyak kezelésére, vizsgálatára, visszaszolgáltatására, részleges megváltoztathatóságára, vagy megsemmisíthetőségére vonatkozó rendelkezéseket megtartja-e.
- g) A nyomozó hatóság tagjának biztosítani kell, hogy a szakértő ténykedése a kirendelő határozatban megjelölt kérdéseken túl ne terjedjen, más szakágakhoz tartozó szakkérdések elbírálására ne térjen ki. Ha az ügyben

különböző szakághoz tartozó szakértők működnek közre, azt is biztosítani kell, hogy együttműködésük összehangolt, célirányos legyen.

- h) Amennyiben az igénybe vett szakértő (szaktanácsadó) felmentését indokolt okból kéri, kérelmét teljesíteni kell.
 - i) A nyomozó hatóság vezetőjének feladata a beérkezett szakvélemény áttanulmányozása, értékelése és indokolt esetben a szakértővel történő pótlólagos kiegészítettése, illetőleg új szakértő bevonása.
11. a) A szakértői vizsgálat elrendelését a vizsgálatnak alávetett személlyel közölni kell. Figyelmét fel kell hívni arra, hogy a szakértői vizsgálatnak, kivéve a műtéti beavatkozást, köteles magát alávetni. Ha erre nem hajlandó, a gyanúsítottat a vizsgálat tűrésére kényszeríteni lehet, a tanút és a sértettet pedig rendbírsággal lehet sújtani.
- b) A vizsgálat foganatosításánál rendszerint csak a nyomozó hatóság eljáró tagja és a vizsgálatot folytató szakértő lehet jelen. Indokolt esetben — pl. a vizsgált személy öntudatlan állapotban van, vagy őt a vizsgálat tűrésére kényszeríteni kellett — hatósági tanúkat lehet alkalmazni. Ha a vizsgálat a lemeztelenített élő ember testének megvizsgálásával jár, a szakértő kivételével csak a vizsgálatnak alávetetttel azonos nemű személyek lehetnek jelen.
- c) Amennyiben a szakértői vizsgálatnál hatósági tanúk is közreműködnek, ezt a szakvéleményben a tanúk személyi adatainak megjelölésével fel kell tüntetni.
12. a) A szakértő szakvéleményét, a szaktanácsadó a lefolytatott vizsgálatának eredményét, a szakkérdésben adott felvilágosítást a kirendelő hatóság rendelkezéseinek megfelelően szóban, vagy írásban köteles előterjeszteni.
- b) A szakértőnek szóban előadott szakvéleményét és a szaktanácsadó által szóban közölteket jegyzőkönyvbe kell foglalni.

13. a) Ha a szakértő a szakvéleményét írásban nyújtja be, a gyanúsítottat, a védőt értesíteni kell, hogy a szakvéleményt megtekinthetik. Ha a szakértő a szakvéleményt szóban terjeszti elő, vagy a hatóság a szakvélemény benyújtása után a szakértőt szóban is meghallgatja, ennek időpontjáról a gyanúsítottat, a védőt értesíteni kell, kivéve, ha a késedelem veszéllyel jár. A gyanúsított, illetve védője kérelmére a szakvélemény egy példánya részükre ideiglenesen kiadható.
- b) A szakvélemény megtekintését, illetve átadását az érdekeltek részére a nyomozás iratainak ismertetése előtt olyan időpontban kell biztosítani, hogy a szakvéleményre vonatkozó indítványaik, észrevételeik teljesítése — indokoltságuk esetén — a nyomozás befejezését ne késleltesse.
- c) Az érdekeltek a szakvéleményre vonatkozó észrevételeiket és indítványukat írásban terjeszthetik elő, vagy jegyzőkönyvbe mondhatják. Jegyzőkönyvbe foglalás esetén rögzíteni kell a szakvélemény ismertetésének tényét, a védőhöz és a gyanúsítotthoz jogaikkal kapcsolatban intézett figyelmeztetést és ezeknek a szakvéleményre adott nyilatkozatait. Hasonlóan kell eljárni a szakvélemény ismertetésénél jelenlevő szakértőnek a hozzá intézett kérdésekre adott kiegészítő véleményét, illetve válaszát illetően is.
- d) A szakvéleményre vonatkozó észrevételek, indítványok tekintetében az Utasítás 61. pont (1) bekezdésében foglaltakat kell értelemszerűen alkalmazni.
- e) A nyomozó hatóság köteles ügyelni arra, hogy ne vegyen részt a nyomozásban olyan szakértő (szaktanácsadó), akivel szemben a Be. 71. §-ának (1) bekezdésében felsorolt valamely kizárási ok fennáll. Ha a szakértő (szaktanácsadó) a közreműködést mentességére hivatkozással megtagadja, szóban előadott indokait jegyzőkönyvbe kell foglalni. A mentesség elbírálására a Be. 65—66. §-ában foglaltakat értelemszerűen kell alkalmazni.
14. A szakértőkkel kapcsolatos részletes rendelkezéseket a Be. 404. § (1) bekezdés b) és c) pontja alapján kiadott külön jogszabályok tartalmazzák.

A szemle

15. a) A szemle tartása iránt (Be. 84. §) késedelem nélkül kell intézkedni, ha a késedelem a szemle tárgya, a fellelhető tárgyi bizonyítékok megváltozásának, illetve megsemmisülésének veszélyével fenyeget.
- b) Az illetékes nyomozó hatóság intézkedéséig minden rendőri szerv köteles gondoskodni a bűncselekménnyel összefüggő nyomok, illetve a helyszín érintetlenségéről. Biztosítani kell az élet, testi épség, valamint az anyagi javak mentését és megóvását.
- c) A szemlénél jelen lehet, észrevételt tehet és indítványt terjeszthet elő a gyanúsított, a védő és a sértett, akiket a fogatosítás helyéről és idejéről kellő időben értesíteni kell. Értesítésük csak akkor mellőzhető, ha a késedelem veszéllyel jár.
- d) Súlyos (elsősorban ismeretlen tettes által elkövetett) élet elleni bűncselekmény helyszíni szemléjéről a nyomozás felügyeletet ellátó ügyészt előzetesen értesíteni kell.
- e) A szemlének mindenki köteles magát alávetni, a birtokában levő tárgyakat pedig a szemle céljából rendelkezésre bocsátani. Ez azokra is vonatkozik, akik az ügyben a Be. 66. §-a alapján a tanúvallomás megtagadására jogosultak.
- f) A szemle során készített helyszínrajzokat, vázlatokat, fénykép-, mozgókép- és hangfelvételeket, egyéb jelentéseket (pl. a helyszínt biztosító) a jegyzőkönyvhöz kell csatolni. Ezek készítésének a jegyzőkönyvből ki kell tűnni.
- g) A helyszíni szemlével párhuzamosan a menekülő (tettes (tettesek) felkutatására és elfogására — a forró nyomon üldözés szabályainak megfelelően — haladéktalanul intézkedéseket kell fogatosítani. (17/1978. BM számú parancs.)

A bizonyítási kísérlet

16. a) A bizonyítási kísérletnél (Be. 85. §) jelen lehet és azzal kapcsolatban észrevételt tehet, valamint indítványt terjeszthet elő a gyanúsított, a védő, továbbá a sértett,

akiket a bizonyítási kísérlet helyéről, idejéről kellő időben értesíteni kell. Az értesítés csak akkor mellőzhető, ha a késedelem veszéllyel jár. A gyanúsított aktív helyszíni ténykedésre nem kötelezhető.

- b) A bizonyítási kísérlet megtartása előtt szükség esetén gondoskodni kell olyan körülmények létrehozásáról, amelyek között az adott esemény, vagy jelenség létrejöhett, illetve megtörténhetett.
- c) A bizonyítási kísérletről jegyzőkönyvet kell készíteni, melynek tartalmaznia kell a bizonyítási kísérleten jelen levő személyek megnevezését, a kísérlet lefolytatásának módját, illetve eredményeit.
- d) A bizonyítási kísérleten készített helyszínrajzokat, vázlatokat, fénykép-, mozgókép- és hangfelvételeket a jegyzőkönyvhöz kell csatolni. Ezek készítésének a jegyzőkönyvből ki kell tűnni.

A felismerésre bemutatás

- 17. a) A felismerésre bemutatás (Be. 86. §) előtt a felismerő személyt (gyanúsítottat, illetőleg tanút) a hamis vád, illetve a hamis tanúzás következményeire figyelmeztetni kell.
- b) Azt, akinek személyt, vagy tárgyat mutatnak be, előzetesen gyanúsítottként, vagy tanúként ki kell hallgatni arra, hogy a kérdéses személyt, vagy tárgyat milyen körülmények között észlelte, s hogy azokat milyen ismérveik, sajátosságaik alapján ismerné fel.
- c) A felismerésre bemutatást lehetőleg ugyanolyan körülmények között kell végrehajtani, mint amilyenek között a felismerő a bemutatásra kerülő személyt vagy tárgyat észlelte.
- d) Azt, akit felismerésre bemutatnak, előzően fel kell hívni, hogy a bemutatásra kerülő személyek között tetzés szerinti helyen foglaljon helyet. E közlésnek és az elhelyezkedés megjelölésének a jegyzőkönyvből ki kell tűnnie. A felismerésre együttesen bemutatott személyekről fényképfelvételt kell készíteni.

- e) A felismerésre bemutatott személyt vagy tárgyat több — legalább három — hozzá hasonló külsejű személy, illetve tárgy között kell a felismerőnek bemutatni.
- f) Személy, vagy tárgy felismerésre bemutatása történhet fénykép-, vagy filmfelvétel alapján is. Fénykép bemutatása esetén a bemutatásra kerülő személy vagy tárgy fényképét több — legalább három — hozzá hasonló külsejű személy vagy tárgy fényképe között kell elhelyezni és a fényképeket sorszámmal kell ellátni. A fényképeket a jegyzőkönyvben a felismerőnek történt bemutatásuk előtt véglegesen rögzíteni kell. Album alkalmazása esetén az egyes személyek vagy tárgyak fényképeit megnevezés nélkül, sorszámmal kell megjelölni.
- g) A felismerésre bemutatásnál a gyanúsított, a védő és a sértett jelen lehet és ott észrevételt tehet, vagy indítványt terjeszthet elő. Őket a felismerésre bemutatás helyéről és idejéről kellő időben értesíteni kell. Az értesítés csak akkor mellőzhető, ha a késedelem veszéllyel jár.
- h) Ha a személyt vagy a tárgyat a felismerő a bemutatott személyek, illetve a tárgyak egyikében felismerte, nyilatkoznia kell arra, hogy milyen ismérvek alapján jutott a felismerésre.
- i) A felismerésre bemutatásnál ráutaló kérdéseket feltenni, a felismerőt bármiként befolyásolni tilos.
- j) Ha a felismerés több személytől várható, minden egyes felismerővel a felismerésre bemutatást külön-külön kell lefolytatni úgy, hogy a felismerők egymást ne befolyásolhassák.
- k) A felismerésre bemutatásról felvett jegyzőkönyvben fel kell tüntetni a cselekmény foganatosításának helyét, idejét, a felismerésben részt vevők személyi adatait, tárgy felismerésénél a bemutatásra került tárgyak adatait, a bemutatás lefolyását, körülményeit és eredményét.

Szembesítés

- 18. a) A gyanúsítottak, illetve a gyanúsított és a tanú, valamint a tanúk vallomása közötti ellentét tisztázását szükség esetén szembesítéssel kell megkísérelni.

- b) Nem lehet szembesíteni azt, akit a Be. 65. §-a alapján tanúként nem lehet kihallgatni, illetve azt, aki a Be. 66. § (1) bekezdésében meghatározott mentességére hivatkozással a tanúvallomást indokoltan megtagadja. A tanút más tanúval, vagy a gyanúsítottal történő szembesítése előtt az igazmondásra, illetve a hamis tanúzás következményeire figyelmeztetni kell. A figyelmeztetést és az arra adott választ jegyzőkönyvbe kell foglalni.
- c) Ha több gyanúsított, vagy tanú szembesítése szükséges, az ellentétes vallomást tevőket egyenként kell szembesíteni.
- d) A szembesítés megkezdésekor a szembesítetteket nyilatkoztatni kell arra, hogy ismerik-e egymást, s ha igen, honnan, továbbá, hogy milyen viszonyban vannak egymással. Ezt követően a vallomásaikban levő ellentmondásaikra külön-külön kell őket nyilatkoztatni. Nyilatkozataik megtétele után a szembesítés vezetőjének engedélyével kérdéseket intézhetnek egymáshoz.
- e) A szembesítés során, annak eredményessége érdekében a szembesítettekkel adatokat, bizonyítási eszközöket, vagy a korábbi vallomásaikat ismertetni lehet.
- f) A szembesítés során elhangzott kérdéseket, az azokra adott válaszokat, a szembesítés vezetőjének a szembesítettekhez intézett közléseit, az adatok, a bizonyítási eszközök, a korábbi vallomások ismertetését elhangzásuk, illetve az ismertetés sorrendjében kell a szembesítésről felvett jegyzőkönyvbe foglalni a szükséges részletezéssel, indokolt esetben szó szerint. A szembesítettekkel saját vallomásaikat külön-külön, a jegyzőkönyv minden oldalán alá kell iratni.
- g) A jegyzőkönyvben rögzíteni kell a szembesítésen lezajlott mindazon körülményeket, amelyeknek akár a szembesítés lefolyása, akár a nyomozás szempontjából jelentősége van. (Pl. a szembesítettek túlzott magabiztossága, esetleges zavara, egymáshoz intézett megszólításai, kifejezéseik, stb.)
- h) Ha a szembesítettnek a szembesítés során tett vallomása önmagával vagy a korábbi vallomásával ellentétes,

az ilyen vallomás tevőjét a vallomásban meglevő el-
lentét okára és arra is nyilatkoztatni kell, hogy melyik
vallomását tartja fenn.

- i) Jelentősebb ügyekben és olyan esetekben, ha rendza-
varástól lehet tartani, a szembesítésen az eljáró ható-
ság részéről harmadik, lehetőleg az ügyet ismerő sze-
mélynek is jelen kell lennie.

A gyanúsított vallomása

- 19. a) A büntető eljárás nyomozási szakaszában gyanúsított
az a személy, aki ellen a bűncselekmény alapos gya-
núja miatt a nyomozó hatóság eljár. A gyanúsítottá vá-
lás időpontja az alapos gyanú közlése. A gyanúsítottnak
a Be.-ben meghatározott jogai gyakorlását ettől az idő-
ponttól kell biztosítani. Gyanúsítottnak kell tekinteni
azt a személyt is, akivel szemben távollétében folyik
a nyomozás.
 - b) A gyanúsított egyes nyomozási cselekményeknél jelen
lehet, azokkal kapcsolatban indítványt, észrevételt te-
het, melyeket jegyzőkönyvbe kell foglalni.
 - c) A nyomozás során a gyanúsítottnak betekintésre a sa-
ját kihallgatásáról, a szakértő meghallgatásáról, a szem-
léről, a bizonyítási kísérletről és a felismerésre bemu-
tatásról felvett jegyzőkönyvet, valamint a szakvéle-
ményt kérelmére át kell adni. Egyéb iratokba — tanúk,
gyanúsított-társak vallomása, stb. — a nyomozás ira-
tainak ismertetése előtt csak akkor tekinthet be, ha ez
a nyomozás érdekeit nem sérti.
 - d) A gyanúsítottnak a tényállás alapos és hiánytalan tisz-
tázására tett indítványait a nyomozás során teljesíteni
kell.
 - e) A gyanúsítottat a büntető eljárási jogairól és a köteles-
égeiről fel kell világosítani, az erre vonatkozó kérdé-
seire kimerítő választ kell adni.
20. a) A gyanúsítottól első kihallgatása megkezdésekor meg-
kell kérdezni nevét, születési helyét és idejét, anyja ne-
vét, lakóhelyét, személyi igazolványának számát, illetve

személyi számát. Majd a bizonyítékok ismertetése nélkül — a vonatkozó jogszabályok megjelölésével — közölni kell a bűncselekmény tényállásának lényegét. Ennek közlése határozat nélkül, a kihallgatásról szóló jegyzőkönyvben történik.

- b) A gyanúsítottat első kihallgatásán nyilatkoztatni kell a gyanúsításra és az életrajzi adataira. Az életrajzi adatoknál fel kell tüntetni a következőket: szülei foglalkozása, munkahelyei, iskolái, párttagsága, társadalmi megbízatása, választott tisztsége, házastársa, élettársa foglalkozása, általa eltartottak száma, mikor, hol, milyen címen járt külföldön, rendelkezik-e útlevéllel, vagy ilyen kérelmet adott-e be, a fiatalkorú gyanúsított esetében ki kell térni a szülő-fiatalkorú kapcsolatára is, közlekedési bűncselekmény esetén a gyanúsított rendelkezik-e és mióta vezetői engedéllyel, az milyen kategóriára érvényes, milyen vezetői gyakorlata van. Részletesen ki kell hallgatni azokra a tényekre, amelyek a büntető törvények és az eljárási jogszabályok alkalmazása szempontjából jelentősek, így különösen: a bűncselekmény tényállási elemeire, a bűncselekmény elkövetési módjára, körülményeire, a terhelő és mentő, valamint a büntetőjogi felelősséget súlyosító és enyhítő körülményekre, az elkövetés okára és az elkövetést közvetlenül lehetővé tevő, illetve elősegítő tényezőkre.
- c) Ha a gyanúsított vallomásában eltérések vannak, annak okát minden esetben tisztázni kell. Vallomása esetleges ellentmondásainak okára nyilatkoztatni kell. Ennek a jegyzőkönyvből ki kell tűnni.
- d) A gyanúsított kihallgatását úgy kell lefolytatni, hogy vallomását összefüggően előadhassa. Kérdések ezt követően intézhetők hozzá.
- e) A gyanúsított vallomását első személyben, a szükséges részletezéssel, de a felesleges részletek és a terjengősség mellőzésével a gyanúsított jelenlétében kell jegyzőkönyvbe foglalni. Vallomását sajátkezűleg is leírhatja, ez a jegyzőkönyv felvételét nem pótolja. A sajátkezűleg írt vallomást a bűnügyi iratokhoz kell csatolni.
- f) A gyanúsított beismerése esetén is be kell szerezni a fellelhető bizonyítékokat.

A KÉNYSZERINTÉZKEDÉSEK

Az őrizetbevétel

21. a) Őrizetbevételre a Be. 91. §-ának (1) bekezdésében meghatározott esetekben — bűncselekmény alapos gyanúja esetén — kerülhet sor.
- b) Az őrizetbevételt határozattal kell elrendelni. A határozatnak tartalmaznia kell a gyanúsítottnak a Be. 87. § (1) bekezdésének a) pontjában meghatározott személyi adatait, az elrendelés indokát, a fogvatartás helyét, valamint az őrizetbevétel elrendelésének és lejártának pontos idejét (nap, óra, perc). A határozat indoklásában le kell írni a rövid tényállást és az őrizetbevételt megalapozó tényeket, körülményeket.
- c) Őrizetbevétel elrendelésére a nyomozó hatóság vezetője jogosult. Az ügyelet vezetője hivatalos idő után a nyomozó hatóság vezetőjének rendelkezése alapján jogosult őrizetbevételt foganatosítani. Az őrizetbevételt köteles a nyomozó hatóság vezetőjének jelenteni, aki dönt az őrizetbevétel fenntartása vagy megszüntetése felől.
- d) Őrizetbevételt közbiztonsági szerv nem rendelhet el. Ha ennek szüksége merül fel, haladéktalanul köteles erről jelentést tenni a rendőrkapitányság vezetőjének.
- e) A gyanúsított az őrizetbevétel ellen panasszal élhet. A panasznak halasztó hatálya nincs. Az ügyben eljáró hatóságnak — ha a panasznak nem ad helyt — a panaszt az ügy irataival és nyilatkozatával az elbírálásra illetékes ügyészhez haladéktalanul, de legkésőbb 24 órán belül meg kell küldeni. Ha a gyanúsított a határozat aláírását megtagadja, erről a felügyeletet ellátó ügyészt haladéktalanul értesíteni kell. Ha az ügyész a gyanúsított szabadlábra helyezését rendeli el, ezt azonnal foganatosítani kell.
- f) Az őrizet legfeljebb hetvenkét óráig tarthat. Ha az őrizetben levő személy további fogvatartása indokolt — amennyiben előfeltételei fennállnak, ügyészi jóváhagyással — előzetes letartóztatását kell elrendelni.

- g) Őrizetbevétel esetén a hozzátartozó, vagy az őrizetbe vett által megjelölt más személy értesítése tekintetében a Be. 93. § (2) bekezdésének a) pontja, kiskorú gyermek elhelyezésére és a vagyontárgy kezelésére nézve a Be. 94. § szerint kell eljárni.
- h) Őrizetben levő gyanúsítottak az első kihallgatására az Utasítás 23. pont c) bekezdését kell alkalmazni.

Az előzetes letartóztatás

22. a) Előzetes letartóztatás a Be. 92. § (1) bekezdésében meghatározott esetekben, ügyész által jóváhagyott indokolt határozattal rendelhető el.

A letartóztatást elrendelő határozat-tervezetet 4 példányban kell elkészíteni és a jóváhagyásra illetékes ügyészséghez megküldeni. Ha a gyanúsítottak a letartóztatási határozat-tervezet elkészítésekor meghatalmazott vagy kirendelt védője van, a tervezetet 5 példányban kell elkészíteni, illetve megküldeni. (Az ügyészség 1 példány határozatot külön rendelkezés alapján megküld a BM Bűnügyi Nyilvántartó Osztálynak.)

- b) Az elrendelő (megszüntető) határozat rendelkező részének a Be. 87. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott személyi adatokat, az elrendelés (megszüntetés) okának jogszabályi megjelölését, a fogvatartás időtartamát és helyét kell tartalmaznia. Az indokolásban le kell írni a rövid tényállást és az előzetes letartóztatást megalapozó tényeket, körülményeket.
- c) Az előzetes letartóztatás az elsőfokú bíróságnak a tárgyalás előkészítése során hozott határozatáig, de legfeljebb egy hónapig tart. Időtartamának meghosszabbítására határidejének lejárta előtt tíz nappal az illetékes ügyészhez indokolt előterjesztést kell tenni, csatolva a nyomozás iratait.

Az előzetes letartóztatást nyomban meg kell szüntetni, ha az alapjául szolgáló okok megszűntek, illetve a határideje lejárt és meghosszabbításra nem került sor. Az előzetes letartóztatás megszüntetéséhez az illetékes ügyész jóváhagyását be kell szerezni.

d) A gyanúsított az előzetes letartóztatás elrendelése ellen panasszal élhet. A panasznak halasztó hatálya nincs. A panaszt a nyomozási iratokkal és a nyomozó hatóság véleményes jelentésével az illetékes ügyészhez haladéktalanul, de legkésőbb 24 órán belül meg kell küldeni.

23. a) Az előzetes letartóztatás foganatosítására a büntetések és az intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. számú tvr., valamint a Rendőrségi Fogdaszabályzat rendelkezései az irányadók.

b) Az előzetes letartóztatás elrendeléséről és foganatosítása helyéről a letartóztatott által megjelölt hozzátartozót késelelem nélkül értesíteni kell, ennek hiányában az általa megjelölt más személyt értesíteni lehet. Meg kell tenni a Be. 93—94. §-ában meghatározott intézkedéseket és a gyanúsított ezzel kapcsolatos nyilatkozatait jegyzőkönyvbe kell foglalni.

c) A fogva levő gyanúsított első kihallgatása alatt a bűncselekményét felölelő, átfogó kihallgatása értendő, amelyet — az eljárás lefolytatására illetékes nyomozó hatósághoz történt előállításától számított — 24 órán belül foganatosítani kell. A kihallgatás befejezésének tényét az időpont megjelölésével a jegyzőkönyvben rögzíteni kell.

d) Biztosítani kell az előzetesen letartóztatott védelemhez fűződő jogának érvényesítését, a védőjével való érintkezését. A védőjével az első kihallgatása után szóban, ellenőrzés nélkül, írásban pedig ellenőrzés mellett érintkezhet. Hozzátartozójával vagy más személlyel történő szóbeli vagy írásbeli érintkezését ellenőrizni kell.

e) Az ellenőrzés nélküli szóbeli érintkezést a biztonsági követelmények betartásával, olyan körülmények között kell lefolytatni, amely megakadályozza az előzetes letartóztatott szökését, azt, hogy önmagában vagy más személyben kárt tegyen, ezért őt a beszélgetés alatt is őrizni kell. Az őrzést ellátó személynek úgy kell elhelyezkedni, hogy a gyanúsított és a védője közötti beszélgetést ne hallhassa.

- f) Amennyiben az előzetes letartóztatás egy hónapon túli fenntartása indokolt, a határidő lejártá előtt tíz nappal kell előterjesztést tenni az illetékes ügyészhez és a nyomozás iratait csatolni kell.
- g) Amennyiben az előzetes letartóztatás fenntartásának okai a nyomozás befejezése után is fennállnak, az illetékes ügyészhez előterjesztést kell tenni az előzetes letartóztatásnak a tárgyalás előkészítése során hozott határozatig történő meghosszabbítására. A meghosszabbítás előterjesztésére az f) bekezdésben foglaltak az irányadók.
- h) Ha a gyanúsított a nyomozás befejezése után is letartóztatásban marad, az eljáró hatóságnak gondoskodnia kell igazolványainak (munkahelyi, katonai, munkásór, stb.) az illetékes szervekhez, párttagsági és KISZ tagsági könyvének a legutóbbi párt-, illetve KISZ alapszervezetének és személyi igazolványának, valamint engedélyeinek (útlevél, gépjárművezetői, fegyvertartási, stb.) a lakhelye szerint illetékes rendőri szervhez történő megküldéséről.
- i) Ha az előzetesen letartóztatott gyanúsított hadköteles vagy munkásór, előzetes letartóztatásáról az illetékes hadkiegészítési és területvédelmi parancsnokságot, illetve munkásórség parancsnokságát értesíteni kell. Az értesítésben az előzetes letartóztatott személy adatai mellett a bűncselekmény megnevezésével ki kell térni az előzetes letartóztatás okára és foganatosítása időpontjára.

Az ideiglenes kényszergyógykezelés

24. Ha a gyanúsítottal szemben kóros elmeállapot miatt ideiglenes kényszergyógykezelés válik szükségessé, ennek elrendelésére az illetékes ügyészhez haladéktalanul előterjesztést kell tenni. Ehhez az elmeorvosi szakvéleményt, valamint a nyomozási iratok első példányát csatolni kell.

A lakhelyelhagyási tilalom

25. a) A lakhelyelhagyási tilalmat elrendelni akkor lehet, ha
— az előzetes letartóztatás elrendelésének a Be. 92. § (1) bekezdés b) pontjában írt okai fennállnak, de an-

nak mellőzését méltányolható személyes körülmények (így pl. magas kor, súlyos betegség) indokolják,

- a gyanúsított magatartásából, vagy egyéb körülményekből alaposan lehet következtetni arra, hogy ilyen korlátozás nélkül a büntető eljárás lefolytatását nehezen, illetve akadályozná.

- b) A határozatban meg kell jelölni azt a helységet, amelynek elhagyására a tilalom vonatkozik. A gyanúsítottat figyelmeztetni kell arra, hogy a tilalom megszegése esetén előzetes letartóztatásra kerülhet sor. A nyomozó hatóság rendelkezhet úgy is, hogy a gyanúsított a lakóhelyét — munkahelyére utazás, vagy más célból — naponta elhagyhatja. A határozathoz ügyészi jóváhagyás szükséges.
- c) A lakhelyelhagyási tilalom fennállása alatt a gyanúsított kérelmére indokolt esetben (pl. munkavállalás, hozzátartozó gondozása céljából) engedélyezni lehet, hogy meghatározott időre más helyre távozzon.
- d) A nyomozó hatóság a gyanúsított kérelmére indokolt és méltánylást érdemlő esetben úgy is rendelkezhet, hogy a lakóhelyétől eltérő más tartózkodási hely elhagyását tiltja meg. Ha a gyanúsított ennek a tartózkodási helynek megváltoztatását a lakhelyelhagyási tilalom elrendelése után kéri, ehhez ügyészi jóváhagyás szükséges.
- e) Ha a lakhelyelhagyási tilalom elrendelésétől hat hónap eltelt, és vádemelésre még nem került sor, előterjesztést kell tenni az illetékes ügyészhez a fenntartás indokoltságának felülvizsgálatára.
- f) A gyanúsított a lakhely elhagyását megtiltó határozat ellen panasszal élhet. A panasznak halasztó hatálya nincs. A panasz elbírálására az Utasítás 22. pontjának d) bekezdése irányadó.

Az elővezetés

26. a) Az elővezetés (Be. 100. §) elrendelhető a gyanúsítottal és tanúval szemben, ha szabályszerű idézés ellenére a hatóság előtt nem jelenik meg és elmaradását alapos

okkal előzetesen ki nem menti, vagy ha a nyomozási cselekményről (pl. a hatóság helyiségéből) engedély nélkül távozik.

- b) Az elővezetést elrendelő határozatnak tartalmaznia kell az elővezetendő személyi adatait, pontos lakcímét, az eljárás alapjául szolgáló bűncselekmény megjelölését, az elővezetés elrendelésének okát, az előállítás helyét és időpontját. Ha az elővezetést távbeszélőn rendelték el, visszahívással meg kell győződni az elővezetést elrendelő azonosságáról, az írásbeli határozatot azonban pótlólag el kell készíteni, illetőleg be kell szerezni.

Amennyiben az elővezetést géptávirón rendelik el, azt írásbeli elrendelésnek kell tekinteni.

- c) Az elővezetést a Rendőrség Szolgálati Szabályzata 378—389. pontjaiban foglaltak szerint kell végrehajtani.
- d) Az elővezetésről szóló határozatot az elővezetendő személlyel ismertetni és részére kézbesíteni kell.
- e) Az elővezetést kímélettel kell végrehajtani. Ha az elővezetés nem foganatosítható, erről az ok megjelölésével jelentést kell készíteni, és azt az elővezetést elrendelő hatóságnak meg kell küldeni.

A lefoglalás

27. a) A nyomozás során a Be. 101. §-ának (1) bekezdésében meghatározott dolgokat — a halaszthatatlan nyomozási cselekményt kivéve — határozattal kell lefoglalni. Ha más nyomozási cselekmény foganatosítása során (pl. házkutatás, szemle) a nyomozó hatóság olyan tárgyakat talál, amelyeket le kell foglalni, azokról külön lefoglalási határozatot nem kell készíteni, hanem elégséges azt a nyomozási cselekményről felvett jegyzőkönyvbe foglalni.

- b) A lefoglalásról határozatot, illetve jegyzőkönyvet kell készíteni. Ebben a lefoglalt dolgokat azonosításra alkalmas módon kell feltüntetni. A lefoglalásról a lefoglalt dolgok birtokosának elismervényt kell adni. Ezt helyet-

tesítheti a lefoglalásról felvett jegyzőkönyv, illetve a lefoglalásról szóló határozat egy példányának átadása.

- c) A lefoglalást meg kell szüntetni, amint arra az eljárás érdekében már nincs szükség. Ha a lefoglalt dolog birtoklása jogszabályba ütközik, a büntető eljárás során lefoglalt dolgok kezeléséről és értékesítéséről szóló jogszabály szerint kell intézkedni;
- d) A lefoglalt dolgot annak kell kiadni akitől lefoglalták. Más részére kiadni csak a lefoglalást szenvedő előzetes írásbeli beleegyező nyilatkozata alapján lehet.
- e) Annak érdekében, hogy a bíróság a lefoglalt dolognak a megfelelő gyűjteménybe való elhelyezése iránt intézkedhessen, az ügyirathoz feljegyzést kell mellékelni. Ebben pontosan meg kell jelölni a gyűjteményben elhelyezendő, illetve a Belügyminisztérium részére átadni kért tárgyakat, bűnjeleket, iratokat, stb.

A házkutatás

- 28. a) Házkutatás tartására a Be. 103. § (1) bekezdésében meghatározott esetekben kerülhet sor.
- b) Házkutatás határozat nélkül csak a Be. 103. §-ának (3) bekezdésében meghatározott esetekben foganatosítható. Ezekben az esetekben a házkutatást bármely nyomozó hatóság végrehajthatja.
- c) A házkutatást elrendelő határozat egy példányát a házkutatás megkezdése előtt az érdekelt személy részére kézbesíteni kell. A házkutatást lehetőleg azon személy, vagy megbízottja jelenlétében kell foganatosítani, akivel szemben azt elrendelték. Távolléte esetén, vagy ha megbízottja nincs, érdekei védelmére képviselőt kell kirendelni.
- d) A házkutatásról jegyzőkönyvet kell felvenni, amely tartalmazza a házkutatás lefolytatásának módját, különösen:
 - az érdekeltnek, illetve megbízottjának (képviselőjének) nyilatkozatát, hogy a házkutatás elrendelése, vagy lefolytatásának módja miatt él-e panasszal;

- az érdekeltnek, illetve megbízottjának (képviselőjének) a házkutatás alatti magatartását, a házkutatás során keletkezett esetleges károkat, annak okát és mértékét;
 - a hatósági tanúk észrevételeit, megjegyzéseit;
 - a gyanúsított vagy a tárgyi bizonyítási eszközök megtalálásának a körülményeit és más olyan tényezőket, amelyek a bűncselekmény eredményes felderítéséhez nyújthatnak segítséget;
 - a bűncselekmény nyomainak és más tárgyi bizonyítási eszközöknek a leírását úgy, hogy azok a későbbi eljárás során is alkalmasak legyenek a kétséget kizáró azonosításra, illetve felismerésre;
 - a nyomok és a bizonyítási eszközök rögzítésének egyéb módjait (fénykép-, mozgóképfelvétel, s hogy ezek pontosan miről készültek, stb.);
 - ha a házkutatásra írásbeli határozat nélkül került sor, az erre utalást.
- e) Jelentősebb ügyekben a megtalált bűnjelekről, azok rejtkehelyéről fénykép- vagy mozgóképfelvételt kell készíteni. A lehetőséghez képest külön, hitelesen lezárt (lepecsételt) csomagban kell elhelyezni azokat a fontosabb nyomokat, vagy tárgyi bizonyítási eszközöket, amelyeknek szakértői vizsgálata látszik szükségesnek.
- f) Amennyiben a házkutatás során a bűncselekmény nyomainak, vagy tárgyi bizonyítási eszköznek csomagolására kerül sor — különösen, ha az szakértői vizsgálat végett szükséges — a csomagot az érdekelt vagy megbízottja (képviselője) és a hatósági tanúk jelenlétében a helyszínen kell lezárni. A lezárást a hatóság eljáró tagjának, az érdekeltnek, megbízottjának (képviselőjének) és a hatósági tanúknak hitelesíteni kell. Ezt a körülményt jegyzőkönyvben rögzíteni kell.
- g) A házkutatásról felvett jegyzőkönyv egy példányát az érdekelt személynek, illetőleg megbízottjának (képviselőjének) át kell adni.

- h) Ha a nyomozó hatóság a Be. 103. § (3) bekezdése alapján határozat nélkül foganatosít házkutatást, a házkutatásról felvett jegyzőkönyv mellé feljelentést, illetve jelentést kell csatolni.

A motozás

29. a) A Be. 104. §-ának (1) bekezdésében meghatározott esetekben motozásnak van helye. A motozás a Be. 104. §-ának (2) bekezdése esetén sem mellőzhető, ha a körülményekből feltételezhető, hogy a személy a keresett tárgyon kívül a bűncselekményre vonatkozó más tárgyi bizonyítási eszközt, vagy egyéb olyan tárgyat tart magánál, aminek birtoklása jogszabályba ütközik (pl. lőfegyver, kábítószer, stb.).
- b) A gyanúsítottak az őrizetbevételekor, előzetes letartóztatásakor és a Rendőrség Fogdaszabályzatában előírt esetekben, továbbá az előállításkor, elővezetéskor a biztonság érdekében végrehajtott motozása a ruházat átvizsgálásának minősül.
- c) A motozást csak a megmotozottal azonos nemű végezheti. Ez irányadó a motozásnál jelen levő más személyre is, kivéve az orvost, ha a motozáshoz orvos közreműködése szükséges.
- d) A motozásról jegyzőkönyvet kell felvenni, amely tartalmazza, hogy a tárgyi bizonyítási eszközt hol és milyen körülmények között találták meg. Erre, valamint a talált tárgy lefoglalásával kapcsolatos eljárásra is a házkutatás szabályai irányadók.

Zár alá vétel

30. a) Zár alá vételre a Be. 106. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott esetekben kerülhet sor. Az erről szóló határozatot foganatosítás végett az illetékes bírósági végrehajtónak kell megküldeni.
- b) A zár alá vételt elrendelő határozatnak tartalmaznia kell:
- az eljárás alapját képező bűncselekmény megjelölését;

- a bűncselekmény gyanúsítottjának megnevezését;
- a zár alá veendő ingó, illetve ingatlan vagyon helyét;
- a zár alá veendő vagyontárgyak pontos megjelölését
— helyrajzi szám, forint összeg, stb.

c) A nyomozó hatóság köteles felderíteni a gyanúsított vagyontárgyainak feltalálási helyét.

Szükség esetén fel kell deríteni a gyanúsítottal egy háztartásban élő hozzátartozók ingó és ingatlan vagyonát, jövedelmét, továbbá be kell szerezni a vagyoni bizonyítványait is.

d) Zár alá vételt haladéktalanul fel kell oldani, ha elrendelésének oka megszűnt. A zár alá vétel feloldásáról a határozat egy példányával értesíteni kell a gyanúsítottat, a védőt, a magánfelet és az illetékes bírósági végrehajtót.

e) A zár alá vételre vonatkozó részletes szabályokat a Be. 404. §-a (1) bekezdésének e) pontja alapján kiadott külön jogszabály tartalmazza.

A rendbírság

31. a) Az eljárás rendjének fenntartása és az eljárási kötelezettségek megtartásának biztosítása érdekében a törvényben meghatározott esetekben [Be. 37. § (2) bek., 73. § (2)—(3) bek., 81. § (1)—(2) bek., 84. § (4) bek., 105. § (3) bek., 113. § (1) és (3) bek., 131. § (4)—(5) bek.] a nyomozó hatóság kényszerintézkedésként rendbíróságot szabhat ki.

b) A rendbíróság összegét az erre okot adó magatartás súlyához és az elkövető anyagi helyzetéhez, személyi körülményeihez igazodva határozatban kell megállapítani.

c) Ha a nyomozó hatóság a rendbíróságot határidő, vagy határnap elmulasztása miatt szabta ki, az érdekelt a rendbíróság kiszabása miatt igazolással élhet. Az e címen kiszabott rendbíróság összege miatt, továbbá a más címen kiszabott rendbírósággal kapcsolatban panasznak van helye.

- d) A rendbírság behajtására vonatkozó rendelkezéseket a Be. 404. §-a (1) bekezdésének alapján kiadott külön jogszabály tartalmazza.

IV. FEJEZET

A VÉDELEM

32. a) A gyanúsítottnak a védekezéshez és a védelemhez való jogát a bűncselekmény alapos gyanúja közlésétől kezdve a nyomozás egész időtartama alatt biztosítani kell.
- b) A nyomozó hatóság köteles a gyanúsított védekezését részletesen tisztázni, a terhelő és a mentő, a súlyosító és az enyhítő körülményeket feltárni és az ehhez szükséges bizonyítékokat hiánytalanul, késedelem nélkül beszerezni, a gyanúsított, valamint a védő által előterjesztett bizonyítási indítványokat érdemben elbírálni.
- c) A gyanúsított érdekében védőként a Be. 45. §-ában meghatározott személy járhat el.
- d) Az alapos gyanú közlésével egyidejűleg a gyanúsított-hoz, ha pedig a gyanúsított fiatalkorú, kóros elmeállapotú, vagy jogának gyakorlására egyébként képtelen, törvényes képviselőjéhez, vagy nagykorú hozzátartozójához kérdést kell intézni, hogy kíván-e védőt meghatalmazni, illetve kéri-e védő kirendelését.

A gyanúsítottnak a védővel kapcsolatos nyilatkozatát jegyzőkönyvbe kell foglalni.

- e) A nyomozó hatóság hivatalból rendel ki védőt, ha a gyanúsítottnak meghatalmazott védője nincs és a büntető eljárásban a védő közreműködése kötelező (Be. 47. §), úgyszintén akkor is, ha a kirendelést a gyanúsított, törvényes képviselője, vagy nagykorú hozzátartozója kéri és ezt a nyomozó hatóság a terhelt érdekében szükségesnek tartja. A kirendelés kérdésében három napon belül intézkedni kell. Amennyiben a nyomozó hatóság védő kirendeléséről intézkedik, a kirendelő határozatban fel kell tüntetni az eljáró nyomozó hatóság

megjelölését, a gyanúsított nevét, lakcímét, a kirendelésre való utalást és az ügyvédi munkaközösség megnevezését.

- f) Ha a gyanúsított előzetes letartóztatásban van, módot kell neki nyújtani arra, hogy a meghatalmazást, vagy annak visszavonását a védővel közölje. A meghatalmazott védő jogait meghatalmazásának a nyomozó hatósághoz történő benyújtását követően gyakorolhatja.
- g) Azokban az ügyekben, amelyekben az államtitok megóvása ezt különösen indokolja, védőként az igazságügyminiszter által összeállított jegyzéken feltüntetett védők járhatnak el. A nyomozás során a nyomozó hatóság vezetője állapítja meg, hogy az ügyben az államtitok megóvása különösen indokolja-e a jegyzékben felvett ügyvéd védőkénti eljárását. A jegyzékbe felvett ügyvéd járhat el védőként akkor is, ha az ügyben több gyanúsított van és az államtitok megóvása ezt bármely gyanúsítottal kapcsolatban indokolja, vagy ha az eljárás több bűncselekmény miatt folyik és az államtitok megóvása bármely bűncselekmény tekintetében indokolt.
- h) A nyomozás során a védőnek módot kell adni arra, hogy a gyanúsított érdekében minden törvényes védekezési eszközt és lehetőséget felhasználjon, a gyanúsítottat a védekezés törvényes eszközeiről felvilágosítsa, jogaira kioktassa, továbbá a gyanúsítottat mentő, illetve annak felelősségét enyhítő tények felderítését elősegítse.
- i) Lehetővé kell tenni, hogy a védő a szakértő meghallgatásánál, a szemlénél, a bizonyítási kísérletnél és a felismerésre bemutatásnál jelen legyen, s hogy e nyomozási cselekményeknél indítványt terjesszen elő vagy észrevételt tegyen. E nyomozási cselekmények fogatósítása időpontjáról őt olyan időben kell értesíteni, hogy azokon megjelenhessen. Az értesítés mellőzhető, ha a késedelem veszéllyel jár.
- j) A védő — a saját döntésétől függően — a gyanúsított kihallgatásánál jelen lehet és kérdések feltevését indítványozhatja.

A gyanúsított kihallgatásainak időpontjáról a védőt írásban, telefonon, vagy az eljáró hatóság előtti megjelenéskor szóban értesíteni kell. E jog gyakorlása azonban a gyanúsított kihallgatását nem késleltetheti. Ha azonnali intézkedés megtételére (pl. házkutatás) van szükség, a gyanúsított kihallgatását nyomban meg kell kezdeni. A védő telefonon történő értesítésének tényét feljegyzésbe foglalva, az ügyiratokhoz kell csatolni.

- k) Ha a szabadlábban levő gyanúsított kihallgatása kezdetén arra hivatkozik, hogy védőt már előzetesen meghatalmazott, vagy azt nyomban kíván meghatalmazni és az általa megnevezett védőnek az értesítését kéri azzal, hogy az a kihallgatásán jelen lehessen, a megjelölt védőt erről, amennyiben lehetséges, értesíteni kell. Ha a védő nem értesíthető, vagy az értesítésre nem jelenik meg, a gyanúsított kihallgatását meg kell kezdeni.
- l) A védő a kihallgatáson a gyanúsítotthoz közvetlenül kérdést nem intézhet, a gyanúsítottal megbeszélést nem folytathat és a kihallgatás a gyanúsítottal való értekezés végett nem szakítható meg.
- m) A gyanúsított kihallgatásán jelen levő védő kérdések feltevését azt követően indítványozhatja, miután a gyanúsított a kihallgatás vezetője által feltett kérdéseket megválaszolta és azok jegyzőkönyvbe foglalása megtörtént. Ha a védő kérdések feltételét indítványozza, a kihallgatás vezetője dönti el, hogy a kérdéseket a gyanúsítottnak felteszi-e. Ha a gyanúsítottnak a védő kérdéseire adott válasza eltér a kihallgatás vezetőjének kérdéseire tett vallomásától, nyilatkoztatni kell ennek okára és arra is, hogy melyik vallomását tartja fenn. E kérdéseknek és azokra adott válaszoknak a jegyzőkönyvből ki kell tűnni. Amennyiben a védő magatartásával a gyanúsított kihallgatását akadályozza, a kihallgatás helyéről eltávolítható, ha pedig a kihallgatás menetét zavarja, rendbírsággal sújtható. [Be. 131. § (4) bekezdés.]
- n) A gyanúsított kihallgatásáról szóló jegyzőkönyvben a védő figyelmének felhívását, ennek okát, a feltenni indítványozott kérdések, illetve a kihallgatás megszakítá-

sához alapul szolgáló magatartás pontos megjelölésével rögzíteni kell. A jegyzőkönyv minden oldalát a gyanúsítottnak és a védőnek alá kell írni. Ha a védő a jegyzőkönyv aláírását megtagadja, ennek okára nyilatkoznatni kell.

- o) A nyomozó hatóság vezetője a védőnek az eljárást gátló magatartásáról az illetékes ügyvédi kamarát haladéktalanul értesíti.
- p) A védőnek a tanúkihallgatáson való jelenléte tekintetében az eljáró nyomozó hatóság dönt. Különösen jelentős tanú esetében a védő jelenlétét lehetővé kell tenni, ha ez az eljárás sikerét nem veszélyezteti. A védő a tanúhoz sem intézhet közvetlenül kérdést. Kérdés feltételét a tanú kihallgatása után indítványozhatja.
- r) A nyomozás során — kérelmére — a védőnek megismerésre át kell adni a gyanúsított vallomásától és azokról az eljárási cselekményekről készült jegyzőkönyvet, amelyek foganatosításánál jelen lehet [Be. 134. § (3) bekezdés] továbbá a szakvéleményt. Egyéb irat csak akkor adható át részére — a nyomozás iratainak tanulmányozása előtt — ha ez a nyomozás érdekeit nem veszélyezteti. Az iratok tanulmányozására az Utasítás 61. pontjának h) bekezdésében foglaltak az irányadók.
- s) A védő a nyomozás során indítványokat, észrevételeket tehet és a nyomozó hatóságtól felvilágosítást kérhet. A felvilágosítást minden olyan kérdésben meg kell adni, amely az eljárás sikerét nem veszélyezteti.
- t) A védő által előterjesztett bizonyítási indítványt érdemben kell elbírálni. Az indítvány esetleges elutasításáról írásban — jegyzőkönyvbe foglalással, vagy határozattal — kell rendelkezni. Az indítvány elutasításáról a védőt a határozat egy példányának kézbesítésével, vagy a határozat kihirdetésével értesíteni kell. Utóbbi esetben ezt a határozatra rá kell vezetni. Ha az elutasítás jegyzőkönyvben történt, a jegyzőkönyvet a védővel alá kell íratni.

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

A határidők

33. a) A határidő az az időtartam, amelyen belül valamely nyomozási cselekményt el kell végezni, illetve amely két eljárási cselekmény között eltelik és ehhez a jogszabály következményeket fűz.
- b) A nyomozási cselekményekre megállapított határidők be nem tartása fegyelmi, vagy büntetőjogi felelősségre vonást eredményezhet.
- c) A határidő meghosszabbításával kapcsolatos eljárást a Be. 95. §-ának (1) bekezdése, 126. §-ának (1) bekezdése, és a 131. §-ának (1)—(3) bekezdése szabályozza és meghatározza az erre jogosult hatóságot.
- d) A nyomozó hatóság vezetője a határidő meghosszabbítás iránti előterjesztések indokoltságát megfelelő alapposszággal és tárgyilagossággal köteles megvizsgálni.

Az idézés és az értesítés

34. a) Az idézés és az értesítés felhívás a büntető ügyekben eljáró hatóságok előtti megjelenésre. A büntető eljárásban részt vevő személyek közül — az ügyész kivételével — azt, akinek jelenléte az eljárási cselekményeknél kötelező, idézni, míg azt akinek jelenlétét a törvény lehetővé teszi, értesíteni kell.
- b) Az idézés és az értesítés történhet írásban, a hatóság előtti megjelenés esetében szóban, szükség esetén pedig rövid úton (pl. szóbeli közlés, távbeszélő és más technikai eszközök útján).
- c) Az írásbeli idézésnek, illetve értesítésnek a Be. 112. §-ának (2) bekezdésében foglaltakat kell tartalmaznia és azt a gyanúsítottnak zárt iratban kell megküldeni.
- d) A rövid úton eszközölt idézés esetén az idézéssel szembeni mulasztás következményei nem alkalmazhatók.

- e) A fegyveres erők, a fegyveres testületek és a rendészeti szervek tagjai, valamint kiskorú idézése és értesítése esetén a Be. 112. §-ának (5)—(6) bekezdésében meghatározottak szerint kell eljárni.
- f) Az idézéssel szembeni mulasztás következményeire a Be. 113. §-a irányadó.

A kézbesítés

- 35. a) A kézbesítés a hatóság által készített hivatalos iratnak az érintett személy részére történő átadását jelenti. Az iratok kézbesítését a Be. 114. §-a (1) bekezdésének rendelkezései szerint kell végrehajtani.
- b) A kézbesítés történhet:
 - személyesen,
 - postai úton,
 - hirdetményi úton,
 - hatóságok részéről egymás között (pl. átadókönyv útján).
- c) A határozatot — eltérő szabályozás hiányában — akkor kell kézbesíteni, ha azt kihirdetés útján az érdekelttel nem közölték. A kihirdetésről jegyzőkönyvet kell felvenni.
- d) A titok megóvása érdekében az olyan iratokat, amelyekben államtitok, vagy szolgálati titok szerepel, kézbesítés helyett az érdekelttel szóban kell közölni. Ennek megtörténtét jegyzőkönyvbe kell foglalni.

A jegyzőkönyv

- 36. a) A jegyzőkönyv készítésére és tartalmára a Be. 115. §-a (2)—(4) bekezdésének rendelkezései az irányadók.
- b) A vallomásokat és a szakvéleményt a szükséges részletezéssel, indokolt esetben szó szerint, a terjengősség mellőzésével úgy kell jegyzőkönyvbe foglalni, hogy azok egyértelműek legyenek és lehetővé tegyék a tény-

állás megállapítását, továbbá ellenőrizni lehessen a jegyzőkönyv alapján az eljárási jogszabályok betartását.

- c) A gyanúsított és a tanú kihallgatásáról felvett jegyzőkönyvben a személyi adatok mellett fel kell tüntetni a kihallgatott személyi számát és személyi igazolványának számát is.
- d) A jegyzőkönyvet írógéppel vagy tintával (golyóstollal) kell készíteni. A sorok közé kiegészítést írni nem lehet. Az esetleges kiegészítéseket, módosításokat a jegyzőkönyv végére kell felvenni. Szövegáthúzást úgy kell eszközölni, hogy az áthúzott szöveg továbbra is olvasható legyen. A javítást alá kell írni.
- e) Ha a kihallgatott személy írni, olvasni nem tud, a kihallgatásról felvett jegyzőkönyv felolvasásánál és aláírásánál két hatósági tanút kell alkalmazni. Ilyenkor a jegyzőkönyv utolsó lapján a nyomozó hatóság eljáró tagjának a kihallgatott személy nevét a kézjegye alatt azzal kell feltüntetni, hogy a néviro a hatóság eljáró tagja volt. A jegyzőkönyv záradékában rögzíteni kell, hogy a nyomozó hatóság eljáró tagja a hatósági tanúk jelenlétében a jegyzőkönyvet a kihallgatott előtt felolvasta és a kihallgatott nyilatkozatát, miszerint a jegyzőkönyv a vallomását helyesen tartalmazza.
- f) A jegyzőkönyvet a nyomozási cselekmények foganatosításával egyidejűleg kell elkészíteni.
- g) A kihallgatott személynek a jegyzőkönyv minden oldalát alá kell írni, illetve kézjegyével kell ellátnia, a szembesítés kivételével, ahol az Utasítás 18. pontjának f) bekezdése szerint kell eljárni.

Az eljárási cselekmények rögzítésének egyéb módja

- 37. a) Az eljárási cselekmények rögzítésének egyéb módjaira vonatkozóan a Be. 115. §-ának (6) és (7) bekezdésében meghatározottak szerint kell eljárni.
- b) A büntető eljárási cselekmények jegyzőkönyv helyett hangfelvétellel való rögzítését külön jogszabály szabályozza. [14/1976. (XII. 7.) IM—BM számú együttes rendelet.]

A határozatok

38. a) A nyomozás során hozott határozatok bevezető és rendelkező részből, indokolásból és keltezésből állnak, kivéve a nyomozás elrendeléséről szóló határozatot, amelynek csak rendelkező része és keltezése van. A jegyzőkönyvbe foglalt határozatnak csak rendelkező részt és indokolást kell tartalmaznia.
- b) A határozat bevezető része tartalmazza: az eljáró hatóság megnevezését, az ügy iktatószámát, a határozat címszót, az eljárás alapjául szolgáló bűncselekmény megjelölését, az ügydöntő, valamint a személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedésekről szóló határozatok pedig a Be. 87. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott személyi adatokat is.
- c) A határozat rendelkező része tartalmazza: a tulajdonképpeni döntést a vonatkozó törvényhelyek pontos megjelölésével, a jogorvoslattal kapcsolatos tájékoztatást, továbbá rendelkezést arról, hogy a határozatot kinek, illetve kiknek kell megküldeni.
- d) A határozat indokolásában össze kell foglalni a cselekmény rövid tényállását, a bizonyítékok értékelését és minden olyan tényt, jogi érvet, amely a rendelkező részben írt döntést megalapozza.
- e) A határozatokat tömören, egyértelműen és közérthetően kell megfogalmazni.

Intézkedés a bűnözés megelőzésére

39. a) A nyomozás során az eljárás alapját képező bűncselekmény elkövetését közvetlenül lehetővé tevő, vagy előmozdító okokat és körülményeket fel kell deríteni. Ennek érdekében fel kell használni a nyomozási gyakorlat kialakult módszereit és eljárásait. A nyomozás anyagának a bűncselekmény elkövetését közvetlenül lehetővé tevő vagy előmozdító okokra és körülményekre vonatkozó megállapításokat tartalmaznia kell.
- b) Legkésőbb a nyomozás befejezésekor a további bűncselekmények megelőzése végett a bűncselekmények elkö-

vetését közvetlenül lehetővé tevő, illetve előmozdító okokról és körülményekről az intézkedésre illetékes állami, társadalmi szervet, szervezetet, vagy egyesületet értesíteni kell.

- c) Az értesítés akkor mellőzhető, ha az érintett szerv a feltárt okok és körülmények kiküszöbölése érdekében a szükséges intézkedéseket már megtette. Ez esetben a megtett intézkedésekről feljegyzést kell készíteni az f) bekezdésben írt külön nyilvántartás céljára.
- d) A nyomozás megállapításaiból — vallomások, tárgyi bizonyítási eszközök, szakértői vélemények — levonható következtetések alapján az értesítésben javaslattal lehet élni az okok, körülmények megszüntetésének módjára, amennyiben az megalapozott. Az értesítésben — a Be. 117. §-ának (2) bekezdésére hivatkozással — az érintett szerv vezetőjét fel kell szólítani, hogy az értesítés alapján tett intézkedéseiről 30 napon belül írásban adjon tájékoztatást.
- e) Ha a bűncselekmények megelőzése érdekében minisztérium vagy országos hatáskörű szerv intézkedése szükséges, az eljáró hatóság javaslatát a Belügyminisztérium illetékes szervéhez kell felterjeszteni.
- f) Az értesítést négy példányban kell elkészíteni. Ebből egy példány az érintett szervhez kerül megküldésre, két példányát a nyomozás befejezése után az iratokhoz csatolva az illetékes ügyésznek kell megküldeni, egy példányt pedig külön nyilvántartásba kell gyűjteni. Ugyanitt kell elhelyezni az értesítésre érkezett válaszokat is.
- g) Ha a megkeresett szerv az előírt határidő alatt nem válaszol, a válaszadást sürgetni és erről egyidejűleg fellettes szervét is értesíteni kell. Ha a sürgetésre sem érkezik válasz, vagy ha a válaszban megjelölt intézkedések nem mutatkoznak kielégítőnek, erről az illetékes ügyészt írásban értesíteni kell.
- h) A nyomozó hatóság a nyomozás megszüntetése vagy megtagadása esetén értesíti a terhelt lakóhelye szerint illetékes ideg (beteg)- gondozó intézetet, illetőleg az egészségügyi hatóságot, ha a kényszergyógykezelés,

vagy az alkoholista terhelt kényszergyógyítása elrendelésének feltételei nincsenek meg, de megítélése szerint a gyógyítása és gondozása szükséges.

- i) Ha az elmeműködés kóros állapotának, mint büntethetőséget kizáró oknak fennállását megállapító orvosszakértő a személy ön-, vagy közveszélyes állapotát is jelzi, a rendőri nyomozó hatóság köteles a Szolgálati Szabályzat 377. pont c) alpontjában meghatározott intézkedéseket megtenni és a személyt az Országos Mentőszolgálattal az állami egészségügyi szolgálat kórházába szállíttatni.

A megkeresések

40. a) A nyomozó hatóságok általában az illetékeségi területükön, a hatáskörükbe tartozó ügyekben végezhetnek nyomozási cselekményeket. Ha más nyomozó hatóság illetékessége alá tartozó területen kell eljárási cselekményt végezni, vagy állami szerv, társadalmi szerv, szövetséget, egyesület, gazdálkodó szerv, vagy intézmény hatáskörébe tartozó intézkedés válik szükségessé, ennek foganatosítása végett a hatáskörrel rendelkező érintett szerv megkereshető.
- b) A megkeresés irányulhat:
- nyomozási cselekmények teljesítésére,
 - bármely szervtől a tényállás megállapításához szükséges adatok (okirat, hivatalos irat, jegyzőkönyv, stb.) közlésére.
- c) A megkeresésnek tartalmaznia kell a foganatosítani kért nyomozási cselekmény pontos megjelölését. A megkeresett szervvel a szükséghez képest közölni kell azokat az adatokat, amelyek a foganatosítani kért nyomozási cselekmény eredményes végrehajtását elősegíthetik. A megkereséshez — szükség esetén — csatolni kell a nyomozási iratok másodpéldányát. Sürgősség esetén a megkeresést távbeszélőn, vagy távgépírón kell kérni. A távbeszélőn kért megkeresésről feljegyzést kell készíteni. A megkeresés alapján őrizetbe vett személy elszállításáról a megkereső szervnek kell gondoskodnia.

- d) A bíróság, az ügyészség, a rendőrség bűncselekménnyel kapcsolatos megkereséseit Budapesten a BRFK Vizsgálati Osztályának megkeresési csoportja, a közúti közlekedési bűncselekmények ügyében a BRFK Közlekedésrendészete Balesethelyszínelő és Vizsgálati Osztálya teljesíti.
- e) A rendőri információ készítését, a tartózkodási hely felderítését, valamint a munkahely megállapítását és ellenőrzését Budapesten a kerületi kapitányságok végzik.
- f) A büntetésvégrehajtási intézetben levő elítéltekkel, szigorított őrizeteseikkel, előzetes letartóztatottakkal kapcsolatos nyomozási cselekményeket a büntetésvégrehajtási intézet helye szerint illetékes megyei (budapesti) rendőr-főkapitányság vizsgálati osztálya végzi. Ezeket a nyomozási cselekményeket a Budapesti Fegyház és Börtönben (Bp. X., Kozma u. 13.), a Fővárosi Büntetésvégrehajtási Intézetben (Bp. II., Gyorskocsi u. 25—27.) és a Büntetésvégrehajtás Központi Kórházában levő fogvatartottak esetében a BM Vizsgálati Osztálya, a Fiatalkorúak Börtön- és Fegyházában (Tököl) a BRFK Fiatalkorú és Gyermekvédelmi Osztálya fogatosítja.
- g) Fogvatartott ügyében a megkeresés az általános szabályoktól eltérően csak gyanúsítottkénti vagy tanúkénti kihallgatásra, a büntetésvégrehajtási intézetben levő érték, illetőleg tárgyleletből lefoglalásra, szakértői vizsgálat végrehajtására, illetőleg a nyomozás iratainak ismertetésére irányulhat. Iratismertetésre a nyomozási iratok első példányát összefűzve és oldalszámozva kell megküldeni a megkeresett nyomozó hatóságnak.
- h) Más nyomozási cselekmények végrehajtásához a fogvatartottat ki kell kérni. Annak megállapításához, hogy a fogvatartott mióta, melyik büntetésvégrehajtási intézetben van, szabadulása mikor várható, stb. az IM Büntetésvégrehajtás Országos Parancsnokság Igazgatási Osztályát (Bp. V., Steindl u. 8.) kell megkeresni.
- i) A Pest megyei Rendőr-főkapitányság központi szervei, valamint a Budai Járási Rendőrkapitányság nem kereshetnek meg más budapesti székhelyi nyomozó hatóságot nyomozási cselekmény végzésére.

- j) Minisztériumok (országos hatáskörű szervek) megkeresésére az ügyrendi előírások érvényesek.
- k) A megkereséseket kellő alapossággal soron kívül — legkésőbb 15 napon belül — teljesíteni kell.
- l) Amennyiben előre látható, hogy a megkeresés teljesítése a nyomozás határidején belül nem lehetséges, annak meghosszabbításáról a megkereső szerv köteles intézkedni.

Intézkedés ismeretlen helyen tartózkodó gyanúsított ellen

- 41. a) Ha a gyanúsított, illetve a gyanúsítható személy ismeretlen helyen tartózkodik, az eljárást folytató hatóságoknak a Be. 119. § alapján lakhelyének megállapítása, tartózkodási helyének felderítése iránt kell intézkedni. Szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény esetén elfogató parancsot lehet kibocsátani. Ezekre az intézkedésekre az eljáró nyomozó hatóság jogosult.
- b) A nyomozást akkor is folytatni lehet, ha a gyanúsított ismeretlen helyen tartózkodik.
- c) Az elfogató parancs alapján elfogott gyanúsítottat őrizetben — hetvenkét órán belül — az elfogató parancsot kibocsátó, vagy az elfogató parancsban megjelölt más hatóság elé kell állítani.
- d) A lakóhely megállapítására tett intézkedést, illetve az elfogató parancsot vissza kell vonni, ha elrendelésének oka megszűnt:
 - a gyanúsított tartózkodási helye ismertté vált,
 - a gyanúsított kézre került,
 - a gyanúsított ügyében a nyomozást megszüntették.

Polgári jogi igény érvényesítése

- 42. a) A sértett, mint magánfél a gyanúsítottal szemben a bűncselekmény, vagy a büntető eljárásban elbírált szabálysértés folytán keletkezett polgári jogi igényét a büntető eljárásban érvényesítheti.

- b) A sértett figyelmét feljelentése megtételekor, illetve a kihallgatásakor fel kell hívni arra, hogy polgári jogi igénye a büntető eljárásban vagy egyéb törvényes úton érvényesíthető. Ez nem mellőzhető akkor sem, ha a gyanúsított jegyzőkönyvbe foglalt nyilatkozatában az általa okozott kár megtérítését vállalja.
- c) A társadalmi tulajdont károsító bűncselekmények esetén a sértett szervet, vagy annak képviselőjét mindig fel kell hívni polgári jogi igényének közlésére és érvényesítésére.
- d) A nyomozás során tisztázni kell a ténylegesen okozott kár mértékét, az elkövető felelősségét. A kár megtérítésének biztosítása céljából a Be. 106. § (1) bekezdésében meghatározott esetekben zár alá vételt lehet elrendelni.
- e) A polgári jogi igény érvényesítésének — a szükséghez képest a zár alá vétel elrendelésének — nem akadályozója a gyanúsított ismeretlen helyen, vagy külföldön tartózkodása.

A bűnügyi költség

- 43. a) A nyomozás során az egyes eljárási cselekményekkel kapcsolatban felmerült, az állam által előlegezett költséget bűnügyi költségként fel kell számítani. A bűnügyi költségek előlegzésének, továbbá az államot illető bűnügyi költségek behajtásának és elszámolásának szabályait a 120/1973. (IK 1. szám) IM Utasítás tartalmazza.
- b) A bűnügyi költségekről költségjegyzéket kell készíteni és azt a bűnügyi iratokhoz kell csatolni. A költségjegyzéket mellékleteivel együtt az iratjegyzék után kell az iratokhoz fűzni.
- c) A költségjegyzéken ellenőrizhető módon gyanúsítottanként elkülönítve, tételesen és összecszerűen megjelölve, a vonatkozó számlákat és egyéb okmányokat mellékelve kell a felmerült költségeket szerepeltetni.
- d) Ha az ügyben a nyomozás befejezéséig bűnügyi költség nem keletkezett, a költségjegyzéken ezt kell feltüntetni.

Az iratok elkészítése

44. a) A bűnügyek nyomozása során keletkező iratokat áttekinthetően, közérthetően és tömören kell szövegezni úgy, hogy azokból a tényállás és a bizonyítási eszközök egyértelműen kitűnjenek. Az ügy megítélése szempontjából nem jelentős körülmények rögzítését és a terjedelmességét mellőzni kell.
- b) Az írásbeliség, a jegyzőkönyvek számának csökkentése érdekében a gyanúsított kihallgatási jegyzőkönyvébe foglalható a védőválasztással, illetve kirendeléssel, a panaszzoggal kapcsolatos nyilatkozata, a szembesítési jegyzőkönyv, a szakértői vélemény ismertetése, az iratísmertetés, a nyomozás befejezésének közlése, valamint az egyéb közbenső határozatok.
- c) Nyomozási cselekményekről szóló jegyzőkönyvek, vagy jelentések szerkesztésekor a Be. 115. §, illetve 150. §-ának rendelkezéseit kell alkalmazni.
- d) A nyomozási iratokat két — jelentősebb ügyekben a nyomozó hatóság vezetőjének döntése alapján három — példányban kell készíteni. Külön-külön kell összefűzni az iratok eredeti és másolati példányát.
- e) Meg kell állapítani, hogy a határozatot, értesítést és egyéb iratot hány érdekeltnek kell kézbesíteni és az iratot ennek megfelelő számú másolattal kell elkészíteni. A határozat eredeti példányát az ügyiratokhoz kell csatolni és a másolatokat kell kézbesíteni. A Belügyminisztérium más szerveihez, vagy külső szervekhez intézett átiratok, megkeresések esetében az eredeti példányt kell a címzetthez továbbítani és a másolati példányt kell az ügyiratokhoz csatolni.
- f) A megkeresés útján beszerzett okiratokat — bírósági ítélet, végzés, erkölcsi és vagyoni bizonyítvány, jellemzés, a gyanúsított korábbi bűnügyének nyomozása során hozott határozat, stb. — amennyiben azok az egyébként szükséges példányszámban nem állnak rendelkezésre, lemásolni nem kell.
- g) Nem kell az iratokhoz csatolni az ügy (felelősség) szempontjából közömbös (belső levelezési) iratokat. Ezeket irattárban lehet kezelni.

A BÜNTETŐ ELJÁRÁS MEGINDÍTÁSA

45. A büntető eljárás feljelentés, bejelentés, vagy a nyomozó hatóság észlelése alapján indulhat. [Be. 121. § (1) bek.]

Feljelentés

46. a) A feljelentés megtételére és módjára a Be. 122., 123. és 125. §-ában foglaltak az irányadók.

A Belügyminisztérium szerveit vagy tagjait érintő „hatóság vagy hivatalos személy megsértése [Btk. 232. § (1)—(4) bek.]” esetén a feljelentés megtételére a belügyminiszter [1979. évi 5. sz. tvr. — Btké. — 20. § (1) bek. e) pont], illetve átruházott jogkörben az államtitkár, az illetékes belügyminiszter-helyettes, a közép fokú hatóság vezetője jogosult a „Rendőrség Szolgálati Szabályzata” 227. pontjában foglalt esetekben.

- b) A feljelentés formához nem kötött közlés, amely meghatározott vagy ismeretlen személy ellen, valamely bűncselekmény gyanújára utaló adatokat tartalmaz.

- c) A feljelentés jogosultság, a törvényben meghatározott esetekben pedig kötelezettség.

- d) A személyesen, szóban tett feljelentést jegyzőkönyvbe kell foglalni. A jegyzőkönyv felvételénél törekedni kell az alapos gyanú fennállásának megítéléséhez szükséges tények tisztázására. Ezért a feljelentőt kellő alaposítással kell nyilatkoztatni a bűncselekmény tényállási elemeire, elkövetési körülményeire, az elkövető személyére és a bizonyítási eszközökre.

Feljelentőt, bejelentőt hatáskör, vagy illetékesség hiánya miatt nem lehet más rendőri szervhez irányítani.

- e) A feljelentés jegyzőkönyvbe foglalásakor a feljelentőt fel kell szólítani, hogy a birtokában levő bizonyítási eszközöket a nyomozó hatóság eljáró tagjának adja át, ha pedig ez nem lehetséges, megőrzésükről, illetve ép-ségben tartásukról a tőle elvárható módon gondoskod-jék. Ha a tárgyi bizonyítási eszközök nem a feljelentő birtokában vannak, meg kell kérdezni azok feltalálási helyét.

f) A feljelentőt olyan alapossággal kell meghallgatni, hogy ne legyen szükséges feljelentés kiegészítése keretében őt ismételten meghallgatni.

g) Az átvett tárgyi bizonyítási eszközökről átvételi elismervényt kell adni.

h) Amennyiben a bűncselekmény magánindítványra üldözendő, a személyesen szóban tett feljelentést úgy kell jegyzőkönyvbe foglalni, hogy az tartalmazza a jogosult, vagy az általa meghatalmazott nyilatkozatát, miszerint az elkövető felelősségre vonását kívánja és azt, hogy mikor értesült az elkövető kilétéről.

i) Ha a nyomozás során olyan személy ellen merül fel bűncselekmény alapos gyanúja, akivel szemben az eljárás folytatásához magánindítvány szükséges, a jogosultat nyilatkoztatni kell, hogy vele szemben kívánja-e a büntető felelősségre vonást. A jogosultnak az elkövető kilétének megismerése után az eljárás folytatására irányuló nyilatkozatát úgy kell tekinteni, hogy a feljelentését magánindítványként tartja fenn.

j) A magánindítványra jogosult helyett feljelentést tevő képviselőt vagy a jogosultat fel kell hívni a meghatalmazás csatolására.

k) Ha külön jogszabály a feljelentést valamely hatóság beállítására bízta, a nyomozó hatóság a bűncselekményre vonatkozó adatokat — a szolgálati út betartásával — köteles a feljelentésre jogosult hatóságnak megküldeni. Ha a feljelentésre jogosult hatóság e jogával nem kíván élni és a nyomozást a legfőbb ügyész sem rendelte el, a nyomozást büntethetőséget kizáró ok címén meg kell tagadni.

A magánindítványt attól a naptól számított 30 napon belül kell előterjeszteni, amelyen a magánindítványra jogosult a bűncselekmény elkövetőjének kilétéről tudomást szerzett. Amennyiben az eljárás megindulását követően derül ki, hogy a cselekmény magánindítványra büntethető, a határidőt attól a naptól kell számítani, amelyen a magánindítványra jogosult hatóság felhívásáról tudomást szerzett. A meghalt sértett hozzátartozója a még nyitva álló idő alatt terjesztheti elő a ma-

gánindítványt. A magánindítvány előterjesztésére nyitva álló határidő elmulasztása miatt igazolásnak nincs helye.

- l) A sértett diplomáciai úton kijelentett kívánatának megszerzése érdekében a k) bekezdésben foglaltak szerint kell eljárni.
- m) Ha feljelentésre, vagy kívánatra üldözendő bűncselekmény alapos gyanúja más bűncselekmény miatt indult eljárásban merül fel, a nyomozás a feljelentésre, vagy kívánatra üldözendő bűncselekményben csak halaszthatatlan nyomozási cselekményekre terjedhet ki. Az állásfoglaláshoz szükséges nyomozási iratokat a szolgálati út betartásával a feljelentésre jogosult hatóságnak kell megküldeni.

Bejelentés

47. a) Bejelentést szóban, írásban és távbeszélőn lehet tenni.
- b) A nyomozó hatósághoz tett bejelentés csak akkor lehet a büntető eljárás megindításának alapja, ha abból a bűncselekmény alapos gyanúja kétségtelenül megállapítható.
- c) Távbeszélőn történt bejelentés alkalmával a nyomozó hatóság eljáró tagja visszahívással vagy egyéb alkalmas módon köteles megállapítani a bejelentő kilétét és végrehajtani a bejelentés alapján szükségessé váló halaszthatatlan nyomozási cselekményeket.
- d) A bejelentésről feljegyzést kell készíteni, amely a bejelentő által közölt adatokat és a foganatosított intézkedéseket tartalmazza.

A nyomozó hatóság észlelése

48. a) A nyomozó hatóság a bűncselekmények előkészítéséről, illetve elkövetéséről saját észlelése útján is tudomást szerezhet. Ha ezt a nyomozó hatóság tagja észleli, feljelentést tesz.
- b) Ha a bűncselekmény előkészítéséről, illetőleg elkövetéséről más tesz bejelentést, erről a nyomozó hatóság tagja jelentést tesz, illetve — amennyiben eljárási cselekményt végzett — feljelentést készít.

Intézkedés, feljelentés, bejelentés és a nyomozó hatóság észlelése esetén

49. a) A nyomozó hatóság a feljelentés, a bejelentés, illetőleg a hatóság észlelésének adatait köteles megvizsgálni az alábbiak figyelembevételével:
- a tényállás bűncselekmény elkövetésének megállapítására alkalmas-e;
 - a büntető eljárás megindításának nincs-e akadálya;
 - szükséges-e halaszthatatlan nyomozási cselekményt foganatosítani;
 - a bűncselekmény nyomozására van-e hatásköre, illetékessége.
- b) A feljelentés, a bejelentés, illetőleg a hatósági észlelés adatainak értékelése után, a beérkezéstől számított három napon belül meg kell tenni a szükséges intézkedéseket. Ezek:
- áttétel,
 - a feljelentés kiegészítésének elrendelése,
 - a nyomozás megtagadása,
 - a nyomozás elrendelése.
- c) A halaszthatatlan nyomozási cselekményeket és a Be. 121. §-ának (2) bekezdése szerinti intézkedést azonnal foganatosítani kell.

Áttétel

50. a) A nyomozó hatóság, ha a rendelkezésére álló iratokból azt állapítja meg, hogy a nyomozásra nincs hatásköre, vagy illetékessége, megküldi, illetve felterjeszti azokat a hatáskörrel, illetékességgel rendelkező szervhez. Erről a feljelentőt értesíteni kell.
- b) Amennyiben a saját területén a feljelentés kiegészítése, vagy halaszthatatlan nyomozási cselekmény foganatosítása szükséges, azt az eljáró nyomozó hatóság az iratok megküldése előtt foganatosítani köteles. Ilyen esetben a feljelentéshez csatolni kell a keletkezett iratokat és a bűnjeleket.

- c) Az átiratban (felterjesztésben) meg kell jelölni a feljelentés tárgyát, az áttétel indokát, a megküldött iratokat és bűnjелеket.
- d) Magánvádas bűncselekmény esetén a feljelentést az illetékes bírósághoz kell megküldeni.

A feljelentés kiegészítése

51. a) Ha a feljelentés adatai alapján a nyomozás elrendelése, vagy annak megtagadása kérdésében nem lehet állást foglalni, a feljelentés kiegészítése iránt haladéktalanul intézkedni kell.

b) A feljelentés kiegészítésének elrendelése nincs alakszerűséghez kötve. A feljelentés kiegészítésének elrendelését és meghosszabbítását az ügyirat eredeti és másolat példányára fel kell jegyezni. A feljegyzésnek tartalmaznia kell, hogy a feljelentés kiegészítését milyen körben kell foganatosítani és mi az indoka a határidő esetleges meghosszabbításának.

c) Feljelentés kiegészítése keretében általában az alábbi intézkedések tehetők:

- a feljelentett kivételével bárkitől okiratok és adatok rendelkezésre bocsátásának igénylése, kórlap másolat, zárójelentés, látlelet, stb. beszerzése;
- az érdekelt szervtől vizsgálat tartásának igénylése;
- az érdekelt szerv felhívása kármegállapítási eljárás lefolytatására;
- a sértett és a feljelentő meghallgatása, más személyektől felvilágosítás kérése;
- a helyszín megtekintése;
- véralkohol vizsgálat lefolytatása;
- a feljelentett személy előéletével kapcsolatosan erkölcsi bizonyítvány, rendőri információ, munkáltatói jellemzés, stb. beszerzése;
- rendőri és egyéb nyilvántartások adatainak igénybevétele;

— szaktanácsadó alkalmazása, ha a feljelentés elbírálása szakkérdésben való állásfoglalástól függ (pl. ingóságok értékének megállapítása).

- d) A feljelentés kiegészítése során idézés is kibocsátható. Az idézettel szemben meg nem jelenés esetén a Be.-ben meghatározott kényszerintézkedések nem alkalmazhatók. Az államigazgatási eljárásról szóló törvényben meghatározott bírság alkalmazásának — a feltételek fennállása esetén — nincs akadálya. Az idézésben fel kell tüntetni, hogy a megjelenés felvilágosítás adása végett szükséges.
- e) A feljelentés kiegészítése során felhasználhatók a rendőrségnek az államigazgatási ügyekben korábban eszközölt megállapításai is.
- f) A feljelentés kiegészítése címén nyomozási cselekményeket nem lehet végezni.
- g) Amennyiben a feljelentés kiegészítése során a bűncselekmény alapos gyanúja megállapítható, a nyomozást el kell rendelni. Ha a bűncselekmény alapos gyanúja nem állapítható meg, a nyomozást meg kell tagadni.
- h) A szaktanácsadó nyilatkozatát jegyzőkönyvbe, illetve jelentésbe kell foglalni. A szaktanácsadó igénybe vételének nem akadálya, ha a sértett vállalat, intézmény, állami szerv vagy ezek felettes szervének alkalmazásában áll, feltéve, hogy a Be. 71. §-ában meghatározott kizárási okok nem állnak fenn.
- i) A feljelentés kiegészítésének nem feladata az elkövető személyének megállapítása.
- j) A feljelentés kiegészítésének határideje 15 nap. A határidőt az eljáró nyomozó hatóság vezetője egy esetben alapos indok esetén 15 nappal meghosszabbíthatja. A meghosszabbítás az alapíratra és másodpéldányra való rávezetéssel történik. Ha a feljelentés kiegészítése a nyitva álló határidő letelte után is eredménytelen marad, döntení kell a nyomozás elrendelése tárgyában.
- k) A nyomozó hatóság a feljelentés kiegészítése körében tett megállapításait — amennyiben ezzel kapcsolatban egyéb iratok nem keletkeztek — köteles jelentésbe foglalni.

- 1) Amennyiben a megkeresett szerv feljelentés kiegészítése körében hozzá intézett megkeresésnek nem tesz eleget, erről az eljáró hatóság a megkeresett felettes szervét értesíteni köteles a megfelelő intézkedések megtétele végett.

A nyomozás megtagadása

52. a) A nyomozás megtagadására a Be. 127. §-ának rendelkezései az irányadók.
- b) A nyomozást határozattal kell megtagadni. A határozat tartalmára, formájára az Utasítás 38. pontjában foglaltak az irányadók.
- c) Amennyiben a feljelentett cselekmény nem bűncselekmény, hanem szabálysértési eljárás alapjául szolgál, a nyomozást meg kell tagadni és a feljelentést, valamint a feljelentést követő intézkedések során keletkezett iratokat meg kell küldeni az elbírálásra illetékes szervhez.
- d) A nyomozás megtagadásához az ügyész jóváhagyása akkor szükséges, ha a feljelentés olyan bűncselekményre irányul, amelyre a törvény egy évi szabadságvesztésnél súlyosabb büntetést rendel.
- e) A Be. 127. §-a (1) bekezdésének b) pontjára alapított nyomozás megtagadása esetében, ha az elkövetőt a nyomozó hatóság megrovásban részesíti, a megrovást a nyomozást megtagadó határozatba kell foglalni.
- f) A határozat indokolásában meg kell állapítani, hogy az elkövetett cselekmény bűncselekmény, kifejezésre kell juttatni a nyomozó hatóság rosszallását és fel kell hívni az elkövetőt, hogy a jövőben tartózkodjék bűncselekmény elkövetésétől.
- g) A határozatot először a Be. 129. §-a (1) bekezdésében megjelölt érdekelttel kell közölni. A megrovás csak akkor foganatosítható, ha az érdekelt a határozat ellen a Be. 148. §-a (4) bekezdésében megállapított határ-

időn belül nem éltek panasszal, vagy a bejelentett panaszt az ügyész elutasította.

- h) A megrovás foganatosításakor az elkövetőnek kézbesíteni kell a nyomozás megtagadását és a megrovást tartalmazó határozatot, továbbá ki kell oktatni panaszjogára.
- i) A h) bekezdésben írtak megtörténtét, továbbá az elkövetőnek a panaszjogával kapcsolatos nyilatkozatát jegyzőkönyvbe kell foglalni.
- j) A rendőrség által alkalmazott megrovást akkor is a rendőrség foganatosítja, ha a nyomozás megtagadását az ügyész hagyta jóvá.
- k) A megrovás megkeresés útján is foganatosítható.
- l) Ha az elkövetőt megrovásban részesítik, az ellene bejelentett panasz esetén a Be. 127. §-ának (3) bekezdése alapján kell eljárni.
- m) Nem kell elrendelni nyomozást, ha az addig rendelkezésre álló adatok alapján megállapítható, hogy
 - a tényállás nem valósít meg bűncselekményt,
 - a cselekmény társadalomra veszélyessége csekély fokán, megszüntetésén, vagy csekélyé válásán kívül egyéb büntetethetőséget kizáró, vagy megszüntető ok áll fenn,
 - a feljelentett cselekményt már jogerősen elbírálták.
- n) Az m) bekezdésben felsorolt esetekben a nyomozás megtagadását és a megrovást tartalmazó határozatot hatályon kívül kell helyezni és a törvénynek megfelelő új határozatot kell hozni. Az új határozatot a Be. 140. § (2) bekezdésében felsorolt érdekeltekkel közölni kell. Panasz esetén a Be. 148. § (1)—(8) bekezdése szerint kell eljárni.
- o) Akikkel szemben a nyomozást megrovás alkalmazása mellett megtagadták (Btk. 71. §) nyilvántartó lapot kell kiállítani és azt a BM Bűnügyi Nyilvántartó Osztálynak megküldeni.

NYOMOZÁS A BÜNTETTI ELJÁRÁSBAN

A nyomozás elrendelése

53. a) A nyomozás elrendelésére a Be. 130. §-a rendelkezései az irányadók. A nyomozás csak bűncselekmény alapos gyanúja (a ténybeli és jogi előfeltételek együttes fennállása) esetén rendelhető el.
- b) A nyomozás elrendelése írásbeli határozattal történik, amelynek nincs bevezető része és azt nem kell indokolni. A nyomozást elrendelő határozatot — a tényállás feltüntetése nélkül — a kezdő iratra lehet rávezetni, az alábbi szöveggel: „Határozat” A benti ügyben a nyomozást a Btk. § bekezdésében foglalt büntetvétség alapos gyanúja miatt elrendelem. (Keltezés, aláírás, pecsét.) A nyomozás elrendeléséről külön határozatot is lehet hozni.
- c) A nyomozás elrendelésére jogosult vezető nyomozási utasítást adhat, ha ezt az elrendelés alapjául szolgáló bűncselekmény ténybeli, vagy jogi megítélése szükségessé teszi. A nyomozási utasítás elsősorban a nyomozás érdemére, a bűncselekmény törvényi tényállási elemeire, az esetleges minősítő körülményekre, motívumokra, a bűncselekmény elkövetését elősegítő körülmények felderítésére, a felderítéshez szükséges nyomozási cselekményekre és intézkedésekre terjed ki. Az utasítást a bűnügyi iratok irattári példányában kell elhelyezni.
- d) A nyomozás elrendeléséről a felügyeletet ellátó ügyészséget a napi jelentések kapcsán, vagy egyéb módon kell értesíteni az elrendelés napját követő munkanapon. Kiemelt bűncselekmény esetén az illetékes ügyészséget előzetesen távbeszélőn kell tájékoztatni. Ha a nyomozás elrendelése nyomtatványon történt ennek egy példányának megküldésével, egyébként napi jelentések kapcsán, vagy más módon, a bűncselekmény történeti tényállásának lényegét rögzítve kell a felügyeletet ellátó ügyészséget értesíteni.
- e) Más szerveknek a nyomozás elrendeléséről szóló értesítésre a Be. 404. §-ának (2) bekezdése alapján kiadott 7/1974. BM Utasítás tartalmaz rendelkezéseket.

Halaszthatatlan nyomozási cselekmények

54. a) A nyomozást elrendelő határozat nélkül csak halaszthatatlan nyomozási cselekmények foganatosíthatók. [Be. 130. § (2) bek.]
- b) Halaszthatatlan nyomozási cselekmények foganatosításának feltételei:
- bűncselekmény alapos gyanúja;
 - büntető eljárás megindítását büntethetőséget kizáró, vagy megszüntető ok nem akadályozza;
 - a késelem a nyomozás eredményességét veszélyezteti, tehát nincs mód a nyomozást elrendelő határozat meghozatalára.
- c) A halaszthatatlan nyomozási cselekményt különösen
- a megkezdett bűncselekmény befejezésének,
 - újabb bűncselekmény elkövetésének,
 - az elkövető elrejtőzésének,
 - a bizonyítási eszközök megóvása, eltüntetésük megakadályozása érdekében lehet alkalmazni, az előfeltételek fennforgása esetén.
- d) A halaszthatatlan nyomozási cselekmény alkalmazását — annak megjelölésével — a kezdő iraton, illetve jegyzőkönyvben kell feltüntetni, arra utalással, hogy a nyomozási cselekmény végrehajtása a nyomozás elrendelése előtt történt.
- e) A nyomozó hatóság köteles már a feljelentés megtételekor — esetleg a jegyzőkönyv felvétele előtt is — az adott lehetőségek határán belül minden olyan intézkedést megtenni, amely a nyomozás eredményességét, gyors teljesítését elősegíti.
- f) Késelem nélkül intézkedni kell a személy-, vagy tárgykörözés elrendelésére, helyszíni szemle tartására, véralkohol vizsgálatra és és más olyan nyomozási cselekmény elvégzésére, amelynek elmulasztása a későbbi eljárás sikerét károsan befolyásolja.
- g) Halaszthatatlan nyomozási cselekmények teljesítése után mihamarabb lehetséges — az addig rendelkezésre álló

adatok mérlegelése alapján — intézkedni kell a nyomozás elrendelése, vagy megszüntetése iránt. Amennyiben a nyomozás megszüntetésére kerül sor, nyomozást elrendelő határozatot utólag nem kell hozni.

- h) Halaszthatatlan nyomozási cselekmény foganatosítása után hozott nyomozást elrendelő határozatban meg kell jelölni a foganatosított nyomozási cselekmény idejét, figyelemmel arra, hogy a nyomozás határideje ennek időpontjától és nem a határozat hozatal keltétől számít.

A nyomozás teljesítése

55. a) A nyomozás célja a valóságnak megfelelő tényállás felderítése. Ennek érdekében a nyomozás során meg kell tenni minden törvényes, célszerű intézkedést és el kell végezni a nyomozás lefolytatásához szükséges nyomozási cselekményeket. Be kell szerezni — amennyiben lehetséges — a gyanúsított korábbi elítélésére vonatkozó bírósági iratokat is.
- b) A nyomozás teljesítésére és a határidejének meghosszabbítására a Be. 131. §-a (1) és (2) bekezdésének rendelkezései az irányadók. A meghosszabbítás iránt a határidő lejárta előtt 10 nappal kell intézkedni.
- c) A nyomozás határidejének meghosszabbítására irányuló előterjesztést három példányban kell elkészíteni. Az előterjesztés indokolásának tartalmaznia kell a rövid tényállást és azoknak az okoknak a felsorolását, amelyek a határidő meghosszabbítását indokolttá teszik. Az előterjesztéshez a nyomozás eredeti iratait csatolni kell.
- d) A nyomozás eredményes teljesítése érdekében el kell háritani az eljárási cselekményeket zavaró körülményeket. Ennek érdekében a Be. 131. § (4) és (5) bekezdései szerint kell eljárni.

Az alapos gyanú közlése és a gyanúsított kihallgatása

56. a) Az alapos gyanú közlésénél és a gyanúsított kihallgatásánál az Utasítás 19—20. pontjában szabályozottakon túl a következők szerint kell eljárni:

- a gyanúsított vallomása a bizonyítási eszközök egyike, arra kell tehát törekedni, hogy a felderítés ne kizárólag a gyanúsított beismerésén alapuljon, ezért az egyéb bizonyítási eszközöket is be kell szerezní;
 - a gyanúsított kihallgatására alaposan fel kell készülni és szükség esetén kihallgatási tervet kell készíteni;
 - a gyanúsított beismerő vagy tagadó vallomását sokoldalúan ellenőrizni kell;
 - a gyanúsított kihallgatását úgy kell irányítani, hogy az ügy eldöntéséhez szükséges tények minden bizonyítási eszközére — legkésőbb a nyomozás befejezéséig — nyilatkozthasson. A fogvalevő gyanúsítottat 24 órán belül ki kell hallgatni.
- b) A nyomozó hatóság a büntető eljárás megindításáról, amennyiben a gyanúsított külföldre utazása a büntető eljárás lefolytatását veszélyezteti, köteles értesíteni a gyanúsított állandó lakhelye szerint illetékes igazgatásrendészeti szervet.

Az értesítés alapján intézkedni kell az útlevél bevonásáról, illetve az útlevél kérelem elutasítására. A nyomozó hatóság a nyomozás befejezésekor intézkedjen a korlátozás feloldása érdekében, amennyiben annak fenntartása nem indokolt.

A hatósági tanú

57. a) A hatósági tanú alkalmazására a Be. 135. §-ában foglaltak az irányadók.
- b) Két hatósági tanút kell alkalmazni:
- a szemlénél,
 - a bizonyítási kísérletnél,
 - a lefoglalásnál,
 - a házkutatásnál,
 - a motozásnál,

— az írni-olvasni nem tudó személy kihallgatásáról felvett jegyzőkönyv ismertetésénél.

- c) A hatósági tanúkat a nyomozási cselekmény foganatosítása előtt jogaikra és kötelezettségeikre ki kell oktatni [Be. 135. § (2) bek].
- d) A nyomozási cselekményről készült jegyzőkönyvben fel kell tüntetni a hatósági tanúk nevét, lakcímét és azt a tényt, hogy az eljárásban nem érdekeltek. Ha a nyomozási cselekmény során a hatósági tanúk észrevételt nem tettek, a jegyzőkönyvbe ezt a tényt is be kell foglalni.
- e) Ha a hatósági tanúk alkalmazására — bár a törvény kötelezően előírja — elháríthatatlan akadálya miatt nem kerülhet sor, az eljáró nyomozó hatóság tagjának a jegyzőkönyvben az akadály okát fel kell tüntetni.
- f) Elháríthatatlan akadály esetén hatósági tanúként vehetők igénybe és nem minősülnek a nyomozó hatóság tagjának az adott munkaterületre alkalmoszerűen vezényelt személyek (pl. szolgálatban levő önkéntes rendőr, munkásőr, karhatalmi járőr, katonai járőr, takarító személyzet, gépirónő, stb.).
- g) A tanúk költségeire vonatkozó rendelkezéseket a hatósági tanúkra is alkalmazni kell.

A nyomozás mellőzése

- 58. a) A nyomozás mellőzésére a Be. 136. §-ában foglaltak az irányadók.
- b) A nyomozás mellőzésére csak a gyanúsított kihallgatása után kerülhet sor.
- c) A nyomozás mellőzését írásbeli határozattal kell elrendelni és azt a nyomozási iratokhoz kell csatolni. A határozatnak tartalmaznia kell annak a bűncselekménynek vagy szabálysértésnek a rövid tényállását, amelynek felderítését mellőzik és a mellőzés rövid indokolását, továbbá a sértett kioktatását, polgári jogi igényének és panaszjogának érvényesítésére.

A nyomozás felfüggesztése

59. a) A nyomozást a Be. 137. §-ában meghatározott esetekben kell, illetve lehet felfüggeszteni.
- b) A nyomozás felfüggesztése (Be. 137. §) esetén az ügyet határidő nyilvántartásba kell helyezni. Az elévülés bekövetkezésekor a nyomozást felfüggesztő határozat hatályon kívül helyezése mellett a nyomozást meg kell szüntetni. Ezzel egyidejűleg a gyanúsított ellen kibocsátott lakhelykutatót, illetve elfogatóparancsot vissza kell vonni. Az elévülési határidőn belül folyamatosan figyelemmel kell kísérni, hogy a nyomozás felfüggesztésének oka fennáll-e. Amennyiben a felfüggesztés oka megszűnt, a nyomozást felfüggesztő határozatot hatályon kívül kell helyezni és el kell rendelni az eljárás folytatását.
- c) Ha a gyanúsítottal szemben a nyomozást fel kell, vagy fel lehet függeszteni, a bűncselekmény felderítésével kapcsolatos nyomozási cselekményeket el kell végezni (bizonyítási eszközöket be kell szerezni).
- d) A nyomozás felfüggesztéséről határozatot kell hozni. A határozat tartalmára az Utasítás 38. pontjában foglaltakat értelemszerűen alkalmazni kell.
- e) Amennyiben a törvény az adott bűncselekményre egy évi szabadságvesztésnél súlyosabb büntetést rendel a nyomozás felfüggesztéséhez az ügyész jóváhagyása szükséges. Ezért az iratokat a határozattal együtt jóváhagyás végett meg kell küldeni az ügyésznek.
- f) A határozatot közölni kell a gyanúsítottal, a védővel, a feljelentővel és a sértettel.

A nyomozás megszüntetése

60. a) A nyomozás megszüntetéséről (Be. 139—140. §) a nyomozási határidőn belül kell határozni. A megszüntető határozat tartalmára az Utasítás 38. pontjában foglaltakat kell értelemszerűen alkalmazni. A határozatban intézkedni kell a nyomozás során foganatosított, de a nyomozás megszüntetése folytán okát vesztett kény-

szerintézkedésekről is, amennyiben azok a nyomozás megszüntetésekor még fennállnak (lefoglalás, lakhelyelhagyási tilalom, zár alá vétel, stb.).

- b) A nyomozást megszüntető határozatot a szükséges példányszámban kell elkészíteni és megküldéséről, vagy kézbesítéséről a rendelkező részben kell határozni.
- c) A nyomozást megszüntető határozat valamennyi példányát a nyomozási iratok egy példányával, jóváhagyás végett az illetékes ügyésznek kell megküldeni.
- d) Akikkel szemben a nyomozást megrovás alkalmazása mellett megszüntették (Btk. 71. §) nyilvántartó lapot kell kiállítani és azt a BM Bűnügyi Nyilvántartó Osztálynak kell megküldeni.
- e) Ha a nyomozást a Be. 139. § (1) bekezdésének a), c) vagy d) pontja alapján szüntették meg, az eljárás folytatását csak a felettes ügyész rendelheti el. Ha a gyanúsítottat egyúttal megrovásban részesítették, az eljárás lefolytatásának elrendelése esetén a felettes ügyész hatályon kívül helyezi a nyomozást megszüntető határozatot.
- f) A nyomozás megszüntetése nem akadályozza annak, hogy a nyomozó hatóság ugyanabban az ügyben utóbb az eljárást folytassa. A nyomozás továbbfolytatására, illetve a nyomozást megszüntető határozat hatályon kívül helyezésére a Be. 141. §-ában foglaltak az irányadók.
- g) Ha az eljáróhatóság a nyomozást a Be. 139. §-ának (1) bekezdése b) pontjának alapján szünteti meg, az ismeretlen tettes felderítésére tett intézkedésről jelentést kell készíteni. Ezt a jelentést az irattári példányhoz kell csatolni.

A nyomozás iratainak ismertetése és a nyomozás befejezése

- 61. a) A nyomozás iratainak ismertetésére és a nyomozás befejezésére a Be. 142. §-ában foglaltak az irányadók.
- b) A nyomozás iratait azokban az ügyekben kell ismertetni, amelyeket vádemelési javaslattal továbbítanak az ügyészséghez.

- c) A nyomozás anyagának ismertetésére csak akkor kerülhet sor, ha a bűnügy valamennyi részletét kivizsgálták, vagyis ha a nyomozási anyag alapján bűncselekmény alapos gyanúja kétségtelenül megállapítható.
- d) A nyomozás anyagának ismertetése az eljáró nyomozó hatóság kötelessége. Az ismertetés időpontjáról a gyanúsítottat és a védőjét értesíteni kell. A fogvalevő gyanúsítottat az ismertetésre elő kell állítani. A védő meg nem jelenése az ismertetést nem akadályozhatja.
- e) Ha az iratismertetésen az értesítés ellenére sem a gyanúsított, sem a védő nem jelenik meg, ezt az iratokon fel kell jegyezni, őket a nyomozás befejezéséről kell értesíteni és az iratokat az ügyésznek vádemelési javaslattal meg kell küldeni.
- f) Az iratismertetés megkezdése előtt a gyanúsítottat és a védőt jogaira és kötelességeire figyelmeztetni kell.
- g) Ha a gyanúsított a nyomozás anyagának megtekintését megtagadja, illetve irattanulmányozási jogával élni nem kíván, figyelmét fel kell hívni arra, hogy magatartása az eljárás folytatását nem akadályozza. A figyelmeztetés megtörténtét és a gyanúsított nyilatkozatát jegyzőkönyvbe kell foglalni.
- h) Az iratismertetés a nyomozás iratainak tanulmányozása végett rendelkezésre bocsátásából áll. Az összefűzött eredeti nyomozási iratokat kell a gyanúsítottnak, illetve a védőnek átadni.

A gyanúsított és a védő a nyomozás iratait csak felügyelet mellett tanulmányozhatja. A tanulmányozásban őket korlátozni nem szabad. Ügyelni kell arra, hogy a gyanúsított az ismertetés során az iratok szövegében módosítást, hamisítást ne eszközöljön, iratokat, bizonyítási eszközöket meg ne semmisíthessen, illetve meg ne rongálhasson. Erre a figyelmét fel kell hívni. A gyanúsított és a védő a tanulmányozás során jegyzetet készíthetnek. Az államtitkot, vagy szolgálati titkot képező adatokat tartalmazó jegyzeteiket külön borítékban az iratok mellett kell kezelni.

- i) Az írni-olvasni nem tudó gyanúsított előtt a nyomozás anyagát hatósági tanúk jelenlétében kell felolvasni. A magyar nyelven nem értő, vagy a nem magyar anya-

nyelvét használni kívánó gyanúsított ügyében az ismertetésnél tolmácsot kell alkalmazni.

- j) Ha az ügyben több gyanúsított van, az ismertetést egy időpontban több gyanúsított jelenlétében is meg lehet tartani, ha ez az ismertetés zavartalanságát, vagy a büntető eljárás további eredményességét nem veszélyezteti. Ilyen esetben az ismertetésről felvett jegyzőkönyvben a gyanúsítottakat és a védőiket külön-külön kell nyilatkoztatni.
- k) Az egyes gyanúsítottakkal a bűnügyi iratok reájuk vonatkozó részét kell ismertetni. Az ismertetés után a gyanúsított, illetve a védő a nyomozás kiegészítését indítványozhatják és egyéb indítványokat, észrevételeket tehetnek.
- l) A nyomozás kiegészítése iránti indítvány teljesítése, vagy elutasítása kérdésében lehetőleg azonnal, de legkésőbb hetvenkét órán belül döntení kell. Ha az indítvány indokolt, az abban foglaltakat teljesíteni kell. Ellenkező esetben az ismertetési jegyzőkönyvben indokolt határozattal el kell utasítani. Amennyiben a határozat ellen a gyanúsított vagy a védő panasszal él és annak a nyomozó hatóság a saját hatáskörében nem ad helyt, a nyomozási iratokat a panasz elbírálása végett meg kell küldeni az illetékes ügyésznek.
- m) Amennyiben a nyomozó hatóság a nyomozás kiegészítési indítványnak helyt ad, a kiegészített nyomozás anyagát a gyanúsított, illetve védő előtt ugyancsak ismertetni kell.
- n) Az iratismertetésről jegyzőkönyvet kell felvenni. Ezzel kapcsolatban a Be. 143. §-ában foglaltak szerint kell eljárni.
- o) Az iratok ismertetése után, ha a gyanúsított, illetve a védő a nyomozás kiegészítését nem indítványozza, vagy az indítványt elutasították, illetőleg a nyomozást kiegészítették, az eljáró hatóságnak közölnie kell a gyanúsítottal és a védővel a nyomozás befejezését. A nyomozás befejezésének közlésekor a jogszabály megjelölésével meg kell nevezni azt a bűncselekményt, amelyet a nyomozás adatai szerint a gyanúsított a magatartásával megvalósított.

- p) A nyomozás befejezésének közléséről határozatot hozni nem kell. A közlés tényét az iratismertetésről felvett jegyzőkönyvbe kell foglalni.

A nyomozás iratainak megküldése az ügyésznek

62. a) A nyomozás befejezése után az iratokat két példányban külön-külön összefűzve, oldalszámozva és iratjegyzékkel ellátva kell megküldeni az ügyésznek. A vádemelési javaslat az iratok megküldésére való utalást, és a vádemelésre vonatkozó előterjesztést tartalmazza. Összefoglaló jelentést csak külön utasításra kell készíteni.
- b) A bűnjelek, értékek és letétek tekintetében az ezekről szóló rendeletek, parancsok és utasítások szerint kell eljárni.
- c) A vádemelésre átadott ügyekben a keletkezett vádirat és ítélet (végzés) egy példányát az irattári példányhoz kell csatolni.

A pótnyomozás

63. a) A nyomozó hatóság a pótnyomozást elrendelő határozatban foglalt rendelkezéseket teljesíteni köteles.
- b) Ha a pótnyomozást az ügyész vagy a tárgyalás előkészítése során a bíróság rendelte el, a nyomozó hatóság bármely nyomozási cselekményt elvégezhet és ennek eredményeként határozatot hozhat a nyomozás megszüntetéséről, vagy felfüggesztéséről is.
- c) Ha a bíróság a pótnyomozást tárgyaláson rendelte el, a nyomozó hatóság a nyomozást nem függesztheti fel és nem szüntetheti meg. Amennyiben a nyomozás felfüggesztésének vagy megszüntetésének szükségessége merül fel, a nyomozó hatóság az ügyésznek tesz előterjesztést a bíróságnak teendő indítvány iránt.
- d) A nyomozásnak a Be. 131. §-a (1)—(2) bekezdésében megállapított határidejét az ügyész által elrendelt pótnyomozás esetén a nyomozást elrendelő határozat kel-

tétől, a bíróság által a tárgyalás előkészítése során elrendelt pótnyomozás esetén a bíróság határozatának az ügyészhez érkezésétől kell számítani. A tárgyaláson elrendelt pótnyomozás teljesítésére a bíróság által megállapított határidő az irányadó. Ha a pótnyomozás a határidő alatt nem teljesíthető, a nyomozó hatóság az ügyésznek tesz előterjesztést a határidő meghosszabbításának indítványozására.

- e) Ha a pótnyomozás során további bűncselekmény, vagy nem a gyanúsítottal szembeni bűncselekmény alapos gyanúja merül fel, a nyomozást e bűncselekménnyel kapcsolatban, illetőleg a személlyel szemben az Utasítás rendelkezései szerint kell lefolytatni.
- f) Ha a nyomozó hatóság a nyomozást a büntetési eljárás szabályai szerint folytatta le, a pótnyomozást is eszerint kell lefolytatni.

Jellemzés készítése a büntetésvégrehajtási intézet részére

64. a) A nyomozó hatóság az előzetes letartóztatásban levő gyanúsítottat a vádemelési javaslattal egyidejűleg a büntetésvégrehajtási intézetnek átadja. Ha a gyanúsított legalább négy hetet töltött a rendőrségi fogdában, magatartásáról jellemzést kell készíteni.
- b) A rendőrségi fogdában töltött időtartamtól függetlenül jellemzést kell készíteni:
- ha a rendőrségi fogvatartási idő alatt a gyanúsított megszökött, szökést kísérelt meg, vagy tervezett,
 - ha nem tartotta be a fogdaszabályzat előírásait és ezért fegyelmileg felelősségre vonták,
 - ha a gyanúsított jelleméről, életszemléletéről a büntetésvégrehajtási intézet nevelője által hasznosítható tapasztalatokat szereztek.
- c) A jellemzést zárt borítékban a gyanúsított átszállításával egyidejűleg a büntetésvégrehajtási intézet parancsnokához kell továbbítani.

Jogorvoslat a nyomozás során

65. a) A nyomozó hatóság határozatai és intézkedései ellen, illetőleg az intézkedés elmulasztása miatt — ha a törvény nem tesz kivételt — a Be. 148. §-ában meghatározottak szerint jogorvoslatnak, panasznak van helye. A jogorvoslati jogosultság alapján a büntető eljárásban részt vevő és érdekelt személyek a jogszabályokban megállapított módon és határidőben kérhetik a kifogásolt határozatot, vagy intézkedés megváltoztatását, kijavítását, illetőleg az elmulasztott intézkedés megtételét.
- b) A panaszra jogosultakat a szükséges esetekben a nyomozás egész tartama alatt figyelmeztetni kell. A bejelentett panasznak, ha a törvény másként nem rendelkezik, nincs halasztó hatálya. Ha a határozat vagy intézkedés a panasztevőt indokolatlan hátránnyal sújtaná, a végrehajtását — a panasz elbírálásáig — fel lehet függeszteni.
- c) A Be. 148. §-ának (2) bekezdésében meghatározott eljárási cselekményekkel szemben nincs helye panasznak.
- d) A nyomozó hatóság a hozzá benyújtott panasz megalapozottságát köteles megvizsgálni. A panasz indokoltsága esetén a sérelmezett határozatot, vagy intézkedést hatályon kívül kell helyezni és megfelelő határozatot kell hozni, illetve intézkedést kell tenni.
- e) Ha a nyomozó hatóság a panasznak saját hatáskörében nem tesz eleget, — valamint az ügyészi jóváhagyáshoz kötött határozatok elleni panaszok esetén — a Be. 148. §-ának (5) bekezdésében foglaltak szerint köteles eljárni és részletesen nyilatkoznia kell a panaszra vonatkozó álláspontjáról is.
- f) Ha a nyomozó hatóság a panasznak saját hatáskörében nem tesz eleget, azt elbírálás céljából akkor is köteles megküldeni az illetékes ügyésznek, ha annak benyújtása a határidő túllépésével történt, vagy azt nem a jogosult nyújtotta be.
- g) A panaszt írásban, vagy szóban — jegyzőkönyvbe foglalva — lehet előterjeszteni.

- h) A panaszt tevőt a panasz elintézéséről értesíteni kell. Ez történhet a határozat kézbesítésével, vagy kihirdetése útján, az utóbbi esetben a jegyzőkönyvbe foglalva.
- i) Ha a panasz alapján a nyomozó hatóság határozatát megváltoztatták, a panasz elbírálásáról hozott határozatról mindazokat értesíteni kell, akikkel a korábbi határozatot már közölték.
- j) A gyanúsítottak és védőjének a nyomozás során keletkezett határozat csak akkor kézbesíthető, ha az ügyben a panaszra jogosult személynek a határozatot már kézbesítették és azok panaszjogukkal nem éltek, illetve a panaszt elutasították.

Eljárás a nyomozó hatóság által az ügyész utasítása, vagy határozata ellen bejelentett előterjesztés esetén

- 66. a) A nyomozó hatóság az illetékes ügyész utasítása, határozata — ideértve a nyomozás során hozott határozatok ügyészi jóváhagyásának megtagadását is — vagy egyéb intézkedés ellen felettes szerve útján előterjesztést tehet. Az előterjesztésnek nincs halasztó hatálya. Az ügyész rendelkezését késedelem nélkül végre kell hajtani. Az előterjesztést a szolgálati út betartásával az ügy irataival, a sérelmezett határozattal, vagy intézkedéssel fel kell terjeszteni a felettes nyomozó hatósághoz.
- b) Sürgős esetben az írásbeli felterjesztést megelőzően a felettes nyomozó hatóságnak távbeszélőn kell jelentést tenni.

VIII. FEJEZET

NYOMOZÁS A VÉTSÉGI ELJÁRÁSBAN

- 67. a) A vétségi nyomozásra a Be. 149—155. §-ában foglaltak az irányadók.
- b) A nyomozás során a vétségi eljárás szabályait kell alkalmazni vétség miatt folytatott eljárásban, kivéve ha a bűncselekményre a törvény öt évi, vagy ennél súlyo-

sabb szabadságvesztést rendel el. Nincs helye vétségi eljárásnak, ha:

- a gyanúsított kóros elmeállapotú,
- a gyanúsított a jogszabály megszegésével külföldön tartózkodik.

A vétségi eljárásra tartozó ügyekben — eltérő rendelkezés hiányában — mind az eljárás egészére, mind egyes eljárási cselekményekre a büntetési eljárás szabályai alkalmazhatók, ha ezt az ügy bonyolultsága, vagy más körülmény indokolja.

Ha a nyomozás során olyan adatok merülnek fel a gyanúsítottal kapcsolatban, amelyek alapján feltételezhető, hogy szigorított őrizet elrendelésére fog sor kerülni, a nyomozó hatóság vezetője intézkedik, hogy a nyomozást büntetési eljárás szabályai szerint folytassák le.

- c) Ha a külföldi állampolgár gyanúsított esetében nemzetközi szerződés, vagy viszonyosság alapján a büntetési eljárás felajánlásának van helye, a nyomozást minden esetben a büntetési eljárás szabályai szerint kell lefolytatni.

- d) Azt, hogy a nyomozást milyen eljárás szabályai szerint kell lefolytatni, a nyomozás elrendelésére jogosult vezető határozza meg. Ha a nyomozást a vétségi eljárás szabályai szerint kell teljesíteni, ezt a nyomozást elrendelő határozaton fel kell tüntetni.

Ha később büntetési eljárásra kell áttérni, erre a nyomozás elrendelésére jogosult vezető ad utasítást; intézkedését az iratokra fel kell jegyezni. Ha egyes eljárási cselekményeknek a büntetési eljárás szabályai szerinti teljesítése válik szükségessé (pl. tanú jegyzőkönyvi kihallgatása) ezt a nyomozó hatóság eljáró tagja külön határozathozatal nélkül megteheti.

- e) Ha a nyomozás során derül ki, hogy a vétségi nyomozás szabályai nem alkalmazhatók, a megkezdett nyomozást a büntetési eljárás szabályai szerint kell lefolytatni.

- f) A büntetési nyomozás szabályai szerint célszerű eljárni, ha a nyomozást hosszabb időre fel kell függeszteni, továbbá ha az elmeműködés kóros állapotában levő személy kényszergyógykezelésének szükségessége tárgyában kell eljárási cselekményeket foganatosítani.

g) A vétségi nyomozás lefolytatásának nem akadálya az, hogy a gyanúsított fiatalkorú, ebben az esetben azonban a Be XIII. Fejezetének rendelkezéseit is alkalmazni kell.

68. a) A vétségi nyomozásban a nyomozó hatóság az Utasítás II. (A bizonyítás), V. (Általános rendelkezések) és VII. Fejezetében (Nyomozás büntetési eljárásban) foglalt rendelkezéseket az alábbi eltérésekkel alkalmazza.

b) A vétségi nyomozás során jegyzőkönyv helyett jelentést lehet készíteni:

- a feljelentés kiegészítése során végzett meghallgatásokról,
- a tanúkihallgatásról,
- a szemléről,
- a lefoglalásról,
- a motozásról és
- a bizonyítási kísérletről.

c) A jegyzőkönyv nem mellőzhető, ha a kihallgatás, illetőleg a szembesítés tolmács közreműködésével történik.

d) A jelentés bizonyítási eszköz rögzítésére szolgáló okirat. Tartalmi kellékeit a Be. 150. §-ának (3) bekezdése határozza meg.

e) A b) bekezdésben felsorolt nyomozási cselekményekről nem kell külön-külön jelentést készíteni, a különböző nyomozási cselekmények egy jelentésbe foglalhatók. Ilyen esetben a nyomozási cselekmények idejét és helyét fel kell tüntetni.

f) Nincs akadálya annak, hogy a nyomozó hatóság a jelentésbe foglalható cselekményekről — amennyiben valamely eljárási cselekményt, vagy annak eredményességét különösen jelentősnek tekinti, vagy azt a jelentésben foglalt cselekmények foganatosításától eltérő időben végzi — a vétségi eljárásban is, külön jegyzőkönyvet készítsen.

g) A nyomozási cselekményeket — vallomást, valamely eseményt, stb. — a jelentésben a valóságnak megfelelően saját fogalmazással úgy kell rögzíteni, ahogy az megtörtént, abból elvenni vagy hozzátenni tilos. A té-

nyek leírásakor kerülni kell a bőbeszédűséget, az ügyre nem vonatkozó, lényegtelen körülményeket. A jelentés tartalmi valódiságát az eljáró nyomozó hatóság tagja aláírásával igazolja.

69. A vétségi nyomozásban mellőzhető azoknak a tanúkenti kihallgatása, akik a gyanúsítottal szemben előzőleg folytatott fegyelmi, szabálysértési, vagy más hatósági eljárásban jegyzőkönyvbe foglalt vallomást tettek és vallomásuk megnyugtató bizonyítékot szolgáltat. Ilyen esetben a nyomozás elrendelése után csak a gyanúsítottat kell kihallgatni, s amennyiben további bizonyítékok beszerzése nem válik szükségessé, a gyanúsítottal ismertetni kell az iratokat és a nyomozás befejezéséről kell intézkedni.

70. a) A nyomozás során hozott határozatok tartalmára, formájára a büntetési nyomozás szabályai az irányadók. Nincs szükség azonban külön határozat meghozatalára az olyan nyomozási cselekményekkel kapcsolatban, amelyeknek a teljesítését és eredményét a nyomozó hatóság jelentésbe foglalhatja.

b) Ha a nyomozás után az állapítható meg, hogy a gyanúsított a bűncselekményt kóros elmeállapotban követte el, erről az ügyészt haladéktalanul értesíteni kell.

c) Ha az egy év szabadságvesztésnél nem súlyosabb büntetéssel fenyegetett vétség miatt a nyomozást a Be. 139. §-a (1) bekezdésének a), c) vagy d) pontja alapján szüntették meg, az eljárás folytatását csak az ügyész rendelheti el (Be. 153. §).

IX. FEJEZET

FIATALKORÚAKRA VONATKOZÓ ELJÁRÁSI SZABÁLYOK

Általános szabályok

71. a) A fiatalkorúak ügyében a büntetési vagy a vétségi nyomozás, illetőleg a bíróság elé állítás szabályait a Be. XIII. Fejezetében foglalt rendelkezések figyelembevételével kell alkalmazni.

b) A fiataikorúak elleni büntető eljárás szabályait kell alkalmazni azzal a fiataikorú gyanúsítottal szemben is, aki

— házasságkötés folytán nagykorúságot szerzett, vagy

— a bűncselekmény elkövetése után a tizennyolcadik évét betöltötte.

Ezekben az esetekben a törvényes képviselő az eljárásban nem vehet részt.

c) Nem alkalmazhatók a Be. XIII. Fejezet rendelkezései azzal a gyanúsítottal szemben, aki az eljárás alapjául szolgáló bűncselekményeket részben a tizennyolcadik életévének betöltése előtt, részben pedig azután követte el.

d) Fiataikorú ellen magánvádra üldözendő bűncselekmény miatt tett feljelentés tárgyában a nyomozást le kell folytatni.

e) Magánvádas ügyben — ha a feljelentés szerint a bűncselekményt fiataikorú és felnőttkorú együttesen követte el — a nyomozást a felnőttkorú ellen is le kell folytatni.

f) Fiataikorú, valamint fiataikorú és felnőttkorú együttes bűnelkövetése esetén a nyomozás elrendeléséről Budapesten és megyeszékhelyeken a fiataikorúak ügyészét, másutt a felügyeletet ellátó ügyészséget kell értesíteni.

g) Az eljárás megindításakor védő kirendeléséről gondoskodni kell, amennyiben a fiataikorúnak meghatalmazott védője nincs.

h) A nyomozó hatóság a saját hatáskörében hozott nyomozást megtagadó vagy megszüntető határozatát megküldi az illetékes gyámhatóságnak, ha a fiataikorúval szemben védő- és óvóintézkedést lát szükségesnek. A megszüntető határozathoz csatolni kell a környezettanulmány egy példányát. A védő- és óvóintézkedés kezdeményezéséről a határozat egy példányának megküldése mellett a fiataikorúak ügyészét értesíteni kell.

A törvényes képviselő

72. a) A fiataalkorú törvényes képviselétére elsősorban a szülei felügyeletet gyakorló szülők jogosultak.
- b) Amennyiben a fiataalkorú gyámság alatt áll, a törvényes képviselő jogát a gyám, illetőleg a részére kijelölt hivatásos gyám gyakorolja.
- c) Állami gondozott fiataalkorú intézeti gyámság alá tartozik. Törvényes képviselétére a gyermek- és ifjúságvédő intézet igazgatója vagy igazgatási ügyekben eljáró helyettese jogosult.
- d) A fiataalkorú törvényes képviselétére jogszabályban meghatározott esetekben a gyámhatóság által kirendelt eseti gondnok jogosult.
- e) A szabadságvesztés büntetését töltő vagy javítóintézeti nevelésre utalt, továbbá a gyermek- és ifjúságvédő intézetben elhelyezett, de állami gondozásba nem vett fiataalkorú esetében — eltérő rendelkezés hiányában — a törvényes képviselő joga a szülőt, illetőleg a gyámot illeti meg.

A törvényes képviselő jogainak biztosítása

73. a) A szülőt, a gyámot, a hivatásos gyámot, az intézeti gyámot és az eseti gondnokot a büntető eljárásban a fiataalkorú törvényes képviselőt tekintve azonos jogok illetik meg.
- b) A nyomozó hatóság köteles biztosítani, hogy a törvényes képviselő az őt megillető jogokat gyakorolhassa.
- c) Amennyiben a törvényes képviselőnek a Be. 300. §-a (1) bekezdésének a) alpontjában írt okok miatt a büntető eljárásból való kizárása látszik szükségesnek, indoklással ellátott soron kívüli előterjesztést kell tenni az ügyészséghez.
- d) A büntető eljárásból kizárt törvényes képviselő helyett, illetőleg a Be. 300. §-a (1) bekezdésének b) vagy c) pontja esetén haladéktalanul meg kell keresni a gyámhatóságot eseti gondnok kirendelése végett.

Ugyanígy kell eljárni nem magyar állampolgár fiatal-korú esetében is.

- e) A kirendelt eseti gondnokot a képviselt fiataikorúval szemben időközben fogatosított intézkedésekről — észrevételezési, indítványtételi és panaszjogára történő felhívás mellett — tájékoztatni kell.
- f) A törvényes képviselőt jogairól fel kell világosítani. Ennek megtörténtét azokról az eljárási cselekményekről készült jegyzőkönyvben rögzíteni kell, amelyek fogatosításán a törvényes képviselő részt vett.
- g) A fiataikorú időzéséről és a számára küldött értesítések-ről a törvényes képviselőt értesíteni kell.
- h) A fiataikorú gyanúsított személyét, vagy jogait érintő határozatokat a törvényes képviselővel is közölni kell. A határozat rendelkező részében fel kell hívni a figyelmét, hogy a gyanúsított panaszjoga mellett a törvényes képviselőt önálló panaszjog illeti meg.
- i) A halaszthatatlan nyomozási cselekmények kivételével biztosítani kell, hogy a törvényes képviselő fiataikorú gyanúsított kihallgatásán, szemlén, bizonyítási kísérleten, felismerésre bemutatáson, szembesítésnél, a gyanúsítottat érintő szakértői meghallgatáson jelen lehessen. Jelenlétét vagy távolmaradását a jegyzőkönyvben rögzíteni kell.
- j) Biztosítani kell, hogy a törvényes képviselő a nyomozás során megtekinthesse azokról az eljárási cselekmények-ről felvett jegyzőkönyveket, amelyek fogatosításánál jelen lehetett, továbbá azt, hogy a nyomozás befejezése után az ügy iratait megtekinthesse.
Észrevételeit, indítványait a jegyzőkönyvben rögzíteni kell.
- k) A nyomozás eredeti és másolati irataiban fel kell tüntetni annak tényét és módját, időpontját, hogy a törvényes képviselőt a g)–j) bekezdésekben foglaltakról értesítették.
- l) Az eljárásnak nem akadályja, ha a törvényes képviselő nem kíván jogaival élni, értesítésre nem jelenik meg, vagy idő előtt eltávozik, illetőleg önhibájából olyan ál-

lapotban jelenik meg, hogy törvényes képviseleti jogát gyakorolni nem képes, A felsorolt esetekben helyettesítésről nem kell gondoskodni.

A bizonyítás

74. a) A bűncselekmény elkövetését közvetlenül előmozdító vagy előidéző okok és körülmények felderítésére a fiatalkorú elkövetők ügyében különös gondot kell fordítani.
- b) A nyomozás során be kell szerezni azokat az iratokat, amelyekben a fiatalkorúval szemben
 - a bíróság büntetést, vagy intézkedést alkalmazott, illetve
 - a nyomozás megtagadására, vagy megszüntetésére gyermekkor, kóros elmeállapot, vagy amiatt került sor, mert a cselekmény társadalomra veszélyessége csekély fokú volt, vagy megszűnt.
- c) Szükség esetén be kell szerezni a gyámhatóság által a fiatalkorú érdekében foganatosított védő- óvóintézkedések elrendeléséről hozott határozatokat.
- d) Kóros elmeállapotra utaló adatok esetén az elmeorvos-szakértői véleményről függően gyengeelméjű fiatalkorú gyanúsítottáról gyógypedagógus szakértő véleményét is be kell szerezni.

A gondozó tanúkenti kihallgatása

75. a) Gondozóként rendszerint a szülői felügyeletet gyakorló törvényes képviselőt kell kihallgatni.
- b) Amennyiben a törvényes képviselő és a gondozó személye nem ugyanaz, azt kell gondozónak tekinteni, aki a fiatalkorú nevelését, felügyeletét ténylegesen ellátja.
- c) Javítóintézeti növendék, szabadságvesztés büntetését töltő fiatalkorú gondozója a nevelőtanár, illetve a nevelőtiszt. A Gyermek- és Ifjúságvédő Intézetben elhelye-

zett fiataalkorú gondozója a csoportnevelő tanár, kihe-
lyezés esetén a nevelőszülő.

- d) A fiataalkorú egyéniségének, értelmi fejlettségének és életviszonyainak kellő mértékben történő felderítése érdekeben szükség szerint azokat a gondozókat is ki kell hallgatni, akik a fiataalkorú nevelését, gondozását korábban ellátták.

76. a) A gondozó a fiataalkorú egyéniségét, értelmi fejlettségét és életviszonyait jellemző körülményekre nézve nem tagadhatja meg a tanúvallomását azon a címen, hogy a gyanúsított hozzátartozója, avagy a fenti körülményekre nézve tett vallomásaival önmagát, vagy hozzátartozóját bűncselekmény elkövetésével vádolná.

- b) Vallomást köteles tenni e körülményekre nézve a nevelőtanár, illetve a nevelőtiszt még akkor is, ha egyébként a szabadságvesztés büntetését töltő vagy javító intézetben nevelt fiataalkorú egyéniségét, értelmi fejlettségét és életviszonyait jellemző körülményekre nézve titoktartásra köteles.

- c) A gondozó tanúkénti kihallgatása általában kötelező.

A kihallgatást mellőzni kell

- ha a gondozó egyben a törvényes képviselő, e jogától azonban megfosztották (kizárták),
- ha a gyanúsított a bűncselekmény elkövetése óta a 18. életévét betöltötte,
- nem magyar állampolgár fiataalkorú ügyében folytatott nyomozás során
intézeti nevelőtanár, vagy büntetésvégrehajtási nevelőtiszt gondozókénti tanúkihallgatását az írásbeli nevelői vélemény helyettesítheti.

A környezettanulmány

77. a) A környezettanulmány bizonyítási eszköz, melynek alkalmasnak kell lennie arra, hogy a fiataalkorú egyéniségét és életviszonyait jellemző körülményeket bizonyítsa.

- b) A környezettanulmány készítése során meghallgatott és érdemleges adatokat szolgáltató személyek nevét és lakcímét a környezettanulmány záradékaként fel kell tüntetni.
- c) A környezettanulmányt három példányban kell elkészíteni, melyből kettőt be kell fűzni az iratokba, egyet befűzés nélkül az iratok első példányában kell elhelyezni.

Iskolai, munkahelyi jellemzés, a fiatalok életkorának bizonyítása

78. a) Ha a fiatalok még tanuló, vagy iskolai tanulmányait az eljárás megindítása előtt 1 évnél nem régebben fejezte be, illetve szakította félbe, az iskolai jellemzést, vagy személyiségének fejlődéséről osztályfőnöki feljegyzéseket tartalmazó általános iskolai személyiséglapot kell beszerezni.
- b) Munkaviszonyban álló fiatalok ügyében munkahelyi jellemzést kell kérni.
- c) A fiatalok életkorát személyi igazolványa bizonyítja. Születési anyakönyvi kivonatát akkor kell az ügyiratban elhelyezni, ha:
- előzetes letartóztatásban van,
 - nincs személyi igazolványa,
 - személyi igazolványába bejegyzett adatok helyességét illetően kétség merül fel.
- d) Nem magyar állampolgár fiatalok életkorának bizonyítására útlevele, vagy személyi igazolványa szolgál.

Ha személyazonossága nem igazolható, annak megállapítása érdekében a külföldi nyomozó hatóságot kell megkeresni (L.: 107. pont).

79. Nem magyar állampolgár fiatalok ellen folytatott nyomozás során a 77—78. pontban felsorolt bizonyítási eszközök beszerzését mellőzni kell. (Kivétel a 78. pont d) bek.)

Gyanúsított kihallgatása

80. a) A gyanúsított kihallgatásánál a törvényes képviselője, vagy az eseti gondnok, a védő, szükség esetén gyógy-
pedagógus, pszichológus vagy más szaktanácsadó, szak-
értő lehet jelen.
- b) Hatósági tanúk alkalmazására kizárólag a Be. 135. §-
ának felsorolt eseteiben kerülhet sor.
81. a) Javítóintézeti, gyermek- és ifjúságvédő intézeti növen-
dékek gyanúsítottkénti kihallgatása céljából az intézet-
ből elszállítani nem lehet, kivéve azokat, akiket őrizetbe
vesznek, vagy előzetes letartóztatásba helyeznek.
- b) Javítóintézeti, gyermek- és ifjúságvédő intézeti növen-
dék gyanúsítottként történő kihallgatása érdekében azt
a rendőri szervet kell megkeresni, amelynek illetékes-
ségi területén az intézet van, vagy a kihallgatás elvég-
zésére a nyomozó hatóság tagjának kell a helyszínre
utazni. A kihallgatás időpontjáról az intézet igazgatóját
előzetesen értesíteni kell.
- c) Szembesítés, helyszíni szemle, nyomozási kísérlet cél-
jából a javítóintézeti, gyermek- és ifjúságvédő intézeti
növendéket idézni, az intézet igazgatóját erről egyide-
jűleg értesíteni kell. Az értesítésben közölni kell, hogy
a nyomozási cselekmények lefolytatása előreláthatóan
hány napot vesz igénybe. Egyben fel kell hívni, hogy a
gyanúsítottnak a hatóság előtt történő megjelenéséről
gondoskodjon.

Személyi szabadság korlátozása

82. a) Fiataalkorú gyanúsítottnál ügyelni kell arra, hogy az
őrizetnek a Be. 91. § (1) bekezdés b) pontjában, illetve
az előzetes letartóztatásnak a Be. 92. § (1) bekezdésében
megállapított okai esetében is csak akkor van helye, ha
ez a bűncselekmény különös súlya folytán szükséges
[Be. 302. § (1) bekezdés]. A különös súly elbírálásánál
az eset összes körülményeit kell figyelembe venni.
- b) Fiataalkorú előzetes letartóztatásáról készített határozat
indokolásában ki kell térni azokra a körülményekre is,

amelyek az előzetes letartóztatás általános feltételeinek megléte mellett a fiatalkorú letartóztatását a szükséges különös feltételek megléte mellett indokoltta teszik.

- c) Javítóintézeti növendék őrizetbevételéről, előzetes letartóztatásba helyezéséről az intézet igazgatóját értesíteni kell. Ha a fiatalkorú még tanuló előzetes letartóztatásának elrendeléséről az iskola igazgatóját ugyancsak értesíteni kell.
- d) Az őrizetbe vett, illetve előzetes letartóztatásban levő fiatalkorút szabadlábra helyezésekor törvényes képviselőjének (gondozójának) kell átadni. Meg nem jelenése a szabadításnak nem akadály.
- e) Az őrizetből, illetve az előzetes letartóztatásból szabadított javítóintézetben, valamint gyermek- és ifjúságvédő intézetben nevelt fiatalkorút abba az intézetbe kell visszakísérni, ahol az őrizetbevétele, illetve az előzetes letartóztatásba helyezése előtt tartózkodott.

Ideiglenes hatályú beutalás

83. a) A nyomozó hatóság a 20/1969. (V. 13.) Korm. számú rendelet 4. § (1) bekezdése alapján a fiatalkorút az eljárás során ideiglenes hatállyal a gyermek- és ifjúságvédő intézetbe beutalhatja.
- b) Ideiglenes hatályú beutalásnak van helye, ha a fiatalkorú addigi környezetében nem hagyható, vagy őrizetből, előzetes letartóztatásból történő szabadlábra helyezése esetén nincs hova mennie.
 - c) Az ideiglenes hatályú beutalásról 6 példányban határozatot kell készíteni, melyben indokolni kell a beutalás okát.
 - d) A fiatalkorú intézetbe szállításával egyidejűleg a határozat egy-egy példányának megküldésével a törvényes képviselőt (gondozót), valamint az illetékes gyámhatóságot értesíteni kell.

Az intézkedés ellen nem halasztó hatályú panasznak van helye.

- e) A fiataalkorút az intézetbe szállítása előtt orvossal meg kell vizsgáltatni és igazolást kell beszerezni, hogy fertőző betegségben nem szenved. Fertőző beteget az intézetbe szállítani nem szabad.
- f) Az átkísérés megtörténtekor a fiataalkorút át kell adni az intézet igazgatójának, vagy megbízottjának. Az átvétel tényét, a fiataalkorút intézetbe fogadó személlyel igazoltatni kell.
- g) A nyomozó hatóság által foganatosított ideiglenes hatályú beutalás ellen benyújtott panaszt elbírálásra a fiataalkorúak ügyészenek kell megküldeni.

A nyomozás iratainak ismertetése és megküldése az ügyészenek

- 84. a) A nyomozás során keletkezett iratok közül mellőzhető azok ismertetése, amelyek tartalmuknál fogva a fiataalkorú helyes irányú fejlődését veszélyeztetnék. Így különösen a gondozó tanúkihallgatási jegyzőkönyve, a fiataalkorú személyiségére, értelmi fejlettségére vonatkozó adatok, szakértői vélemények, továbbá azok az iratok, amelyek törvényes képviselőjének (gondozójának) felelősségére utalnak.
 - b) Az iratismertetési jegyzőkönyvben fel kell sorolni azokat az iratokat, melyek ismertetését mellőzték.
 - c) A fiataalkorú iratismertetési jogának korlátozása a törvényes képviselő és a védő jogait nem érinti.
85. A fiataalkorúak ügyeiben, valamint akkor, ha ugyanazon büntető eljárásban fiataalkorú mellett felnőttkorút is felelősségre vontak, a nyomozási anyagot — eltérő ügyészi rendelkezés hiányában — közvetlenül a fiataalkorúak ügyészenek kell megküldeni.

Gyermekkorúakra vonatkozó eljárási szabályok

- 86. a) Gyermekkorút, ha bűncselekmény törvényi tényállását megvalósító cselekményt követ el, törvényes képviselője vagy eseti gondnok jelenlétében ki kell kérdezni.

Az általa elmondottak meghallgatási jegyzőkönyvbe kell foglalni. A törvényes képviselő, vagy az eseti gondnok aláírásával igazolja, hogy a jegyzőkönyv a gyermekkorú által elmondottakat helyesen tartalmazza.

- b) A törvényes képviselő jogaira, kizárására, eseti gondnok rendelésére az Utasítás 75. pontjában foglaltak az irányadók.
- c) Amennyiben a törvényes képviselő nem kíván jogaival élni, értesítésre nem jelenik meg vagy idő előtt eltávozik, illetőleg önhibájából olyan állapotban jelenik meg, hogy törvényes képviseleti jogát gyakorolni nem képes, helyette a gyámhatóság útján eseti gondnokot kell rendelni.
- d) A nyomozás megtagadása, illetve megszüntetése előtt be kell szerezni a gyermekkorú születési anyakönyvi kivonatát és az iratokhoz kell csatolni.
- e) Szükség esetén a nyomozó hatóság az Utasítás 83. pontjában foglaltak szerint a gyermekkorút ideiglenes hállyal gyermek- és ifjúságvédő intézetbe utalhatja.
- f) A nyomozó hatóság a saját hatáskörében hozott nyomozást megtagadó, vagy megszüntető határozatát megküldi az illetékes gyámhatóságnak, ha a gyermekkorúval szemben védő- és óvóintézkedést lát szükségesnek. A gyámhatósági intézkedés kezdeményezéséről a határozat egy példányának megküldése mellett a fiataikorúak ügyészét értesíteni kell.

87. Amennyiben az ügyben a nyomozás megtagadására vagy megszüntetésére azért kerül sor, mert az elkövető gyermekkorú és a határozat ügyészi jóváhagyást igényel, az ügyre vonatkozó iratokat a fiataikorúak ügyészének kell megküldeni.

X. FEJEZET

A MAGÁNVÁDAS ELJÁRÁS

88. A Be. 54. §-ának (1) bekezdése határozza meg azoknak az ügyeknek a körét, melyekben — ha büntető eljárásnak csak magánindítványra van helye — a vádat magánvádoló képviseli.

89. a) A magánvádas ügyekben az eljárás megindítására a Be. 314. §-ában foglaltakat kell alkalmazni.
- b) A feljelentőt — ha feljelentését rendőri szervnél teszi meg — kellő alaposággal tájékoztatni kell, hogy feljelentését melyik bíróságon tegye meg írásban, vagy szóban. Amennyiben a feljelentő ragaszkodik a feljelentés írásba foglalásához, annak eleget kell tenni.
- c) A nyomozó hatósághoz írásban érkezett olyan feljelentést, amelynek tartalmából megállapítható, hogy a Be. 54. §-a alapján magánvádas eljárásnak van helye, az esetleges egyéb iratokkal együtt haladéktalanul meg kell küldeni az illetékes bíróságnak. Az áttételről a feljelentőt értesíteni kell.
- d) A c) bekezdés szerint kell eljárni azokban az ügyekben is, amelyekben a feljelentést közvédas bűncselekmény miatt tették, de a feljelentés kiegészítése, vagy a nyomozás eredményeképpen magánvádas bűncselekmény elkövetése állapítható meg. Ez esetben a feljelentő figyelmét a részére kézbesített értesítésben fel kell hívni arra, hogy a vádat melyik bíróság előtt képviselheti és rá kell mutatni arra is, hogy közvédas bűncselekmény milyen okból nem állapítható meg.
- e) Amennyiben több egymással összefüggő bűncselekmény közül egyik közvédra, másik magánvédra üldözendő és a magánindítványra jogosult feljelentést tett, az ügyészhez kell fordulni annak megfontolására, hogy a magánvádas bűncselekmény miatt a vád képviselétét átveszi-e.
90. a) Magánvádas ügyben nyomozásnak a Be. 315. §-ában foglaltaknak megfelelően csak akkor van helye, ha a bíróság, vagy az ügyész elrendelte. Ha a nyomozást a bíróság rendelte el, annak meghosszabbítása akkor is az illetékes ügyészség hatáskörébe tartozik.
- b) A nyomozás lefolytatására a vétségi eljárás szabályait kell alkalmazni (Be. VI. Fejezet II. Cím), feltéve, hogy nem áll fenn kizáró körülmény [Be. 90. § (2) bekezdés].
- c) A magánvádas ügyekben folytatott nyomozás során csak olyan eljárási cselekmény foganatosítására kerülhet sor, amely az ismeretlen elkövető kilétének megállapítására,

valamint a szükséges bizonyítási eszközök felkutatására irányul.

- d) A nyomozás elvégzése után a magánvádas ügy iratait — rövid átirattal — a nyomozást elrendelő hatóságnak kell megküldeni.
- e) A nyomozó hatóság a nyomozást saját hatáskörében csak a Be. 316. §-ának (2) bekezdése esetében szüntetheti meg. Egyéb megszüntetési okok, vagy az eljárás felfüggesztés szükségessége esetén az addig keletkezett iratokat — a felmerült körülményekre történt rövid utalással — a nyomozást elrendelő hatóságnak kell megküldeni.

XI. FEJEZET

A BÍRÓSÁG ELÉ ÁLLÍTÁS

- 91. a) A nyomozás elrendelésekor a parancsnok köteles vizsgálni, hogy a bíróság elé állításnak a Be. 346. §-ában meghatározott feltételei fennállanak-e. A feltételek fennállása esetén, intézkedni kell az illetékes ügyész azonnali értesítése és a nyomozás során kívüli lefolytatása iránt.
- b) Az ügy ténybeli megítélése akkor egyszerű, ha a cselekmény nem szerteágazó, a bizonyítékok közötti esetleges ellentmondások azonnal tisztázhatók és a szükséges szakvélemény, a tárgy, vagy a személy hosszabb időt nem igénylő megvizsgálása után azonnal előterjeszthető. Ebben az esetben is csak akkor kerülhet sor a bíróság elé állításra, ha a tényállás bizonyításához a bizonyítási eszközök rendelkezésre állnak.
- c) Az ügy egyszerű megítéléséhez hozzá tartozik az is, hogy a megállapított tényállás alapján a bűnösség kérdésében egységes legyen a jogértelmezés, és abban egyértelműen állást lehessen foglalni. A bűnösség vitathatatlanul rendszerint akkor állapítható meg, ha hosszadalmas bírói eljárásra a jogkérdések eldöntése érdekében nincs szükség, büntethetőséget kizáró vagy megszüntető ok fennállására adat nem merült fel.

- d) A tettenérés akkor állapítható meg, ha a gyanúsított a bűncselekmény törvényi tényállását egészben, vagy részben szemtanú jelenlétében valósította meg. Tettenérésnek tekinthető az is, amikor az elkövetőt üldözés, illetőleg a helyszínről való távozása közben fogják el.
- e) A bűncselekmény elkövetésének a gyanúsított által történt beismerése nem jelenti azt, hogy a gyanúsított beismerő vallomását a törvény más bizonyítékok fölé kívánja helyezni. Ezért a beismerés nem teszi feleslegessé az egyéb bizonyítékok beszerzését.
- f) A bíróság elé állítás időbeli korlátja, hogy a bűncselekmény elkövetése és a bíróság elé állítás időpontja között 6 napnál hosszabb idő ne teljen el. A nyomozó hatóságnak már a nyomozás elrendelésekor vizsgálni kell az előállítás feltételének fennforgását és dönteni kell az előállítás kezdeményezésében. A határidő számítására a Be. 109. §-ában foglaltakat kell alkalmazni.

92. a) Ha a nyomozó hatóság a bíróság elé állítást kezdeményezi, a nyomozást a vétségi eljárás szabályai szerint kell lefolytatni.

Bíróság elé állítás esetén a nyomozó hatóság:

- kezdő iraton határozatban elrendeli a nyomozást,
- az Utasítás 68. pontban szabályozott jelentésben rögzíti a tanúkihallgatás, a szemle, a lefoglalás, a moztos és a bizonyítási kísérlet eredményét, továbbá az eljárás során beszerzett okiratok és más hatósági eljárásban keletkezett iratok vagy egyéb tárgyi bizonyítási eszközök megjelölését,
- a büntetési eljárás szabályai szerint jegyzőkönyvben kihallgatja a gyanúsítottat,
- az őrizetbe vétel feltételeinek fennállása esetén elrendeli a gyanúsított őrizetbevételét,
- ha a gépjárművezetői engedélyt a helyszínen elvette, azt a bűnügyi iratok között külön hivatalos feljegyzésben rögzíti,
- ha az iratismertetést mellőzhetőnek tartja, a nyomozás befejezésének közlése után az iratokat a bíróság

elé állítás tárgyában való állásfoglalás végett megküldi az illetékes ügyésznek,

— a nem magyar állampolgár útlevelét bevonja: az Utasítás 101. pont g) bekezdésében meghatározott szervnek megküldi.

b) Ha a gyanúsított őrizetben tartása hetvenkét órai időtartam után is szükséges és az őrizet törvényes feltételei fennforognak, az iratok egyidejű bemutatása mellett írásbeli előterjesztést kell tenni az ügyészi jóváhagyás iránt. Az ügyész az őrizetbe vételről szóló határozatra vezeti a hetvenkét órán túli őrizet jóváhagyását.

c) A nyomozási iratokhoz mellékelni kell a gyanúsított erkölcsi bizonyítványát, vagy bűnügyi priuszlapját, és — amennyiben beszerezhetők — a korábbi elítélésével kapcsolatos bűnügyi iratokat.

93. a) Ha a bíróság elé állítást a nyomozó hatóság kezdeményezi, erről az ügyészt döntés végett előzetesen tájékoztatja.

b) Ha az ügyész a gyanúsítottat nem állítja bíróság elé és az iratokat a nyomozó hatóságnak visszaküldi, a nyomozó hatóság a büntetti eljárásra tartozó ügyben a nyomozást az Utasítás VII. Fejezete szerint folytatja le.

c) A bíróság elé állítással kapcsolatosan az ügyész az eljáró rendőri szerv közreműködését igénybe veheti, s ezzel kapcsolatos rendelkezéseit a rendőri szerv köteles végrehajtani.

XII. FEJEZET

KÖZLEKEDÉSI BŰNCSELEKMÉNYRE VONATKOZÓ KÜLÖN RENDELKEZÉS

94. a) Közúti közlekedési bűncselekmény helyszínén — ha arra lehetőség van — alkoholszondával ellenőrizni kell az eseményben érintett járművezetőket, utasokat és a járművek által elgázolt személyeket. Ha az ellenőrzésre nincs lehetőség — az érintetteket kórházba szállították, vagy állapotuk nem engedi meg — vérvétel iránt kell intézkedni.

b) Mellőzhető az alkoholszondával történő ellenőrzés, ha az ittas állapot egyéb körülményekből, elsősorban az alkoholos befolyásoltságra utaló klinikai tünetekből nyilvánvaló, illetve az ellenőrzendő személyt alkohol fogyasztás közben tettenérték. Ilyenkor közvetlenül lehet a véralkohol vizsgálat iránt intézkedni.

c) „Az ittas járművezetés” (Btk. 188. §) és a „járművezetés szeszestaltól befolyásolt állapotban levő személyeknek történő átengedése” (Btk. 189. §) esetén a véralkohol vizsgálat eredményének megérkezéskéig az ügyet általános iktatóba kell iktatni.

Amennyiben a helyszínen már az elsődleges rendőri intézkedés során más bizonyítási eszközök igénybevételel megállapítható a bűncselekmény alapos gyanúja, a nyomozást el kell rendelni. A vérvétel és a véralkohol vizsgálat kezdeményezése rendszerint ez esetben sem mellőzhető.

Az ittasnak vélelmezett előállított járművezetőtől — véralkohol vizsgálat céljából — vért kell venni. Ha az előállított nem veti alá magát önként a vérvételnek, a Be. 73. § (2) bekezdése alapján ez is — halaszthatatlan nyomozási cselekményként — kikényszeríthető.

d) Ha a szondával végzett ellenőrzés alkoholfogyasztás gyanújára mutat, a következő bizonyítékok beszerzése célszerű még:

- véralkohol vizsgálat eredménye,
- orvosi vélemény a gyanúsítható személynél tapasztalt klinikai tünetekről,
- tanúvallomások az alkoholfogyasztás tényéről, vagy az ebből eredő bizonytalan vezetésről.

e) Amennyiben a szondával végzett ellenőrzéskor az ittas vezetés, illetve a járművezetés szeszestaltól befolyásolt állapotban levő személynek átengedése állapítható meg, a vezetői engedélyt a jogszabályokban meghatározott esetekben az ittasan vezetőtől el kell venni, és meg kell akadályozni a járművel való további közlekedést.

f) Közlekedési bűncselekmények miatt folytatott nyomozás során vizsgálni kell a közutak kiépítésével, karban-

tartásával, a jelzések hiányosságaival, a forgalomszervezés vagy forgalomirányítás fogyatékoságaival okozati összefüggésben álló körülményeket. Gondos vizsgálat tárgyává kell tenni a járművek műszaki állapotát.

- g) Minden olyan esetben, amikor a közúti közlekedési bűncselekmények okai között az f) bekezdésben felsorolt, vagy egyéb hiányosságok megállapíthatók — a felelősségre vonás érdekében tett intézkedések mellett — ezek megszüntetését is kezdeményezni kell.
- h) A közlekedési bűncselekmény gyanúsítottjának kihallgatásakor vizsgálni kell a közlekedésben betöltött szerepét, illetőleg tevékenységi körét: gépjármű-, illetve egyéb járművezető, kocsikísérő, kalauz, a karbantartásért, a műszaki üzemeltetési szabályok betartásáért felelős műszaki személyzet, a forgalom ellenőrzését, szervezését, irányítását ellátó szolgálat tagja-e.
- i) A közlekedési bűncselekmény elkövetésével gyanúsított személy kihallgatásakor a gyanúsításról szóló közlésnek a cselekmény Btk. szerinti minősítésén túl tartalmaznia kell azt is, hogy milyen közlekedési szabály megszegése állapítható meg.
- j) Közlekedési bűncselekmények elkövetésével összefüggésben a gyanúsított társadalomra veszélyességének megállapításához vizsgálni kell az elkövető
- magatartását az eljárás tárgyát képező bűncselekmény elkövetésében (szeszestaltól befolyásolt állapot mértéke, ezzel kapcsolatban ismételt bűnelkövetés, durva, agresszív, kiméretlen magatartás, stb.),
 - korábbi közlekedési szabályszegéseit, közlekedési balesettel összefüggésben lefolytatott büntető eljárást,
 - közlekedési szakismereteit, gépjárművezetői gyakorlatának színvonalát, esetleges gépjárművezetői alkalmatlanságát vagy gépjárművezetési képtelenségét.
- k) Bizonyítási kísérlettel kell tisztázni elsősorban a láthatósággal, érzékelhetőséggel, cselekvési időszükséglettel összefüggésben álló körülményeket, a baleset időpontjában fennálló forgalmi viszonyokat, azok kihatásait, a

balesettel érintett személyek, gépjárművek mozgását, haladási sebességét, haladási irányát.

- l) Közlekedési bűncselekmények helyszínén foganatosított intézkedésekről készült feljelentést a rendszeresített „Jegyzőkönyv közúti közlekedési baleset helyszínén végzett ténymegállapításról, szemléről” című nyomtatvány felhasználásával kell elkészíteni és az intézkedés formáját (ténymegállapítás vagy szemle) a megfelelő szövegrész aláhúzásával kell jelölni.

XIII. FEJEZET

A RENDŐRSÉG KÖZBIZTONSÁGI SZERVEINEK NYOMOZÁSI TEVÉKENYSÉGE

95. a) A rendőri szerv vezetője által közbiztonsági nyomozási hatáskörbe utalt bűnügyben a közbiztonsági és közlekedési osztályvezető köteles intézkedni a nyomozás elrendelése, megtagadása, feljelentés kiegészítés, nyomozás megszüntetése, megkeresés, vádemelési javaslattevél kérdésében.
 - b) A közbiztonsági szervek nyomozási munkájának irányítása és ellenőrzése e szervek parancsnokainak feladata.
 - c) A hatáskörbe tartozó ügyekben a nyomozást csak a körzeti megbízottak folytathatják le, a Körzeti Megbízotti Szabályzat 76., 77., 78., 79. pontjainak figyelembe vételével.
96. a) Közbiztonsági szerv hatáskörébe tartozó bűnügyi iratokat az illetékes kapitányság bűnügyi iktatójában kell nyilvántartani. Ezen kívül be kell vezetni a közbiztonsági szerv átdadó könyvébe, a körzeti megbízottak munkanaplójának eseményrovat részébe.
 - b) Ha a büntető feljelentést a közbiztonsági szervnél vagy körzeti megbízottnál tették és a nyomozás lefolytatása a feljelentést felvevő szerv hatáskörébe tartozik a feljelentés első példányát — a halaszthatatlan nyomozási cselekmények foganatosítása mellett — a nyomozás elrendelésének kérdésében történő döntés céljából a ka-

pitányságra azonnal fel kell terjeszteni. A nyomozás elrendeléséről a kapitányság köteles a körzeti megbízottat távbeszélőn haladéktalanul értesíteni, továbbá a felterjesztett példányt, az elrendelésre vonatkozó feljegyzéssel ellátva a körzeti megbízottnak visszaküldeni. Amennyiben nem kerül sor a nyomozás elrendelésére, intézkedni kell a nyomozás megtagadása, illetve az iratok más nyomozó hatósághoz történő áttétele iránt.

97. A közbiztonsági szervek által elrendelt nyomozásokról, feljelentés kiegészítésekről, megtagadásokról rövid úton (pl. napi jelentésben) a bűnügyi osztály vezetőjét naponta értesíteni kell. A bűnügyi osztály vezetője a nyomozási tevékenység koordinálása céljából tanulmányozza ezeket az adatokat és az Utasítás 53. pont d) bekezdésében meghatározott módon mind a bűnügyi, mind a közbiztonsági szervek által elrendelt nyomozásokról értesíti az illetékes ügyészséget.
98. Közbiztonsági szervek nyomozási részfeladatokat a kapitányság vezetőjének eseti utasítása alapján végezhetnek, figyelemmel a Körzeti Megbízotti Szabályzat 78., 79. pontjaira.
99. A közbiztonsági szervek nyomozási tevékenységének szakirányítása a bűnügyi szervek feladata.
100. A közbiztonsági szervek által nyomozott bűnügyekben a keletkezett iratokat, a nyomozás határidejének lejárta előtt legalább öt nappal fel kell terjeszteni a bűnügyi osztályvezetőhöz.

A végrevíziót a bűnügyi osztály vezetője látja el, továbbá gondoskodik az iratok továbbításáról.

XIV. FEJEZET

VEGYES RENDELKEZÉSEK

Eljárás nem magyar állampolgárokkal szemben

101. a) A nem magyar állampolgárral szemben a Be. valamennyi rendelkezését úgy kell végrehajtani, mint a magyar állampolgárral szemben folytatott eljárásban.

Biztosítani kell, hogy törvényes jogait korlátozás nélkül gyakorolhassa, a magyar nyelv nem tudása miatt hátrány ne érje.

A nyomozás elrendeléséről a felügyeletet ellátó ügyészséget soron kívül értesíteni kell.

- b) A nem magyar állampolgár gyanúsítottak lehetővé kell tenni azt, hogy anyanyelvén írásban tegyen nyilatkozatot a cselekményről. A nyilatkozatot az iratokhoz kell csatolni. Az anyanyelven írt nyilatkozat magyar nyelvre történő lefordítása a nyomozó hatóság feladata. Amennyiben a gyanúsított írásban nem tesz nyilatkozatot, ennek okára jegyzőkönyvben ki kell hallgatni.
- c) A nem magyar állampolgár elleni büntető eljárás során biztosítani kell annak soron kívüli lefolytatását.
- d) A külföldi államok Magyarországon működő konzuli tisztviselőinek biztosítani kell az őrizetben, vagy előzetes letartóztatásban levő állampolgáraik meglátogatásának jogát. Ha a konzuli tisztviselő kérelmével közvetlenül a külföldi állampolgárt fogva tartó nyomozó hatóságot keresi meg, ez utóbbi köteles erről előzetesen értesíteni a BM ORFK Külföldiek Ellenőrző Osztályát, ez azonban a konzuli tisztviselő látogatási jogát nem késleltetheti. A konzuli tisztviselő látogatási jogát a hatályos nemzetközi egyezmények alapján az abban foglalt határidők figyelembevételével kell megállapítani. Nemzetközi egyezmény hiányában a viszonyosság az irányadó.
- e) Nem magyar állampolgár ügyében a nyomozás megtagadásáról, elrendeléséről, felfüggesztéséről és megszüntetéséről, valamint a személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedésekről a nyomozó hatóság a BM ORFK Külföldiek Ellenőrző Osztályát köteles haladéktalanul értesíteni, a megyei (budapesti) rendőr-főkapitányság Külföldiek Ellenőrző Alosztályán keresztül. A BM Vizsgálati Osztály a BM ORFK Külföldiek Ellenőrző Osztályát közvetlenül értesíti. A Külügyminisztérium értesítése iránt a BM ORFK Külföldiek Ellenőrző Osztálya intézkedik. Az értesítésnek tartalmaznia kell a nem magyar állampolgár személyi adatait, a kény-

szerintézkedés időpontját, indokait, körülményeit, továbbá a foganatósításának helyét.

- f) Ha a nem magyar állampolgár a járművezetéstől eltiltás időtartamának letelte előtt az országból eltávozik, a gépjárművezetői engedélyt részére vissza kell adni, bejegyezve a járművezetéstől való eltiltást és annak időtartamát. A bejegyzés alapján a gépjárművezetői engedélyt a Magyar Népköztársaság területén érvénytelennek kell tekinteni. Külföldi személy járművezetéstől eltiltásáról, annak időtartamáról a BM ORFK Külföldiek Ellenőrző Osztályát tájékoztatni kell.
- g) Lakhatási engedéllyel nem rendelkező, nem magyar állampolgárral szemben indult büntető eljárás zavartalan lefolytatása érdekében az eljárás alá vont útlevelét be kell vonni és azt a megyei (budapesti) rendőr-főkapitányság Külföldiek Ellenőrző Osztályának soron kívül be kell küldeni, amely azt a BM ORFK Külföldiek Ellenőrző Osztályának küldi meg. A BM Vizsgálati Osztály az útleveleket közvetlenül a BM ORFK Külföldiek Ellenőrző Osztályának küldi meg. Az eljárás befejezéséről, a kiutazási tilalom feloldásáról az eljáró szerv köteles értesíteni a megyei (budapesti) Külföldiek Ellenőrző Osztályt. (A BM Vizsgálati Osztály a BM ORFK KEO-t értesíti.)
- h) A felajánlásra kerülő ügyek iratait két példányban úgy kell elkészíteni, hogy a másodpéldány legalább másolatban tartalmazzon minden nyomozási cselekményről készített iratot, valamint olyan iratot, amely nem pótolható és ami az első példányban szerepel. A költségjegyzéket és a költségekre vonatkozó valamennyi más iratot a másodpéldányba kell befűzni. Az iratokhoz csatolni kell a bűnjeleket és a bizonyítás során felhasznált okiratokat. A bizonyítéku szolgáltató okiratokról csak akkor kell hivatalos másolatot készíteni, ha fontos érdek fűződik ahhoz, hogy az eredeti példány Magyarországon maradjon.
- i) Ha nem magyar állampolgárral szemben, a büntető eljárás során lakhelyelhagyási tilalmat rendelnek el — szükség esetén — a nyomozó hatóság köteles a megélhetés költségeit bűnügyi költségként megelőlegezni.

- j) Ha a nem magyar állampolgár az értéktárgyainak megőrzéséről gondoskodni nem tud, a BM ORFK KEO-tól kell kérni további intézkedést. Az intézkedésig a megőrzésről az eljáró szerv köteles gondoskodni.
- k) Amennyiben az eljárásban olyan ország állampolgára szerepel, ahol a hivatalos írásmód a latin betűtől eltérő, a személyi és helységneveket fonetikusán, hangzás után is le kell írni. A latin betűtől eltérő jelzésekkel ellátott rendszámtáblákat le kell fényképezni a bűncselekmény helyszínén.

Eljárás diplomáciai vagy személyes mentességet élvezőkkel szemben

102. a) Diplomáciai, vagy egyéb személyes mentességet élvező személyekkel szemben a belügyminiszternek, vagy a legfőbb ügyésznek a mentesség kérdésében való állásfoglalása előtt intézkedésnek nincs helye.
- b) Országgyűlési képviselővel, illetve bíróval, vagy ügyésszel szemben a Legfőbb Ügyészség előzetes állásfoglalása nélkül — egyes halaszthatatlan nyomozási cselekményeket kivéve — intézkedni nem lehet.
- c) Amennyiben bármely nyomozási cselekmény foganatosításának szükségessége felmerül, és a nyomozást felfüggesztő határozatot a rendőrség saját hatáskörében meghozhatja, a diplomáciai, vagy egyéb személyes mentesség fennállásának és tárgyi, illetve személyi terjedelmének elbírálása végett az iratokat a Belügyminisztérium Titkárságára kell felterjeszteni. Amennyiben a nyomozás felfüggesztéséhez az ügyész jóváhagyása szükséges, az iratok felterjesztése és a legfőbb ügyész nyilatkozatának beszerzése, a felügyeletet gyakorló ügyész feladata.
- d) A diplomáciai képviselők gépjárművével okozott közlekedési bűncselekmény helyszínén fel kell jegyezni a gépjármű forgalmi rendszámát. A továbbiakra az a) és a c) bekezdés az irányadó.

Eljárás nem magyar állampolgárok feljelentéseiben

103. a) Nem magyar állampolgár által tett feljelentés felvételekor, tanúként történő kihallgatásakor a jegyzőkönyvben fel kell tüntetni az alkalmazott tolmács adatait.
- b) Ha a nem magyar anyanyelvű külföldi sértett olyan fokon tud magyarul, hogy tolmács alkalmazása nem szükséges és azt nem igényli, ezt a körülményt rögzíteni kell a jegyzőkönyvben.
- c) Külföldi sértett, tanú, vagy gyanúsított személyi adatait — különösen a nevét és lakcímét — az útiokmányokból vagy más személyazonosságot igazoló iratból pontosan kell megállapítani. Fel kell jegyezni az útiokmány számát és kiállításának helyét is.
- d) Ha a külföldi sértett feljelentését külföldről küldi meg, az eljárást ugyanúgy kell lefolytatni, mintha a feljelentést Magyarországon tette volna meg.
- e) Nem magyar állampolgár sértett tulajdonát képező ingóságok átvételére jogosult megbízottnak az állandó tartózkodási hely szerint államnak a Magyar Népköztársaságban működő külképviseleti szervét kell tekinteni, kivéve ha mást bíz meg értékeinek átvételével.
104. a) A nem magyar állampolgár sérelmére elkövetett bűncselekményből származó és a nyomozás során felkutatott tárgyakat — amennyiben a sértett nem bízott meg mást a tárgyak átvételével és azokra további eljárás során szükség nincs — jelentés és bűnjeljegyzék kíséretében meg kell küldeni — kézbesítés céljából — a felügyeletet gyakorló ügyészségnek.
- b) A jelentésnek tartalmaznia kell: az ügyirat számát, sértett nevét, pontos lakcímét, a sérelmére elkövetett bűncselekmény helyét, időpontját, leírását, az eltulajdonított értékek felsorolását, főbb jellemzőit, továbbá az elkövető nevét és adatait.
- c) A nyomozás során hozott határozatokat a Be. 116. § (3) bekezdésében, 129. § (1) bekezdésében, 138. § (2) bekezdésében és 140. § (2) bekezdésében felsorolt — nem magyar állampolgár — érdekelttekkel lehetőleg szóban kell

közölni. Amennyiben a szóban történő közlésre nincs lehetőség, a határozatokat az érdekelt nem magyar állampolgárokkal kézbesítés útján kell közölni akkor is, ha külföldön tartózkodnak. A határozatok külföldre történő kézbesítésére az eljáró nyomozó hatóság felett felügyeletet gyakorló ügyészséghez kell előterjesztést tenni abban az esetben is, ha a határozat ügyészi jóváhagyást nem igényel. A külföldre küldendő határozaton az aláíró személy nevét írógép betűkkel feltüntetni nem kell, hanem azt a kiadmányozó csupán aláírással és bélyegzővel látja el. Ez a rendelkezés az a) bekezdésben említett bűneljegyzékre is vonatkozik.

105. a) Nem magyar állampolgár sértett részére — kérelmére — a feljelentés megtételéről igazolást kell kiadni.
- b) Az igazolást az a rendőri szerve adja ki, amelynél a feljelentést tették. (Körzeti megbízott, őrs helyett az illetékes közbiztonsági, közlekedési vagy bűnügyi osztály, illetve alosztály.) Az igazolás másolatát, vagy a kiadásról készített feljegyzést az iratok másolatánál kell elhelyezni.
- c) Az igazolás tartalmazza: a feljelentés helyét, idejét, az igazolást kérő nem magyar állampolgár nevét, lakcímét, útlevelének számát, a sérelmezett cselekmény rövid tényállását, az eltulajdonított tárgy leírását, s a sértett által közölt kárértéket, valamint az igazolást kibocsátó rendőri szerv bélyegzőjét.
- d) Az igazolás büntetőjogi felelősségre utaló megállapítást nem tartalmazhat.
106. A külföldre továbbítandó irat külalakjának kifogástalannak, szövegének jól olvashatónak kell lennie.

Eljárás külföldi nyomozó hatósággal való érintkezésnél

107. a) Ha külföldi nyomozó hatóság megkeresése szükséges, a megkeresések teljesítésére a BM Vizsgálati-, illetve ORFK Vizsgálati Osztályához kell előterjesztést tenni.
- b) Az előterjesztésnek tartalmaznia kell: az ügy számát, az eljáró hatóság megnevezését, a tényállás rövid le-

írását, az elkövető személyi adatait, valamint a kért nyomozási cselekmény megjelölését.

- c) Ha az eljárás alá vont nem magyar állampolgár kilétét megnyugtatóan igazolni nem tudja, vagy az egyébként kétséges, intézkedni kell személyazonosságának megállapítása iránt. Személyazonosítás kérésénél az előterjesztéshez mellékelni kell a gyanúsított fényképét, ujjnyomatlapját, szükség esetén személyleírási adatait.
- d) Külföldön tartózkodó tanú kihallgatásának kérése esetén az előterjesztésben közölni kell a tanú nevét, pontos külföldi lakcímét — munkahelyét, vagy más, a felkutatása érdekében szükséges adatokat — és a kihallgatások során tisztázandó kérdéseket.
- e) A BM, illetve a BM ORFK Vizsgálati Osztálya a hatályos rendelkezésekben meghatározott úton intézkedik a megkeresés külföldi teljesítése iránt.
- f) A külföldről kért tanúkihallgatási jegyzőkönyvek és okiratok lefordítása annak a rendőrhatóságnak a feladata, amely annak fogatosítását kérte.

Államtitok és szolgálati titok megóvása

108. Amennyiben az ügyben államtitok, vagy szolgálati titok szerepel, a nyomozó hatóság az azok megóvására vonatkozó külön rendelkezésekre figyelemmel köteles eljárni.

A nyomozó hatóság vezetője

109. A nyomozó hatóság vezetője alatt a rendőri szerv vezetőjét, vagy az általa a nyomozási cselekmények elrendelésére feljogosított vezetőt kell érteni.

Az ügyész nyomozás törvényessége feletti felügyelete

110. a) A bűncselekmények következetes üldözése és a nyomozás törvényességének biztosítása érdekében az ügyész felügyeletet gyakorol a bűnügyi nyomozások törvényessége felett (1972. évi V. számú törvény 3. §).

- b) Az ügyész a nyomozás törvényessége feletti felügyelete során
- a megyei bíróság hatáskörébe tartozó ügyekben,
 - a 002/1966. Legf. Ü. számú utasítás hatálya alá tartozó ügyekben,
 - azokban az ügyekben, amelyekben a gyanúsított előzetes letartóztatásban van, vagy ideiglenes kényszerítőgyógykezelését rendelték el,
 - a nem magyar állampolgárok ellen indított ügyekben (kivéve, ha lakhatási engedéllyel tartózkodnak Magyarországon),
 - amelyekben az ügy jellegére tekintettel az ügyész szükségesnek látja
- már az eljárás megindításától felügyeletet gyakorol (fokozott felügyeletet).
- c) A fokozott felügyelet gyakorlása érdekében a nyomozást folytató rendőri szerv az ügyész rendelkezésének megfelelően
- köteles az iratokat bemutatni,
 - a fogva levő gyanúsítottat ügyészi kihallgatásra át-kísértetni,
 - az ügyész által meghatározott nyomozási cselekmények foganatosításának időpontjáról előzetes értesítést küldeni.
- d) A nyomozás iratait úgy kell megküldeni az ügyésznek, hogy az valamennyi nyomozási cselekménnyel kapcsolatos jegyzőkönyvet, vagy más okiratot tartalmazza. Megküldés előtt az iratokat rendezni kell.
- e) A nyomozás során beszerzett olyan újabb körülményekről, amelyek a korábbi adatok alapján kialakított közös álláspontot befolyásolhatják, a fokozott felügyeletet gyakorló ügyészt haladéktalanul tájékoztatni kell.

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

111. Az Utasítás kiadása napján lép hatályba és rendelkezéseit a folyamatban levő büntető ügyekben is alkalmazni kell.
112. Az Utasítás hatályba lépésével egyidejűleg a 10/1973. BM számú, továbbá a 24/1973. BMH számú Utasítás hatályát veszti.

BENKEI ANDRÁS s. k.,
belügyminiszter

A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG

BELÜGYMINISZTERÉNEK

10/1979. (BK 7.) számú

U T A S Í T Á S A

a Belügyminisztérium nyomozó hatóságainak hatásköréről és illetékességéről

A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (továbbiakban: Btk.) megalkotása alapján a Belügyminisztérium nyomozó hatóságai hatáskörének és illetékességének szabályozására a legfőbb ügyésszel egyetértésben kiadom az alábbi

u t a s í t á s t:

1. A Belügyminisztérium nyomozó hatóságainak hatáskörébe tartozik a Btk.-ban meghatározott valamennyi bűncselekmény nyomozása azok kivételével, melyeket külön jogszabály más nyomozó hatóság hatáskörébe utal.
2. A Belügyminisztérium nyomozó hatóságai:
 - a) A központi nyomozó hatóságok
 - a Belügyminisztérium Vizsgálati Osztálya (továbbiakban: BM Vizsgálati Osztály);
 - a Belügyminisztérium Országos Rendőr-főkapitányság (továbbiakban: BM ORFK) Bűnüldözési, Nép gazdasági és Társadalmi Tulajdonvédelmi, Vizsgálati (továbbiakban: bűnügyi) Osztályai;
 - a BM ORFK Közlekedési Osztálya.
 - b) A területi nyomozó hatóságok
 - a megyei (budapesti) rendőr-főkapitányságok bűnügyi osztályai;
 - a Budapesti Rendőr-főkapitányság Fiatalkorú és Gyermekevédelmi Osztálya;
 - a megyei (budapesti) rendőr-főkapitányságok állam biztonsági vizsgálati alosztályai;

- a Dunai Vízürendészeti Kapitányság (Budapest);
- járási rendőrkapitányságok, városi- és járási rendőrkapitányságok, városi (kerületi) rendőrkapitányságok bűnügyi osztályai.

c) A közlekedési — területi — nyomozó hatóságok

- a Budapesti Rendőr-főkapitányság Közlekedésrendszere;
- a megyei rendőr-főkapitányságok közbiztonsági és közlekedési osztályai;
- a járási rendőrkapitányságok, városi és járási rendőrkapitányságok, városi rendőrkapitányságok közbiztonsági és közlekedési osztályai.

3. A közlekedési nyomozó hatóságok hatáskörébe tartoznak azok a nem közlekedési bűncselekmények is, melyeket a közúti közlekedés rendjére vonatkozó szabályok megszegésével követtek el.

4. A nyomozó hatóságok hatáskörébe tartozó bűncselekményeket a Btk. §-ainak sorrendjében az utasítás 1—6. számú mellékletei tartalmazzák.

A budapesti kerületi rendőrkapitányságok, a járási rendőrkapitányságok, a városi- és járási rendőrkapitányságok, városi rendőrkapitányságok bűnügyi osztályainak hatásköre a mellékletekben fel nem sorolt bűncselekményekre terjed ki.

5. A BM Vizsgálati Osztálya folytatja le a nyomozást más nyomozó hatóságok hatáskörébe utalt ügyekben is, ha a bűncselekmény az állam biztonságát sérti, vagy veszélyezteti. Az ügyek átadásának rendjét az illetékes miniszterhelyettesek intézkedésben szabályozzák.

A BM Vizsgálati Osztály hatáskörét a katonai büntető eljárás hatálya alá tartozó személyek által elkövetett egyes bűncselekményekben külön jogszabály állapítja meg.

6. A rendőr-főkapitányságok vezetői az állambiztonsági alosztályok hatáskörébe utalt bűncselekmények nyomozásával a bűnügyi osztályokat is megbízhatják.

7. A BM ORFK bűnügyi osztályainak és Közlekedési Osztályának hatáskörébe tartoznak azok az ügyek, amelyek nyomozását a miniszter, államtitkár, az illetékes miniszterhelyettes, az ORFK vezető bűnügyi vagy közbiztonsági és közlekedési helyettesei oda utalják.
8. A rendőr-főkapitányságok bűnügyi osztályai, illetve a rendőrkapitányságok alosztályai közötti ügymegosztást a főkapitányságok vezetői határozzák meg.
9. A Budapesti Rendőr-főkapitányság Fiatalkorú és Gyermekvédelmi Osztályának hatáskörébe — az illetékességi szabályok figyelembevételével — azok a bűncselekmények tartoznak, amelyek elkövetői
 - fiatalkorúak;
 - fiatalkorúak és felnőttkorúak, ha az elkövetés megszervezésében, illetve végrehajtásában a fiatalkorúak szerepe vagy száma meghatározó.
10. A hatékonyabb bűnüldözés érdekében a közbiztonsági miniszterhelyettes elrendelheti, hogy egyes bűncselekménykategóriákat — ideiglenes jelleggel — főkapitánysági hatáskörbe vonjanak.
11. A körzeti megbízottak folytatnak nyomozást a járási rendőrkapitányságok, a városi- és járási rendőrkapitányságok, a városi rendőrkapitányságok hatáskörébe tartozó ügyekben, melyeknél a cselekmény társadalomra veszélyessége viszonylag csekély, tényállása és jogi megítélése egyszerű, felderítése és bizonyítása figyelembe véve a KMB felkészültségét és körülményeit helyileg megoldható. (Körzeti Megbízotti Szabályzat 77. pont.)

Körzeti megbízottak nem folytathatnak nyomozást:

- Budapesten, megyeszékhelyi és kiemelt városok (Ózd, Dunaújváros, Sopron, Nagykanizsa, Vác, Siófok) államigazgatási területén. (Körzeti Megbízotti Szabályzat 78. pont.);
- fiatalkorú gyanúsítottak ügyeiben;
- nem magyar állampolgárok ellen indított ügyekben;

— azokban az ügyekben, amelyekben őrizetbevétel, előzetes letartóztatás, lakhelyelhagyási tilalom elrendelése válik szükségessé.

A körzeti megbízottak hatáskörébe tartozó ügyekről a rendőrkapitányság vezetője dönt.

12. Felettes szerv vezetője indokolt esetben elrendelheti alsóbb szerv hatáskörébe tartozó ügynek magasabb szervhez, illetve alsóbb szerv hatáskörébe tartozó ügynek azonos szervhez történő átadását.

A nyomozó hatóság tagjainak kizárására a Be. 38. §-át kell alkalmazni.

13. Hatásköri, illetékességi összeütközés esetén a felettes rendőri szerv vezetője dönt, hogy melyik szerv folytasson nyomozást az adott ügyben.

14. Megyei (budapesti) rendőr-főkapitányságok bünyügyi osztályainak vezetői közvetlenül is átvehetnek nyomozásra hatáskörükbe, vagy alsóbb szervek hatáskörébe tartozó bünyügyeket az eljárás bármely szakában.

15. Megyei (budapesti) rendőr-főkapitányságok bünyügyi osztályainak vezetői a hatáskörükbe tartozó ügyek nyomozásával alsóbb szerveket csak a főkapitány közbiztonsági (bünyügyi) helyettesének engedélyével bízhatnak meg. Ennek gyakorlására a megyei bíróságok hatáskörébe tartozó ügyekben csak kivételesen kerülhet sor.

A megyei (budapesti) rendőr-főkapitányságok bünyügyi osztályainak vezetői alsóbb szervek által hozzájuk felterjesztett, hatáskörükbe tartozó ügyek átvételét is csak főkapitányhelyettesi engedéllyel tagadhatják meg.

16. Büntető eljárás lefolytatására az a nyomozó hatóság illetékes

a) amelynek területén a büncselekményt elkövették;

b) amelyik az ügyben korábban intézkedett (megelőzés), ha a gyanúsított több nyomozó hatóság illetékessége alá tartozó büncselekményt követett el, vagy az elkövetés helye nem állapítható meg.

Ha a gyanúsított a büncselekményt a Magyar Népköztársaság határain kívül követte el és az eljárást távollétben folytatják, az a nyomozó hatóság illetékes, melynek területén a gyanúsított utoljára lakott, vagy tartózkodott.

A vasút területén (álló szerelvényen, pályaudvaron, stb.) elkövetett zsebtolvajlás és csomaglopás nyomozása a területileg illetékes rendőrkapitányság feladata.

A mozgó szerelvényen elkövetett zsebtolvajlás és csomaglopás nyomozására — a közigazgatási határokra való tekintet nélkül — az a rendőri szerv illetékes, amelynél a jelentést megtették.

Ittas járművezetés [Btk. 188. § (1) bekezdés] és járművezetés tiltott átengedése [Btk. 189. § (1) bekezdés] alapeseteiben eljárásra az elkövető lakhelye szerinti rendőri szerv illetékes, kivéve, ha a nyomozás lefolytatása az elkövetés helyén célszerűbb.

Körzeti megbízott illetékessége a körzetében elkövetett bűncselekményekre terjed ki.

17. A hatáskörbe, illetékesség alá nem tartozó bűnügyeket közvetlenül kell megküldeni, felterjeszteni a hatáskörrel, illetékességgel rendelkező bűnügyi szervhez.

18. A nyomozó hatóság hatáskörét és illetékességét hivatalból vizsgálja.

A hatáskör feltételeinek nyomozás közbeni megváltozása esetén felajánlhatja az ügyet átvételre a hatáskörrel rendelkező nyomozó hatóságnak.

A felajánlás eredménytelensége esetén a felettes szerv vezetője — az ügy összes körülményeinek mérlegelése alapján — dönt abban a kérdésben, hogy melyik nyomozó hatóság folytassa az ügy nyomozását.

19. Halaszthatatlan nyomozási cselekményeket hatáskörbe, illetékesség alá nem tartozó ügyekben is teljesíteni kell.

Körzeti megbízottak halaszthatatlan nyomozási cselekményeket — őrizetbevétel kivételével — foganatosíthatnak.

Halaszthatatlan nyomozási cselekmények elvégzése után az ügyet haladéktalanul át kell adni a hatáskörrel, illetékességgel rendelkező nyomozó hatóságnak.

20. Amennyiben a nyomozást az ügyész rendeli el, a nyomozás teljesítésével a jelen utasítás szerint hatáskörrel rendelkező rendőri nyomozó hatóságot bízta meg. [7/1979. Legf. Ü. szá-

mú Utasítás 15. § (3) bekezdés.] A megyei főügyész kivételesen indokolt esetben e hatásköri rendelkezésektől eltérően a nyomozással a megyei rendőr-főkapitányságot is megbízhata, amely azt köteles lefolytatni.

21. Ez az utasítás 1979. július 1-én lép hatályba. Ezzel egyidejűleg a 02/1972. számú (III. 28.) miniszterhelyettesi parancs, valamint a 07/1972. számú (III. 31.) miniszterhelyettesi utasítás 3. pontja hatályát veszti. Az utasítást az érintett állomány részére oktatni kell.

DR KAMARA JÁNOS s. k.,

r. vezérőrnagy

belügyminisztériumi államtitkár

A 119. Választási Bizottság hatáskörébe tartozó választásokról

119. §. Feladat

Az állam által elismert választások

119. §. Választási bizottság

119. §. Választási bizottság

119. §. Választási bizottság

119. §. Választási bizottság

119. §. Választási bizottság

119. §. **M E L L É K L E T E K**

119. §. Választási bizottság

119. §. Választási bizottság

119. §. Választási bizottság

119. §. Választási bizottság

119. §. Választási bizottság

119. §. Feladat

Az állam által elismert választások

119. §. Feladat

Az állam által elismert választások

119. §.

Az állam által elismert választások

119. §. (4) bek. 1. pont

A BM Vizsgálati Osztály hatáskörébe tartozó bűncselekmények

BTK X. Fejezet

Az állam elleni bűncselekmények

139. § Összeesküvés büntette

140. § Lázadás büntette

141. § Kártevés büntette

142. § Rombolás büntette

143. § Merénylet büntette

144. § Hazaárulás büntette

145. § Hűtlenség büntette

146. § Az ellenség támogatásának büntette

147. § Kémkedés büntette

150. § Összeesküvés (lázas, kártevés, rombolás, merénylet, hazaárulás, hűtlenség, ellenség támogatása, kémkedés) feljelentése elmulasztásának büntette

151. § Más szocialista állam elleni bűncselekmények

BTK XI. Fejezet

Az emberiség elleni bűncselekmények

BTK XV. Fejezet

Az államigazgatás, az igazságszolgáltatás és a közélet tisztasága elleni bűncselekmények

II. Cím

A rendészeti bűncselekmények

217. § (4) bek. Légi járművel elkövetett tiltott határátlépés büntette

III. Cím

Az államtitok és a szolgálati titok megsértése

221. § Államtitoksértés büntette, vétsége

222. § Szolgálati titoksértés vétsége, büntette

223. § Államtitoksértés feljelentése elmulasztásának vétsége

VI. Cím

Az igazságszolgáltatás elleni bűncselekmények

244. § A mellékletben felsorolt bűncselekményekben elkövetett bűnpártolás büntette

BTK XVI. Fejezet

I. Cím

A közrend elleni bűncselekmények

261. § Terror cselekménnyel elkövetett büntett

262. § Légijármű hatalomba kerítésének büntette

**Megyei rendőr-főkapitányságok bűnügyi osztályainak
hatáskörébe tartozó bűncselekmények**

BTK XII. Fejezet

A személy elleni bűncselekmények

166. § Emberölés büntette, vétsége

167. § Erős felindulásban elkövetett emberölés büntette

168. § Öngyilkosságban közreműködés büntette

169. § (3) bek. Halált okozó magzatelhajtás büntette

170. § (5) bek. Életveszélyt (halált) okozó testi sértés büntette

171. § (2) bek. Maradandó fogyatékossgot (súlyos egészségromlást, tömegszerencsétlenséget) halált, több ember halálát (halálos tömegszerencsétlenséget) okozó foglalkozás körében elkövetett gondatlan veszélyeztetés vétsége

(3) bek. Maradandó fogyatékossgot (súlyos egészségromlást, tömegszerencsétlenséget) halált, több ember halálát, (halálos tömegszerencsétlenséget) okozó foglalkozás körében elkövetett szándékos veszélyeztetés büntette

172. § (2) bek. Segítségnyújtás halált okozó elmulasztásának büntette

BTK XIII. Fejezet

*184. § (2) bek. Súlyos testi sértést, maradandó fogyatékossgot (súlyos egészségromlást, tömegszerencsétlenséget) halált, halálos tömegszerencsétlenséget okozó, a közlekedés biztonságára elleni büntett

185. § (2) bek. A vasúti (légi, vízi) közlekedés súlyos testi sértést, maradandó fogyatékossgot (súlyos egészségromlást, tömegszerencsétlenséget) halált, halálos tömegszerencsétlenséget okozó veszélyeztetésnek büntette

*Ha a közúti közlekedési szabályok megszegésével követik el a bűncselekményt, a közlekedési szerv jár el.

(3) bek. A vasúti (légi, vízi) közlekedés maradandó fogyaté-
kosságot (súlyos egészségromlást, tömegszerencsétlenséget), ha-
lált, halálos tömegszerencsétlenséget okozó gondatlan veszélyez-
tetésének vétsége

BTK XIV. Fejezet

A házasság, a család, az ifjúság és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények

197. § (2) bek. Nevelés (felügyelet, gondozás, gyógykeze-
lés) alatt álló személy sérelmére elkövetett, többek által elkö-
vetett erőszakos közöszlenség büntette

198. § (2) bek. Nevelés (felügyelet, gondozás, gyógykeze-
lés) alatt álló személy sérelmére elkövetett szemérem elleni erő-
szak büntette

200. § (2) bek. Nevelés (felügyelet, gondozás, gyógykeze-
lés) alatt álló személy sérelmére elkövetett természet elleni erő-
szakos fajtalanság büntette

201. § (3) bek. Hozzá tartozó (nevelés, felügyelet, gondozás,
gyógykezelés alatt álló személy) sérelmére, hozzá tartozó sérel-
mére eredménytelen rábírással elkövetett megrontás büntette

202. § (3) bek. Hozzá tartozó (nevelés, felügyelet, gondozás,
gyógykezelés alatt álló személy) rábírásával más érdekében;
hozzá tartozó eredménytelen rábírásával más érdekében elköve-
tett megrontás büntette

BTK XV. Fejezet

Az államigazgatás, az igazságszolgáltatás és a közelet tisztasága elleni bűncselekmények

244. § (3) bek. b) pont. Hivatalos személy által elkövetett
bűnpártolás büntette

250—255. § Vesztegetés büntette, vétsége

256. § Befolyással üzérkedés büntette, vétsége

BTK XVI. Fejezet

A közrend elleni bűncselekmények

259. § Közveszélyokozás büntette
260. § Közérdekű üzem működése megzavarásának büntette
278. § Statisztikai vétség
282. § Kábítószerrel visszaélés büntette

BTK XVII. Fejezet

A gazdasági bűncselekmények

287. § Gazdálkodási kötelesség megszegésének vétsége, büntette
288. § Népgazdasági szerv megtévesztésének vétsége, büntette
289. § Gazdasági ellenőrzés megghiúsításának vétsége
290. § Beruházási fegyelem megsértésének vétsége, büntette
291. § Pénzügyi fegyelem megsértésének vétsége, büntette
292—293. § Rossz minőségű termék forgalombahozatalának büntette, vétsége
295. § Minőség hamis tanúsításának büntette, vétsége
296. Hamis termékjelzés büntette
297. Jogosulatlan külkereskedelmi tevékenység vétsége, büntette
298. § Engedély nélküli külkereskedelmi tevékenység vétsége, büntette
299. § (2) bek. Üzérkedés büntette
(3) bek. Népgazdasági hátrányt okozó üzérkedés büntette
301. § Árdrágítás vétsége, büntette

303. § Közellátás veszélyeztetésének vétsége, büntette

304. § Pénzhamisítás büntette, vétsége

306. § Hamis pénz kiadásának vétsége, büntette

307. § Bélyeghamisítás büntette, vétsége

*309. § (2)—(5) bek. Devizagazdálkodás jelentős értékre (üzletszerűen vagy bünszövetségben nagyobb értékre), különösen nagy értékre (üzletszerűen vagy bünszövetségben jelentős értékre) elkövetett megsértésének büntette; devizagazdálkodás gondatlanságból elkövetett megsértésének vétsége

*310. § Adócsalás vétsége, büntette

*311. § Jövedékkel visszaélés vétsége, büntette

*312. § Csempészet (vámorgazdaság) vétsége, büntette

*313. § Csekkkel visszaélés vétsége

BTK XVIII. Fejezet

A vagyon elleni bűncselekmények

316. § (5)—(6) bek. Jelentős értékre, nagyobb értékre bünszövetségben (közveszély színhelyén, üzletszerűen, dolog elleni erőszakkal), különösen nagy értékre, jelentős értékre bünszövetségben (közveszély színhelyén, üzletszerűen, dolog elleni erőszakkal) elkövetett lopás büntette

Az (1)—(4) bek. eseteiben is ide tartozik a lopás, ha

- muzeális tárgyakat,
- lőfegyvert, robbanó anyagot,
- kábítószer tulajdonítanak el,
- bűncselekmény elkövetéséhez gépkocsit használnak,
- sorozatbetörést,
- kasszabetörést (kísérletet) követnek el,

*A pénzügyi bűncselekmények eseteiben a vám- és pénzügyőri szervek folytatnak eljárást, a külön jogszabályban meghatározott kivételek figyelembevételével.

— páncél vagy lemezszekrényt nyitnak ki, vagy szállítanak el

317. § (5)—(6) bek. Jelentős értékre, nagyobb értékre bünszövetségben (közveszély színhelyén, üzletszerűen), különösen nagy értékre, jelentős értékre bünszövetségben (közveszély színhelyén, üzletszerűen) elkövetett sikkasztás büntette

318. § (5)—(6) bek. Jelentős kárt okozó, nagyobb kárt okozó bünszövetségben (közveszély színhelyén, üzletszerűen), különösen nagy kárt okozó, jelentős kárt okozó, bünszövetségben (közveszély színhelyén, üzletszerűen) elkövetett csalás büntette

319. § (3) bek. b) és c) pont. Jelentős vagyoni hátrányt okozó, különösen nagy vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés büntette

320. § (2) bek. Hanyag kezelés vétsége

321. § (3)—(4) bek. Fegyveresen (jelentős értékre, bünszövetségben, csoportosan), különösen nagy értékre, jelentős értékre, fegyveresen (jelentős értékre bünszövetségben, jelentős értékre csoportosan) elkövetett rablás büntette

322. § (2) bek. Jelentős értékre (bünszövetségben, csoportosan) elkövetett kifosztás büntette

323. § Zsarolás büntette

324. § (5) bek. Különösen nagy kárt okozó rongálás büntette

326. § (5) bek. Különösen nagy értékre elkövetett gazdaság büntette

(Önálló bűncselekményként történő előfordulása esetén. Egyébként az alapügyben eljáró szerv folytatja a nyomozást.)

329. § Bitortlás büntette

A Budapesti Rendőr-főkapitányság bűnügyi osztályainak hatáskörébe tartozó bűncselekmények

BTK XII. Fejezet

Az élet, testi épség és az egészség elleni bűncselekmények

166. § Emberölés büntette, vétsége

167. § Erős felindulásból elkövetett emberölés büntette

169. § (3) bek. Halált okozó magzatelhajtás büntette

170. § (5) bek. Életveszélyt (halált) okozó testi sértés bűntette

171. § (2) bek. Maradandó fogyatékossgot (súlyos egészségromlást, tömegszerencsétlenséget), halált, több ember halálát (halálos tömegszerencsétlenséget) okozó foglalkozás körében elkövetett gondatlan veszélyeztetés vétsége

(3) bek. Maradandó fogyatékossgot (súlyos egészségromlást, tömegszerencsétlenséget, halált, több ember halálát, halálos tömegszerencsétlenséget) okozó, foglalkozás körében elkövetett szándékos veszélyeztetés büntette

172. § (2) bek. Segítségnyújtás halált okozó elmulasztásának büntette

BTK XIII. fejezet

A közlekedési bűncselekmények

*184. § (2) bek. Súlyos testi sértést, maradandó fogyatékossgot (súlyos egészségromlást, tömegszerencsétlenséget), halált, halálos tömegszerencsétlenséget okozó, a közlekedés biztonsága elleni büntett

(3) bek. Súlyos testi sértést, maradandó fogyatékossgot (súlyos egészségromlást, tömegszerencsétlenséget), halált, halá-

*Ha a közúti közlekedési szabályok megszegésével követik el a bűncselekményt, a közlekedési szerv jár el.

los tömegszerencsétlenséget okozó, a közlekedés biztonsága ellen gondatlanságból elkövetett vétsége

185. § (2) bek. A vasúti (légi, vízi) közlekedés súlyos testi sértést, maradandó fogyatékoságot (súlyos egészségromlást, tömegszerencsétlenséget), halált, halálos tömegszerencsétlenséget okozó veszélyeztetésnek büntette

(3) bek. A vasúti (légi, vízi) közlekedés maradandó fogyatékoságot (súlyos egészségromlást, tömegszerencsétlenséget), halált, halálos tömegszerencsétlenséget okozó gondatlan veszélyeztetésének vétsége

BTK XIV. Fejezet

A házasság, a család, az ifjúság és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények

197. § (2) bek. Nevelés (felügyelet, gondozás, gyógykezelés) alatt álló személy sérelmére elkövetett, többek által elkövetett erőszakos közöszlés büntette

204. § Üzletszerű kéjelgés vétsége

205. § Üzletszerű kéjelgés elősegítésének vétsége, büntette

206. § Kitartottság büntette

207. § Kerítés büntette

BTK XV. Fejezet

Az államigazgatás, az igazságszolgáltatás és a közelet tisztasága elleni bűncselekmények

214. § Jogellenes belföldi tartózkodás vétsége

250. § Vesztegetés büntette

251. § (2) bek. Állami szerv (szövetkezet, egyesület) dolgozója (tagja) által kötelességszegéssel elkövetett vesztegetés büntette

252. § (2) bek. Állami szerv (szövetkezet, egyesület) önálló intézkedésre jogosult dolgozója (tagja) által kötelességszegéssel elkövetett vesztegetés büntette

253. § (2) bek. Hivatali vesztegetés büntette

256. § (2) bek. Vesztegetést állítva (színlelve), hivatalos személyi jelleg színlelésével, üzletszerűen elkövetett hivatali befolyással üzérkedés büntette

BTK XVI. Fejezet

A közrend elleni bűncselekmények

259. § Közveszélyokozás büntette

260. § Közérdekű üzem működése megzavarásának büntette

271. § (2) bek. b) pont. Garázdaság büntette

282. § Kábítószerrel visszaélés büntette, vétsége

283. § Kóros szenvedélykeltés vétsége

BTK XVII. Fejezet

A gazdasági bűncselekmények

287. § Gazdálkodási kötelesség megszegésének vétsége, büntette

288. § Népgazdasági szerv megtévesztésének vétsége, büntette

290. § Beruházási fegyelem megsértésének vétsége, büntette

291. § Pénzügyi fegyelem megsértésének vétsége, büntette

297. § Jogosulatlan külkereskedelmi tevékenység vétsége, büntette

298. § Engedély nélküli külkereskedelmi tevékenység vétsége, büntette

299. § (2) bek. c), d), e) pont. Üzérkedés büntette

(3) bek. Népgazdasági hátrányt okozó üzérkedés büntette.

301. § (2)—(4) bek. Népgazdasági hátrányt okozó árrágítás büntette, gondatlanságból elkövetett árrágítás vétsége

303. § (2) bek. Közellátás veszélyeztetésének büntette

304. § Pénzhamisítás büntette, vétsége

306. § Hamis pénz kiadásának vétsége, büntette

307. § Bélyeghamisítás büntette, vétsége

*309. § (2)—(5) bek. Devizagazdálkodás jelentős értékre (üzletszerűen vagy bünszövetségben nagyobb értékre) különösen nagy értékre (üzletszerűen vagy bünszövetségben jelentős értékre) elkövetett megsértésének büntette; devizagazdálkodás gondatlanságból elkövetett megsértésének vétsége

*310. § Adócsalás vétsége, büntette

*311. § Jövedékkel visszaélés vétsége, büntette

*312. § Csempészet (vámorgazdaság) vétsége, büntette

*313. § Csekkkel visszaélés vétsége

BTK XVIII. Fejezet

A vagyon elleni bűncselekmények

316. § (5)—(6) bek. Jelentős értékre, nagyobb értékre bünszövetségben (közveszély színhelyén, üzletszerűen, dolog elleni erőszakkal), különösen nagy értékre, jelentős értékre bünszövetségben (közveszély színhelyén, üzletszerűen, dolog elleni erőszakkal) elkövetett lopás büntette

Az (1)—(4) bekezdés eseteiben is ide tartozik a lopás, ha

— muzeális tárgyat,

— lőfegyvert, robbanó anyagot,

— kábítószerrel tulajdonítanak el,

— bűncselekmény elkövetéséhez gépkocsit használnak,

*A pénzügyi bűncselekmények eseteiben a vám- és pénzügyőri szervek folytatnak eljárást, a külön jogszabályban meghatározott kivételek figyelembevételével.

- sorozatbetörést,
- kasszabetörést (kísérletét) követnek el,
- páncél, vagy lemezszekrényt nyitnak ki vagy szállítanak el

317. § (6) bek. Különösen nagy értékre, jelentős értékre bűnszövetségben (közveszély színhelyén, üzletszerűen) elkövetett sikkasztás büntette

318. § (6) bek. Különösen nagy kárt okozó, jelentős kárt okozó, bűnszövetségben (közveszély színhelyén, üzletszerűen) elkövetett csalás büntette

319. § (3) bek. Nagyobb, jelentős, különösen nagy vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés büntette

320. § (2) bek. Hanyag kezelés vétsége

321. § Rablás büntette

322. § Kifosztás büntette

323. § (2) bek. Bűnszövetségben (súlyos fenyegetéssel hivatalos személyként, hivatalos megbízás vagy minőség színlelésével) elkövetett zsarolás büntette

324. § (5) bek. Különösen nagy kárt okozó rongálás büntette

326. § (5) bek. Különösen nagy értékre elkövetett orgazdaság büntette

Önálló bűncselekményként történő előfordulása esetén. Egyébként az alapügyben eljáró szerv folytatja a nyomozást:

A Budapesti Rendőr-főkapitányság bűnügyi osztályainak hatáskörébe tartozik valamennyi külföldi állampolgár által elkövetett bűncselekmény az alábbi kivételekkel:

- a) Állambiztonsági hatáskörbe tartozó bűncselekmények;
- b) Közlekedési nyomozó hatóságok hatáskörébe tartozó bűncselekmények.

A közlekedési nyomozó hatóságok hatáskörébe tartozó bűncselekmények

a) Járási rendőrkapitányság, városi és járási rendőrkapitányság, városi rendőrkapitányság közbiztonsági és közlekedési osztály, közlekedési alosztályainak hatáskörébe tartozó bűncselekmények.

BTK XII. Fejezet

A személy elleni bűncselekmények

*166. § (4) bek. Gondatlanságból elkövetett emberölés vétsége

*170. § (6) bek. Maradandó fogyatékossgot (súlyos egészségromlást) életveszélyt okozó gondatlanságból elkövetett súlyos testi sértés vétsége

*172. § Segítségnyújtás elmulasztásának vétsége, büntette

BTK XIII. Fejezet

A közlekedési bűncselekmények

*184. § (1) bek. A közlekedés biztonsága elleni büntett

*184. § (3) bek. A közlekedés biztonsága ellen gondatlanságból elkövetett vétség

187. § (1)—(2) bek. a), b) pont. Maradandó fogyatékossgot (súlyos egészségromlást, tömegszerencsétlenséget, halált) eredményező közúti baleset gondatlan okozásának vétsége

* **188. § (1) bek. Ittas járművezetés vétsége (2) bek. a), b), c) pont (3) bek. Súlyos testi sértést, maradandó fogyatékossgot (súlyos egészségromlást, tömegszerencsétlenséget) halált okozó ittas járművezetés büntette

**189. § (1) bek. Járművezetés tiltott átengedésének vétsége (2) bek. a), b) pont Maradandó fogyatékossgot, (súlyos egész-

ségromlást, tömegszerencsétlenséget) halált okozó járművezetés tiltott átengedésének büntette

* **190. § Cserbenhagyás vétsége

BTK XVIII. Fejezet

A vagyon elleni bűncselekmények

*324. § (6) bek. Jelentős vagy különösen nagy kárt okozó, gondatlanságból elkövetett rongálás vétsége

b) Megyeszékhelyi városi- és járási rendőrkapitányság, városi rendőrkapitányság közbiztonsági és közlekedési osztály közlekedési alosztályainak hatáskörébe tartozó bűncselekmények.

BTK XII. Fejezet

A személy elleni bűncselekmények

*172. § (2) bek. Segítségnyújtás halált okozó elmulasztásának büntette

(3) bek. Segítségnyújtás elmulasztásának, illetve halált okozó elmulasztásának a veszélyhelyzetet előidéző (segítségnyújtásra egyébként is köteles személy) által elkövetett bűntette

BTK XIII. Fejezet

A közlekedési bűncselekmények

*184. § (2) bek. Súlyos testi sértést, maradandó fogyatékos-ságot (súlyos egészségromlást, tömegszerencsétlenséget), halált, halálos tömegszerencsétlenséget okozó, a közlekedés biztonsága elleni bűntett

(3) bek. Súlyos testi sértést, maradandó fogyatékos-ságot (súlyos egészségromlást, tömegszerencsétlenséget), halált, halálos tömegszerencsétlenséget okozó, a közlekedés biztonsága ellen gondatlanságból elkövetett vétség

186. § Közúti veszélyeztetés büntette

187. § (2) bek. c) pont. Több ember halálát (halálos tömegszerencsétlenséget) eredményező közúti baleset gondatlan okozásának vétsége

*188. § (2) bek. d) pont. Több ember halálát (halálos tömegszerencsétlenséget) okozó ittas járművezetés büntette

(3) bek. Súlyos testi sértést, maradandó fogyatékossgot (súlyos egészségromlást, tömegszerencsétlenséget), halált, több ember halálát (halálos tömegszerencsétlenséget) okozó ittas járművezetés büntette

*189. § (2) bek. c) pont. Több ember halálát (halálos tömegszerencsétlenséget) okozó járművezetés tiltott átengedésének büntette

Megjegyzés:

A b) pontban felsorolt bűncselekmények nyomozása megyeszékhelyi közlekedési szervek kizárólagos hatáskörébe tartozik, az egész megye területén. Saját illetékességi területükön e szervek folytatnak nyomozást az a) pontban felsorolt bűncselekmények esetén is.

c) A Budapesti Rendőr-főkapitányság Közlekedésrendészet Balesethelyszinlelő és Vizsgálati Osztálya illetékességi területén az a)–b) pontban tett megkülönböztetések nélkül végzi a bűncselekmények vizsgálatát.

*Ha a közúti közlekedési szabályok megszegésével követik el a bűncselekményt.

**Ha a terhelt lakhelye szerint illetékes járási kapitányságnak nincs közlekedési alosztálya, akkor a bűnügyi szerv jár el.

**Dunai Vízürendészeti Rendőrkapitányság
(Budapest)
hatáskörébe tartozó bűncselekmények**

BTK XII. Fejezet

A személy elleni bűncselekmények

172. § Segítségnyújtás elmulasztásának vétsége

BTK XIII. Fejezet

A közlekedési bűncselekmények

184. § A közlekedés biztonsága elleni büntett, vétség

185. § A vasúti (légi, vízi) közlekedés veszélyeztetésének büntette, vétsége

188. § Ittas járművezetés vétsége, büntette

189. § Járművezetés tiltott átengedésének vétsége, büntette

BTK XVIII. Fejezet

A vagyon elleni bűncselekmények

324. § Rongálás vétsége, büntette

327. § Jármű önkényes elvételének vétsége, büntette

Megjegyzés:

A felsorolt bűncselekmények nyomozása akkor tartozik a kapitányság hatáskörébe, ha azokat illetékességi területén követték el. [Illetékességi területe a 7/1978. (XII. 22.) BM számú rendelet 1. §-a szerint a Dunán van.] A tiszai és a balatoni vízürendészeti kapitányság illetékességi területén elkövetett bűncselekmények nyomozása a területi rendőri szervek hatáskörébe tartozik.

**Megyei (budapesti) rendőr-főkapitányságok
állambiztonsági vizsgálati alosztályainak hatáskörébe tartozó
bűncselekmények**

BTK X. Fejezet

Az állam elleni bűncselekmények

148. § Izgatás büntette, vétsége

149. § Bántalmazással elkövetett izgatás büntette

BTK XV. Fejezet

**Az államigazgatás, az igazságszolgáltatás és a közélet tisztasága
elleni bűncselekmények**

I. Cím

211. § A választás rendje elleni büntett

II. Cím

A rendészeti bűncselekmények

212. § Egyesülési joggal visszaélés vétsége

217. § (2)—(3) bek. Szolgálati (hivatalos megbízatással) visszaélve külföldön maradás, fegyveresen (csoportosan) elkövetett tiltott határtátlépés büntette

218. § Embercsempészás büntette

219. § Tiltott határátlépés (embercsempészás) külföldre szökés feljelentése elmulasztásának vétsége

BTK XVI. Fejezet

A közrend elleni bűncselekmények

I. Cím

A közbiztonság elleni bűncselekmények

263. § Robbanóanyaggal, (robbantószerrel), lőfegyverrel (lőszerrel) visszaélés büntette

II. Cím

A köznyugalom elleni bűncselekmények

268. § Jogszabály (hatósági rendelkezés) elleni izgatás bűntette

269. § Közösség megsértésének vétsége

270. § Rémhírtérjesztés bűntette

A LEGFŐBB ÜGYÉSZ ÉS A BELÜGYMINISZTER

1/1979. Legf. Ü.—BM számú

KÖZÖS UTASÍTÁSA

az ügyészségi nyomozás kizárólagos hatáskörébe tartozó
bűncselekmények megállapításáról és e körben a rendőrségi
szervekkel való együttműködésről

A Magyar Népköztársaság ügyészségéről szóló 1972. évi V törvény 9. §-a alapján az ügyészségi nyomozás kizárólagos hatáskörét és az ügyészségi nyomozás során a rendőrséggel való együttműködést az alábbiakban szabályozzuk:

1. §

(1) Az ügyészségi nyomozás kizárólagos hatáskörébe az alábbi bűncselekmények nyomozása tartozik:

a) A hivatali visszaélés büntette, a hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás vétsége, a kényszervallatás és a jogellenes fogvatartás büntette (Btk. 225—228. §)

b) A hivatalos személy elleni erőszak büntette, amennyiben a cselekményt az ügyészség, a bíróság, a rendőrség, a vám- és pénzügyőrség állományába tartozó személy sérelmére követték el. (Btk. 229. §)

c) A bírák és ügyészek vonatkozásában elkövetett vesztegetés és befolyással üzérkedés büntette. [Btk. 250., 253., 256. § (1) és (2) bekezdés.]

d) Az igazságszolgáltatás rendje elleni bűncselekmények közül

- a hamis vád (Btk. 233—236. §)
- a hatóság félrevezetése (Btk. 237. §)
- a hamis tanúzás (Btk. 238. § — 241. §)
- a hamis tanúzásra felhívás (Btk. 242. §)
- a mentő körülmény elhallgatása (Btk. 243. §)

— a hivatalos személy eljárása során elkövetett bűnpártolás [Btk. 244. § (3) bekezdés b) pont]

— ügyvédi visszaélés (Btk. 247. §)

— zugírászat (Btk. 248. §)

(2) Az ügyészség folytatja le az (1) bekezdés alapján kizárólagos hatáskörbe tartozó bűncselekményekkel halmazatban elkövetett bűncselekmények nyomozását is.

(3) A rendőrség folytatja le a nyomozást az (1) bekezdés alapján az ügyészség kizárólagos hatáskörébe utalt bűncselekmények esetében akkor, ha azok elkövetésének alapos gyanúja a rendőrség által más ügyben folytatott nyomozás során merült fel.

(4) Az (1) bekezdés a) és d) pontjában felsorolt bűncselekmények nyomozásával a főügyész kivételesen — különösen a (2) bekezdésben jelzett ügyekben — a rendőrséget is megbízhatja.

2. §

(1) A rendőrség az 1. § (1) bekezdés alapján az ügyészségi nyomozás kizárólagos hatáskörébe tartozó bűncselekmények elkövetése miatt nála tett feljelentéseket köteles az illetékes megyei (fővárosi) főügyésznek megküldeni.

(2) Amennyiben szükséges, a feljelentések továbbítása előtt a rendőrségnek el kell végezni a halaszthatatlan nyomozati cselekményeket és a beszerzett bizonyítékokat a feljelentéshez mellékelni kell.

3. §

(1) Az ügyészség a nyomozás során igénybe veheti

a) a rendőrségi bűnügyi technikát

b) a rendőrségi nyilvántartásokat és

c) a rendőrségi fogdákat.

(2) A bűnügyi technika igénybevétele során felhasznált anyagok ellenértékét az ügyészség megtéríti.

(3) Az ügyészség és a rendőrség közötti együttműködés során — az utasítás által szabályozott körben — a rendőrségnél

felmerült bűnügyi költségeket a rendőrség költségjegyzékbe foglalás végett közli az illetékes megyei (fővárosi) főügyészszéssel.

4. §

(1) Az utasítás 1979. július 1. napján lép hatályba.

(2) Az utasítás hatálybalépésével egyidőben hatályát veszti a legfőbb ügyész és a belügyminiszter, az ügyészségi nyomozás kizárólagos hatáskörébe tartozó bűncselekmények megállapításáról és e körben a rendőrségi szervekkel való együttműködés szabályozásáról szóló 1/1973. Legf. Ü.—BM sz. közös utasítása.

Budapest, 1979. június hó 29.

DR SZIJÁRTÓ KÁROLY s. k.,
legfőbb ügyész

DR KAMARA JÁNOS s. k.,
r. vezérőrnagy
belügyminisztériumi államtitkár

A LEGFŐBB ÜGYÉSZ

7/1979. számú

U T A S Í T Á S A

a nyomozás törvényessége feletti felügyeletről és a büntető ügyek ügyészségi nyomozásáról

A nyomozás törvényessége feletti felügyelet során az ügyész köteles biztosítani a tudomására jutott bűncselekmények következetes üldözését, továbbá, hogy törvénytelen jogfosztás, korlátozás vagy zaklatás senkit se érjen.

E feladat megvalósítása érdekében a felügyeletet ellátó ügyészt a Magyar Népköztársaság ügyészségéről szóló 1972. évi V. és a büntető eljárásról szóló — az 1979. évi 4. tvr-rel módosított — 1973. évi I. törvény széles körű jogokkal ruházta fel. Az ügyész kötelessége, hogy e jogosultságok felhasználásával minden szükséges intézkedést megtegyen a nyomozások törvényességének biztosítása érdekében.

Az ügyész a nyomozás törvényessége feletti felügyelet, valamint az ügyészségi nyomozás során feladatait — a Be. és az ügyészségi törvény alapján — a jelen utasításban szabályozott módon teljesíti.

ELSŐ RÉSZ

I. Fejezet

Az ügyész feladata a nyomozás törvényessége feletti felügyelet során

1. §

(1) A nyomozás törvényessége feletti ügyészi felügyelet feladata a rendőrség és a Be. 16. §-ának (3) és (4) bekezdései alapján eljáró szervek által folytatott nyomozások felülvizsgálata, az alárendelt ügyészségek felügyeleti és ügyintéző tevékenységének irányítása és ellenőrzése.

(2) Biztosítani kell a nyomozás teljességét, időszerűségét, a büntető jogalkalmazás jogpolitikai irányelveinek érvényesülését. Meg kell tenni a szükséges intézkedéseket az előfordult törvényt sértések haladéktalan megszüntetése érdekében.

(3) Különös gondot kell fordítani arra, hogy alaptalanul senkit ne vonjanak büntetőjogi felelősségre, kényszerintézkedéseket csak a törvényes előfeltételek fennállása esetén rendeljenek el és tartsanak fenn.

A nyomozás törvényessége feletti felügyelet szervezete és gyakorlása

2. §

(1) A nyomozás törvényessége felett felügyeletet gyakorol:

- a) a Legfőbb Ügyészség: a Belügyminisztérium, a Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnoksága,
- b) a megyei főügyészség: illetékességi területén a megyei rendőr-főkapitányság,
- c) a járási ügyészség: illetékességi területén a járási rendőrkapitányság, az alájuk tartozó rendőri szervek, továbbá a székhelyükön működő vám- és pénzügyőrség által folytatott nyomozás felett.

(2) A Legfőbb Ügyészség ügyészei az ország területén valamennyi, a megyei főügyészség ügyészei pedig a megye területén valamennyi nem országos hatáskörű nyomozást folytató szerv tevékenységének felügyeletére jogosultak.

(3) Az ügyész illetékességi területén kívül is gyakorolhatja a jogszabályokban írt jogosultságait, ha a késedelem veszéllyel járna. Eljárásáról azonnal köteles jelentést tenni a felettes ügyésznek, valamint az illetékes ügyészség vezetőjének.

3. §

(1) A nyomozás során szükséges határozat hozatala, illetve jóváhagyása és a büntető eljárás rendje szerint szükséges egyéb ügyészi intézkedés megtétele a felügyeletet ellátó ügyészség, az érdemi határozat (nyomozást megszüntető határozat, vádirat)

hozatala, vagy jóváhagyása az ügyben hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság területén működő ügyészség [Be. 23. § (1) és (2) bekezdés] feladatkörébe tartozik.

(2) Azokban a járásbíróági hatáskörbe tartozó büntető ügyekben, amelyekben a nyomozást megyei hatáskörű nyomozó hatóság folytatja, a nyomozás törvényessége feletti felügyelet ellátásáról az illetékes megyei főügyész rendelkezik.

(3) Amennyiben járásbíróági hatáskörbe tartozó bűnügyben a nyomozás törvényessége feletti felügyeletet a megyei főügyészség gyakorolja, a megyei főügyész úgy is intézkedhet, hogy az érdemi határozat meghozatala vagy jóváhagyása a megyei főügyészség feladata.

4. §

Az utasításban meghatározott jogosultságok és köteleességek szempontjából felettes ügyészen

- azokban az esetekben, amikor a járásbíróági hatáskörbe tartozó büntető ügyekben a nyomozás törvényessége feletti felügyeletet a megyei főügyészség gyakorolja, a megyei főügyészt,
- minden más esetben a szervezet szerinti felettes ügyészséget,
- a Legfőbb Ügyészségen pedig a közvetlen felettes vezető ügyészt

kell érteni.

5. §

A törvényesség biztosítása érdekében az illetékes ügyész jogosult:

- a) bármilyen büntető ügyben nyomozást elrendelni, a büntető eljárás bármely szakaszában egyes eljárási, illetve nyomozási cselekmények fogantatására utasítást adni, az iratoknak felülvizsgálás céljából hozzá történő megküldését elrendelni, a nyomozó hatóság megalapozatlan vagy törvénysértő határozatait megváltoztatni, az őrizetbevétel, az előzetes letartóztatás és más kényszerintézkedés elrendelésére, vagy azok megszüntetésére utasítást adni;

b) pótnyomozást elrendelni [6. § (3) bekezdés];

c) a gyanúsítottat bármikor — így különösen a személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedések elrendelésére, meghosszabbítására vonatkozó kérdések eldöntése előtt, illetve az említett kényszerintézkedések elrendelése miatt bejelentett panasz elbírálása alkalmával — kihallgatni;

d) részt venni a nyomozás foganatosításában, egyes nyomozási cselekményeket elvégezni, illetve bármely ügy nyomozását teljesíteni;

e) a rendőrség és a határőrség fogdáiban, valamint a büntetés-végrehajtási intézetekben bármikor ellenőrizni az ott elhelyezett terheltek őrizetben-, illetve előzetes letartóztatásban tartásának törvényességét és jogaik biztosítását.

6. §

(1) A nyomozás törvényessége feletti felügyeletet az illetékes ügyész (a továbbiakban: ügyész) általában úgy gyakorolja, hogy a rendőrség határozata, intézkedése miatt bejelentett panasz elbírálása, a nyomozást megszüntető vagy felfüggesztő határozat, illetve az előzetes letartóztatás jóváhagyása kérdésében való állásfoglalás vagy határidejének meghosszabbítása iránt tett előterjesztés felülvizsgálata során az egész eljárás anyagát felülvizsgálja és az észlelt törvénysértések megszüntetése, valamint — ha az indokolt — a még szükséges nyomozási cselekmények lefolytatása iránt intézkedik.

(2) Az iratok felülvizsgálása során különös gondot kell fordítani az ügyészi jóváhagyást nem igénylő kényszerintézkedések törvényességére.

(3) Amennyiben az ügyész a nyomozás befejezése után olyan hiányosságot észlel, amely csak további nyomozási cselekmények elvégzésével küszöbölhető ki, illetve azt állapítja meg, hogy a tényállás nincs kellően felderítve, vagy a nyomozás során olyan eljárási szabálysértés történt, amely az ügy elintézésére lényegesen kihat — különösen ha a gyanúsított vagy a védő törvényes jogait nem gyakorolhatta — általában pótnyomozást köteles elrendelni.

7. §

(1) Az ügyész a 6. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezéstől eltérően már a nyomozás közben is köteles felügyeletet gyakorolni (fokozott ügyészi felügyelet) azokban az ügyekben,

- a) amelyek a megyei bíróság hatáskörébe tartoznak,
- b) amelyek a 002/1966. Legf. Ü. sz. utasítás hatálya alá esnek,
- c) amelyekben a gyanúsított előzetes letartóztatásban van, vagy ideiglenes kényszergyógykezelését rendelték el,
- d) amelyekben a gyanúsított nem magyar állampolgár — kivéve, ha lakhatási engedéllyel állandóan Magyarországon tartózkodik —,
- e) amelyekben a felettes, vagy az illetékes járási vezető ügyész erre utasítást ad,
- f) amelyekben az ügyész bármely eljárása vagy intézkedése során azt állapítja meg, hogy a nyomozás nem az ügy eldöntése szempontjából jelentős körülmények felderítésére irányul, vagy az ügyben felmerülő ténybeli és jogi kérdések megítélésének nehézsége — különösen a bizonyítás bonyolultsága, a védekezés tisztázásának elmulasztása vagy más hasonló körülmény — a fokozott felügyeletet indokoltta teszi, illetve olyan lényeges törvényt sértést, mulasztást vagy késedelmet állapít meg, amely az ügy felderítését veszélyezteti.

(2) Az (1) bekezdés c) pontja alá tartozó ügyekben — amennyiben azok ténybeli és jogi megítélése egyszerű — a fokozott felügyeletnek csak a fogvatartás törvényességére és az időszerűség biztosítására kell kiterjednie.

8. §

(1) A fokozott ügyészi felügyelet célja a nyomozás alapos és törvényes lefolytatásának, valamint gyors befejezésének biztosítása.

(2) A fokozott felügyelet gyakorlása során főként a nyomozás elrendelésének, a gyanúsítottkénti felelősségre vonások és a személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedések törvé-

nyességét és megalapozottságát, az anyagi és alaki védelmet biztosító rendelkezések érvényesülését, a nyomozások időszerűségét, a tényállás bizonyításához szükséges nyomozási cselekmények körének helyes meghatározását és a büntető eljárás egyszerűsítését célzó jogintézmények alkalmazását kell figyelemmel kísérni.

9. §

(1) A fokozott ügyészi felügyelet gyakorlásának alapvető módszerei: a nyomozások anyagának időszakonkénti felülvizsgálata, a gyanúsított kihallgatása és az egyes nyomozási cselekményeknél való részvétel.

(2) A nyomozás anyagának időszakonkénti felülvizsgálata után — vagy, ha egyébként is szükséges — az ügyész a fokozott felügyelet céljaival összhangban álló utasításokat ad a rendőrségnek.

(3) A fokozott felügyeletet gyakorló ügyész a jogszabályokban és a felettes ügyészi vezetők által kiadott irányító-felügyeleti intézkedésekben meghatározott esetekben a gyanúsítottat kihallgatja. Ki kell hallgatni a gyanúsítottat akkor is, ha erre irányuló kérelmet terjeszt elő, továbbá ha az törvénysértések feltárása, kiküszöbölése, vagy egyébként a fokozott felügyelet céljainak megvalósítása érdekében szükséges.

(4) A fokozott felügyeletet gyakorló ügyész — amennyiben azt indokoltnak tartja — csak az ügy eldöntése szempontjából meghatározó, illetve kiemelkedő jelentőségű nyomozási cselekmények lefolytatásán vegyen részt és biztosítsa, hogy a nyomozási cselekmények lefolytatása alapos és törvényes legyen. A bizonyítás menetére, kriminalisztikai, nyomozástaktikai módszerek alkalmazására csak a törvényesség védelme érdekében adjon utasítást.

(5) A fokozott ügyészi felügyelet gyakorlása során az ügyésznek a nyomozás közvetlen irányítása nem feladata. Utasításait a nyomozás folytatásáért felelős vezetőknek kell megadnia.

Az utasítást mindig írásban kell megadni, ha az a bizonyítás körének meghatározására, a jogi minősítési kérdések eldöntésére, a szükségesnek látszó kényszerintézkedésekre, a nyomozás időszerűségének körében észlelt mulasztásokra vonatkozik, vagy határidő megjelölése mellett történik.

10. §

(1) A fokozott felügyelet gyakorlásáról a rendőrség a fokozott felügyeleti tevékenység körében hozzá érkezett utasításokból és intézkedésekből szerez tudomást, s ilyenkor az ügyésznek egyértelműen közölni kell a fokozott felügyelet elrendelését.

(2) A fokozott felügyelet körében végzett tevékenységet rögzíteni kell. A feljegyzést akkor kell megkezdeni, amikor az ügyész megállapítja, hogy a fokozott felügyelet gyakorlása az utasítás 7. § (1) bekezdés a)—f) pontjai alapján kötelező. Ezzel egyidejűleg megteszi a fokozott felügyelet körébe tartozó első intézkedését. Ez általában abban áll, hogy a rendőrséget felhívja az iratoknak meghatározott időpontban történő bemutatására.

(3) A fokozott felügyelet során végzett valamennyi iratvizsgálatot, határidő megjelölést, utasítást, intézkedést és egyéb tevékenységet fel kell jegyezni. A rendőrségnek írásban adott utasítások és az egyéb írásban történt intézkedések másolatát a feljegyzéshez csatolni kell és ezeket ügyészségi házi iratként kell kezelni.

11. §

Az ügyész kötelességei a bűnözés elleni küzdelem és a nyomozások törvényességének biztosítása érdekében:

- a) Figyelemmel kíséri és vizsgálja a bűnözés és annak okai alakulását, a bűnüldözés helyzetét és a rendőrség eljárási gyakorlatát. Jogosult az alárendelt ügyészségek ügyintéző és felügyeleti munkáját bármikor megvizsgálni. A felügyeleti vizsgálatnak elsősorban a bűnözés és a bűnüldözés szempontjából legfontosabb kérdésekre kell irányulnia. A vizsgálatról jelentést készít, melynek a tett megállapításokat és intézkedéseket kell tartalmaznia. A vizsgálatról készített jelentést, illetve összefoglaló jelentést a felettes ügyészhez fel kell terjeszteni és a vizsgált szerv vezetőjének meg kell küldeni.
- b) A bűnüldözés helyzetének értékelése keretében az ügyész rendszeresen elemzi a nyomozások eredményességét, az ismeretlen tettesek felderítésének gyakorlatát és eredményességét, a rendőrségi állásfoglalások jogpolitikai megalapozottságát, a cselekmények törvényes jogi értékelését és az ügyészi állásponttól való eltérés okait.

- c) Az ügyésznek szükség szerint, de legalább félévenként meg kell vizsgálnia az ügyészi jóváhagyást nem igénylő — nyomozás megtagadással, felfüggesztéssel vagy megszüntetéssel befejezett — ügyeket. Törvénysértés megállapítása esetén a szükséges intézkedést meg kell tenni.
- d) A szükséghez képest, de legalább havonként köteles az ügyész fogdaviszsgálatot tartani. Ennek során vizsgálnia kell az őrizetbevételek elrendelésének törvényességét is. A törvénysértés megszüntetésére haladéktalanul utasítást kell adnia.
- e) Az ügyész a vizsgálatok alapján általa tett intézkedések végrehajtását köteles ellenőrizni. E megállapításairól írásbeli jelentést csak akkor kell készítenie, ha a törvénysértések, mulasztások ismétlődnek, vagy a vizsgálat során adott utasításait nem teljesítették. Ez esetben kezdeményeznie kell a törvénysértésért felelős személy felelősségre vonását is.

Bűnüldözési operatív értekezlet

12. §

(1) A megyei főügyész, illetve a járási vezető ügyész a bűnüldöző szervek tevékenységének összehangolása, a büntető jogalkalmazás jogpolitikai elvei helyes alkalmazásának biztosítása, valamint a bűnüldözés egyes feladatainak meghatározása érdekében bűnüldözési operatív értekezletet hív össze.

(2) A bűnüldözési operatív értekezletet a megyei főügyészség és a főügyészség székhelyén levő járási ügyészségek a szükséghez képest, de évenként legalább egyszer, a többi ügyészségek pedig a főügyész rendelkezése szerint kötelesek megtartani.

(3) A bűnüldözési operatív értekezletre meg kell hívni az illetékes pártvégrehajtó-bizottság képviselőjét, a felettes ügyészt, a bíróság elnökét, a rendőrkapitányság (rendőr-főkapitányság) vezetőjét, továbbá — a megyei főügyész által tartott operatív értekezletre — az illetékes katonai ügyészség vezetőjét. Amennyiben a bűnözés megelőzése vagy a bűnüldözés hatékonysága érdekében szükséges, az értekezlet tárgyához képest egyes

állami-, társadalmi szervek, vállalatok, szövetkezetek, vagy azok felettes szerveinek képviselői is meghívhatók.

(4) A bűnüldözési operatív értekezletre írásban, vagy szóban lehet előterjesztést tenni. Az írásbeli előterjesztést a meghívóhoz mellékelni kell, szóbeli előterjesztés esetében pedig annak tárgyát meg kell jelölni a meghívóban.

(5) A bűnüldözési operatív értekezletről feljegyzést kell készíteni, melynek tartalmaznia kell az értekezleten tett szóbeli előterjesztéseket és az állásfoglalásokat. A feljegyzést a (3) bekezdésben felsoroltaknak meg kell küldeni.

Eljárás a felügyeleti tevékenység során észlelt törvénysértés esetén

13. §

(1) Az ügyész köteles az ügyészség vezetőjének azonnal jelenteni, ha a nyomozás törvényessége feletti felügyelet gyakorlása közben a rendőrség eljáró tagjának olyan magatartását, intézkedését vagy mulasztását észleli, amely bűncselekmény vagy fegyelmi vétség elkövetésének gyanújára utal.

(2) Bűncselekmény gyanúja esetén az ügyész köteles meghallgatni a sértettet akkor is, ha a sértett nem kíván feljelentést tenni a rendőrség eljáró tagja ellen. Bűncselekmény alapos gyanúja esetén az ügyész köteles foganatosítani a halaszthatatlan nyomozási cselekményt.

(3) A nyomozás törvényessége felett felügyeletet gyakorló ügyészség vezetője a bűncselekmény alapos gyanújára utaló magatartásáról az illetékes katonai ügyészt értesíti, egyben megküldi a rendelkezésre álló iratokat és bizonyítékokat.

(4) A nyomozás törvényessége felett felügyeletet gyakorló ügyészség vezetője a fegyelmi eljárásra hatáskörrel rendelkező parancsnoknál fegyelmi eljárást kezdeményez, ha a rendőrség eljáró tagja terhére a fegyelmi vétséget megállapíthatónak tartja. A parancsnokot fel kell hívni arra, hogy a fegyelmi eljárást köteles megindítani és annak eredményét a kezdeményező ügyészszel közölni.

(5) A katonai ügyész értesíti az illetékes ügyészt, ha nem katonai büntető eljárás hatálya alá tartozó személy bűncselekményének alapos gyanúját észleli. Az ügyben hozott érdemi határozatot az értesítő katonai ügyésznek tájékoztatásul meg kell küldeni. Ugyanez a tájékoztatási kötelezettség terheli a katonai ügyészt a (3) bekezdés esetében.

(6) A katonai ügyész köteles az illetékes ügyészt értesíteni, ha megállapítása szerint a rendőr — az általa nyomozott ügyben — bűncselekményt követett el.

II. Fejezet

A nyomozás lefolytatása

14. §

(1) Az ügyész a rendőrség nyomozás elrendelési és megtagadási gyakorlatának törvényességét az e tárgyban hozott határozatok felülvizsgálatával, illetve a határozatok meghozatalának alapjául szolgáló iratok megvizsgálásával ellenőrzi. Elsősorban e határozatok törvényességének felügyeletével és megalapozottságának vizsgálatával kell biztosítani annak az alapvető jogpolitikai elvnek az érvényesülését, hogy törvényes alap hiányában senki ellen büntető eljárás ne induljon, ugyanakkor megtörténjék minden bűnelkövető felelősségre vonása.

(2) Az ügyész köteles rendszeresen ellenőrizni, hogy a rendőrség az ügyészt minden nyomozás elrendeléséről értesíti-e, az értesítések tartalmilag alkalmasak-e nyomozás elrendelések törvényességének és megalapozottságának a felülvizsgálatára és olyan időpontban történnek-e, amikor a törvénysértő nyomozást elrendelő határozatot még az eljárás alá vont személyek jogainak sérelme nélkül meg lehet változtatni.

(3) A bűncselekmény súlya, jellege, vagy az elkövető személye miatt kiemelkedő jelentőségű ügyekben az ügyész köteles a nyomozás elrendeléséről távbeszélőn jelentést tenni a felettes ügyészségnek.

(1) Az ügyészséghez benyújtott büntető feljelentés esetén a nyomozás megtagadása, illetve annak elrendelése tárgyában az illetékes ügyész határoz. A nyomozás elrendelése, megtagadása, vagy a feljelentés kiegészítése kérdésében a bűncselekmény alapos gyanújának tüzetes mérlegelése után kell döntenie.

(2) Az ügyész a hozzá benyújtott feljelentés kiegészítését általában maga foganatosítja, ha annak keretében okiratok beszerzése, a feljelentő vagy sértett szerv vizsgálata, kármegállapítása, a feljelentettre vonatkozó hatósági vagy más nyilvántartás adatainak, illetve az eljárás iratainak beszerzése szükséges. Egyébként a feljelentés kiegészítés foganatosításával a rendőrséget is megbízhatja. Ha a feljelentés kiegészítésével az ügyész a rendőrséget bízta meg, annak eredményére figyelemmel a nyomozás megtagadása, illetve elrendelése tárgyában a rendőrség határoz.

(3) Amennyiben az ügyész a nyomozás teljesítésével a rendőrséget bízta meg, az eljáró szerv kijelölésével köteles figyelembe venni a belügyminiszternek a rendőri nyomozó hatóságok hatáskörére és illetékességére vonatkozó utasítását. A járási ügyész — a megyei főügyész engedélyével — a megyei rendőrfőkapitányságot olyan ügy nyomozásával is megbízhatja, amelynek nyomozása a járási rendőrkapitányság hatáskörébe tartozik. Ha a feljelentést az elkövető lakóhelye szerint illetékes ügyészen tették, a nyomozás teljesítésével az elkövető lakóhelye szerint illetékes rendőri szerv is megbízható, ha a nyomozás lefolytatása itt célszerű.

16. §

(1) A Be. 127. § (1) bekezdés b) pontjára alapított nyomozás megtagadása esetében ha az elkövetőt az ügyész vagy a nyomozó hatóság a Btk. 71. § (1), (2) bekezdései alapján megrovásban részesíti — a nyomozás megtagadását és a megrovást azonos határozatba kell foglalni.

(2) A határozat indokolásában — a törvényhely felhívásával — meg kell állapítani, hogy az elkövetett cselekmény bűncselekmény, kifejezésre kell juttatni a hatóság rosszallását és fel kell hívni az elkövetőt, hogy a jövőben tartózkodjék bűncselekmény elkövetésétől.

(3) A határozatot először a Be. 129. § (1) bekezdésében megjelölt érdekeltekkel kell közölni. A megrovás csak akkor fogantatosítható, ha a határozat ellen a Be. 148. § (4) bekezdésében megállapított határidőn belül nem éltek panasszal, vagy a bejelentett panaszt az ügyész, illetve a felettes ügyész elutasította.

17. §

(1) A megrovás fogantatosításakor kézbesíteni kell az elkövetőnek a nyomozás megtagadását és megrovást tartalmazó határozatot és ki kell oktatni panaszjogára. A kioktatásnak tartalmaznia kell a Be. 127. § (3) bekezdésének rendelkezését is.

(2) Az (1) bekezdésben előírtak megtörténtét, továbbá az elkövetőnek a panaszjogával kapcsolatos nyilatkozatát jegyzőkönyvbe kell foglalni.

(3) A megrovást az a hatóság fogantatosítja, amely a határozatot hozta. A rendőrség által elrendelt megrovást akkor is a rendőrség fogantatosítja, ha a nyomozás megtagadását az ügyész jóváhagyta. Ha az ügyész a rendőrség határozatának megváltoztatásával rendel el megrovást, annak fogantatosításával a rendőrséget is megbízhatja.

(4) A megrovás megkeresés útján is fogantatosítható.

18. §

(1) Ha az elkövetőt megrovásban részesítik, az az ellen bejelentett panasza esetén a Be. 127. § (3) bekezdése alapján kell eljárni.

(2) Nem kell elrendelni a nyomozást, ha az addig rendelkezésre álló adatok alapján megállapítható, hogy

- a) a nyomozást megtagadó határozatban leírt tényállás nem valósít meg bűncselekményt,
- b) a cselekmény társadalomra veszélyességének csekély fokban, megszűnésén vagy csekéllyé válásán kívül egyéb büntethetőséget kizáró vagy megszüntető ok áll fenn,
- c) a feljelentett cselekményt már jogerősen elbírálták.

(3) A (2) bekezdésben felsorolt esetekben a nyomozás megtagadását és megrovást tartalmazó határozatot meg kell változtatni és a törvénynek megfelelő új határozatot kell hozni. Az új határozatot a Be. 129. § (1) bekezdésében felsorolt érdekeltekkel közölni kell. Panasz esetén a Be. 148. § (1)—(8) bekezdései szerint kell eljárni.

A nyomozás határidejének meghosszabbítása

19. §

(1) A rendőrség által a nyomozás határidejének meghosszabbítására — a nyomozás határidejének lejárta előtt legalább 10 nappal — előterjesztett kérelmet az ügyész az iratok betekintése mellett megvizsgálja. Az előterjesztésnek tartalmaznia kell az ügy rövid tényállását, továbbá azoknak az okoknak a rövid felsorolását, melyek a nyomozás határidejének meghosszabbítását indokolttá teszik.

(2) Ha a kérelem teljesítése indokolt, az illetékes ügyész a nyomozás határidejét meghosszabbítja [Be. 131. § (1) bekezdés], ellenkező esetben pedig a rendőrséget arra utasítja, hogy a nyomozást e határidőn belül fejezze be.

(3) A nyomozási határidő első ízben történő meghosszabbítására az az ügyészség illetékes, amely az ügyben a nyomozás törvényessége feletti felügyeletet gyakorolja.

(4) Amennyiben a határozat hozatala a megyei főügyész, illetve a Legfőbb Ügyészség hatáskörébe tartozik és az ügyész a nyomozás határidejének meghosszabbítására irányuló előterjesztéssel egyetért, a rendőrség előterjesztését a főügyészséghez, illetve a főügyészség útján a Legfőbb Ügyészséghez felterjeszti. A felterjesztésnek — amennyiben a rendőrség előterjesztése az (1) bekezdés előírásainak megfelel — csak az ügyésznek az iratok felülvizsgálata alapján tett megállapításait kell tartalmaznia. Az ügy tényállásával és a nyomozás meghosszabbításának indokaival a felterjesztésben csak akkor kell foglalkozni, ha a rendőrség előterjesztése hiányos, vagy az ügyész által felülvizsgált iratok tartalmával ellentétben áll.

(5) Ha a rendőrség előterjesztése nem megalapozott, az ügyész a (2) bekezdés második fordulatóban meghatározott módon jár el.

(6) A megyei főügyész, illetve a Legfőbb Ügyészség a rendőrség előterjesztésének elbírálása során figyelembe veszi az ügyész javaslatait is és — az előterjesztés indokoltsága esetén — határozatot hoz a nyomozás határidejének meghosszabbításáról. Ezt, valamint a nyomozás iratait, amennyiben azok felterjesztésre kerültek, közvetlenül — ha a nyomozással kapcsolatban észrevételeket tesz, az ügyész útján — küldi meg a rendőrségnek. Ha a határozatot közvetlenül a rendőrségnek küldi meg, arról a felügyeletet ellátó ügyészt a határozat egy példányának a megküldésével értesíti. Ha a nyomozás határidejének meghosszabbítását nem tartja indokoltnak, a rendőrséget az ügyész útján arra utasítja, hogy a nyomozást haladéktalanul fejezze be.

(7) Amennyiben a nyomozás határidejének 6 hónapon túli meghosszabbítása szükséges, illetve a nyomozás határidejének a meghosszabbítására hatáskörrel rendelkező ügyész utasítására ezt megelőzően is, az előterjesztéshez a nyomozás iratait is csatolni kell.

A személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedések

20. §

Az ügyész köteles a rendőrség őrizetbevételi gyakorlatát folyamatosan figyelemmel kísérni. Az őrizetbevételek törvényessége felügyeletének legfontosabb módszerei a nyomozás elrendelések felügyelete, az egyedi ügyek iratainak megvizsgálása, az őrizetbevételek ellen bejelentett panaszok elbírálása és a rendőrségi fogdavizsgálat. Törvénysértő vagy megalapozatlan őrizetbevétel észlelése esetén az ügyész köteles haladéktalanul intézkedni az őrizetbevétel megszüntetéséről.

21. §

(1) Az előzetes letartóztatás elrendelését az ügyész csak a nyomozás anyagának alapos felülvizsgálása után hagyhatja jóvá. A felülvizsgálatnak ki kell terjednie annak megállapítására is, hogy a bűncselekménynek a gyanúsított által történő elkövetésére és a Be. 92. § (1) bekezdésében írt okok fennállására megfelelő ténybeli adatok rendelkezésre állnak-e. Amennyiben az előzetes letartóztatás elrendelésének törvényes okai fennállnak,

az ügyész a gyanúsított előzetes letartóztatását elrendelő határozatot jóváhagyja.

(2) Ha a járásbíróvási hatáskörbe tartozó ügyben a nyomozás törvényessége feletti felügyeletet a megyei főügyészség látja el, az előzetes letartóztatás elrendelésének jóváhagyása, meghosszabbítása — amely egyébként járási vezető ügyészi hatáskörbe tartozna — a felügyeletet ellátó főügyészség feladata. Amennyiben a felügyeletet a Legfőbb Ügyészség gyakorolja, mind a járási vezető ügyész, mind pedig a megyei főügyész hatáskörében a Legfőbb Ügyészség jár el.

(3) Amennyiben az előzetes letartóztatás elrendelése vagy meghosszabbítása miatt panaszt jelentettek be és a járási vezető ügyész, illetve a megyei főügyész annak az utasítás 31. § (1) bekezdésében foglaltak figyelembe vételével történt megvizsgálás során nem ad helyt, a panasz elbírálása céljából köteles a nyomozás eredeti iratait — az iratok felülvizsgálata alapján tett megállapításainak jelentése mellett — a felettes ügyészhez haladéktalanul felterjeszteni.

22. §

(1) Az előzetes letartóztatásban levő gyanúsítottak ügyét az ügyész köteles fokozott figyelemmel kísérni. Ennek keretében a büntető eljárás egész időtartama alatt hivatalból vizsgálja az előzetes letartóztatások törvényességét, megalapozottságát és indokoltságát.

(2) Ha az előzetes letartóztatások megalapozottsága érdekében szükséges, az ügyész köteles élni az utasítás 5. § a) és d) pontjaiban felsorolt egyes jogaival, továbbá az előzetes letartóztatás kérdésében történő első ügyészi döntés előtt — ha a kihallgatás indokoltsága később merült fel, a későbbi ügyészi döntés vagy előterjesztések megtétele előtt — a gyanúsítottat kihallgatni.

(3) Az előzetes letartóztatásban levő gyanúsított ügyében az ügyész kötelessége annak biztosítása, hogy az előzetes letartóztatás a lehető legrövidebb ideig tartson és a Be. 96. § (1) bekezdésének megfelelően a nyomozási cselekményeket soron kívül végezzék el. Amennyiben az ügyész azt állapítja meg, hogy az előzetes letartóztatás alapjául szolgáló okok megszűntek, haladéktalanul köteles intézkedni az előzetes letartóztatás megszüntetése iránt. Ez a kötelezettsége akkor is fennáll, ha az előzetes letar-

tóztatást a Be. 95. § (1) bekezdése alapján a Legfelsőbb Bíróság hosszabbította meg. A szabadlábra helyezés megtörténtéről az ügyészt írásban értesíteni kell.

23. §

Az előzetes letartóztatás meghosszabbítására irányuló előterjesztés elbírálása során az ügyész az alábbiak szerint jár el:

(1) A rendőrség által — az előzetes letartóztatás lejáratának időpontját legalább 10 nappal megelőzően tett — röviden indokolt előterjesztés alapján az eredeti iratokat felülvizsgálja.

(2) Amennyiben az illetékes ügyész az előzetes letartóztatás meghosszabbítására irányuló előterjesztést indokoltnak találja, az előzetes letartóztatást meghosszabbítja. Ellenkező esetben írásbeli utasítást ad az előzetes letartóztatás azonnali, illetve a határidő lejártával történő megszüntetésére és a gyanúsított szabadlábra helyezésére.

(3) Ha az előterjesztés tárgyában való határozat hozatala a felettes ügyész hatáskörébe tartozik és az ügyész az előzetes letartóztatás meghosszabbítását indokoltnak tartja, az előterjesztést és a nyomozás iratait — az iratok felülvizsgálata során tett megállapításainak jelentése mellett — a felettes ügyészhez terjeszti fel. Ellenkező esetben a (2) bekezdés rendelkezései szerint jár el.

(4) A legfőbb ügyész által meghosszabbított előzetes letartóztatás [Be. 95. § (1) bekezdés harmadik mondata] az első fokú bíróságnak a tárgyalás előkészítése során hozott határozatáig tart. Annak indokoltságát azonban a legfőbb ügyész — a megyei főügyész jelentése alapján — havonként felülvizsgálja és erről határozatot hoz. A megyei főügyész jelentésének tartalmaznia kell a nyomozás esetleges újabb adatai alapján megállapítható tényállást, a cselekmény minősítését, az újabb bizonyítékokat és a fogvatartás indokait. A jelentés kapcsán a nyomozás iratait csak külön utasításra, illetve az esetben kell felterjeszteni, ha az előzetes letartóztatás 6 hónapon túl történő fenntartásának indokoltsága tárgyában kell határozni.

(5) Külön utasítás nélkül is fel kell terjeszteni az iratokat, ha az előzetes letartóztatás elrendelése kizárólag a Be. 92. § (1)

bekezdésének d) pontján alapult, vagy az időközben folytatott nyomozás az eljárás tárgyát képező bűncselekményre, vagy a letartóztatás okaira vonatkozóan a gyanúsított javára újabb adatokat tár fel.

(6) Ha az ügyész, illetve a rendőrség az előzetes letartóztatásnak egy éven túl történő meghosszabbítását tartja szükségesnek, a legfőbb ügyész hatáskörébe tartozó utolsó — a 12. hónapra szóló — felülvizsgálatra irányuló előterjesztése kapcsán ez irányú kérelmét is előadja. Ha a legfőbb ügyész az előterjesztésben foglaltakkal egyetért — a megfelelő határidő megjelölésével — indítványozza a Legfelsőbb Bíróságnak az előzetes letartóztatás meghosszabbítását. Ellenkező esetben az indítványt mellözi és erről az ügyészséget értesíti.

(7) A felettes ügyész az előzetes letartóztatás meghosszabbítására irányuló előterjesztés elbírálásáról, az előzetes letartóztatás felülvizsgálásáról szóló határozatát, illetve a Legfelsőbb Bíróság határozatát az ügyész útján küldi meg a rendőrségnek. A rendőrség a határozatot kihirdeti és a védőnek kézbesíti.

(8) A nyomozás iratainak az ügyészhez való megküldése után [Be. 145. § (1) bekezdés] a határozat kihirdetéséről és kézbesítéséről az ügyész gondoskodik.

(9) Ha a gyanúsított előzetes letartóztatását a megyei főügyész hosszabbította meg és az előzetes letartóztatást a főügyészség székhelyén levő büntetésvégrehajtási intézetben fogatatosítják, a határozat kihirdetéséről a megyei főügyészség gondoskodik. Amennyiben a gyanúsított a határozat ellen panaszt jelent be, a megyei főügyészség az iratokat a panasz elbírálása céljából felterjeszti a Legfőbb Ügyészséghez, ellenkező esetben pedig azokat megküldi az illetékes ügyész részére.

24. §

(1) Ha az előzetes letartóztatásban levő gyanúsítottnak a Büntetésvégrehajtás Központi Kórházában történő gyógykezelésére van szüksége, a beutalás iránt az ügyész intézkedik.

(2) Az előzetes letartóztatást a nyomozás befejezése után büntetésvégrehajtási intézetben kell fogatatosítani. Az előzetes

letartóztatottnak a büntetésvégrehajtási intézetbe történő befogadásához az ügyész rendelvényt ad.

(3) Ha az előzetes letartóztatás foganatosítása már a nyomozás tartama alatt is büntetésvégrehajtási intézetben indokolt, az ügyész — a nyomozást folytató rendőri szerv vezetője véleményének ismeretében — az előzetes letartóztatás elrendelésének jóváhagyásakor, vagy később is úgy rendelkezhet, hogy azt ott kell foganatosítani.

25. §

Az előzetes letartóztatásban levő gyanúsított szabadlábra helyezésére irányuló kérelem tárgyában az ügyész dönt.

26. §

Ha a gyanúsított előzetes letartóztatása mellett emelnek vádat és a bíróság a tárgyalás előkészítése során az ügyet pótnyomozásra küldi vissza, az előzetes letartóztatás kérdésében az ügyész dönt. Amennyiben az előzetes letartóztatás meghosszabbítása szükséges, és ez a felettes ügyész hatáskörébe tartozik, az ügyész a gyanúsított előzetes letartóztatását a megyei főügyész, illetőleg a legfőbb ügyész döntésének megszerzéséhez szükséges ideig, de legfeljebb 15 napra ideiglenesen meghosszabbítja.

Ezzel egyidejűleg az ügy iratait a meghosszabbításra hatáskörrel bíró felettes ügyészhez haladéktalanul felterjeszti. Ha az előzetes letartóztatás meghosszabbítása szükséges, a felettes ügyész azt a tárgyalás előkészítése során hozott határozat időpontjától kezdődő hatállyal hosszabbítja meg.

27. §

(1) Ha olyan bűncselekmény miatt szükséges katona [Btk. 122. § (1) bekezdés] előzetes letartóztatása, amely nem tartozik katonai büntető eljárás hatálya alá, azt nem katonai ügyész rendel el.

(2) Az ügyész az előzetes letartóztatás foganatosítása céljából a katona szolgálati előljáróját keresi meg.

28. §

(1) Az ideiglenes kényszerszergyógykezelés az azt elrendelő határozat meghozatalának napjától kezdődik abban az esetben is, ha a gyanúsított korábban előzetes letartóztatásban volt.

(2) Amennyiben az ideiglenes kényszerszergyógykezelésnek 6 hónapon túl történő fenntartása szükséges, az iratokat az e kérdésben való határozat hozatala céljából — a lejárat időpontját legalább 10 nappal megelőzően — a Legfőbb Ügyészséghez kell felterjeszteni. A kényszerszergyógykezelés fenntartása tárgyában a Legfőbb Ügyészség határoz.

29. §

(1) A lakhelyelhagyási tilalmat elrendelni, illetve a rendőrségnek e tárgyban hozott határozatát jóváhagyni akkor lehet, ha

- a) az előzetes letartóztatás elrendelésének a Be. 92. § (1) bekezdés b) pontjában írt oka fennáll, de annak mellőzését méltányolandó személyes körülmények (így pl.: magas kor, súlyos betegség) indokolják,
- b) a gyanúsított magatartásából vagy egyéb körülményekből alaposan lehet következtetni arra, hogy ilyen korlátozás nélkül a büntető eljárás lefolytatását nehezítené, illetve akadályozná.

(2) A Be. 99. §-ának (3) bekezdésében írt felülvizsgálatot — kivéve, ha az ügyben a nyomozás törvényessége feletti felügyeletet a Legfőbb Ügyészség látja el — a megyei főügyészség gyakorolja.

(3) A lakhelyelhagyási tilalom a bíróság ellenkező döntéséig tart.

A védelem jogainak biztosítása

30. §

(1) Az ügyész köteles figyelemmel lenni arra, hogy a gyanúsítottat a jogaira nézve kioktatták-e, azokat a törvényi előírásoknak megfelelően gyakorolhatta-e, biztosították-e védőválasztási jogának az érvényesülését, illetőleg a szükséges esetekeben

intézkedtek-e a védő kirendelése iránt, a védő élhetett-e az őt megillető jogokkal (Be. 52. §).

(2) Az anyagi védelem biztosítása érdekében különös gondot kell fordítani annak vizsgálatára, hogy a rendőrség a gyanúsított védekezését megfelelően tisztázta-e, felderítette-e a mentő-, a büntetőjogi felelősséget enyhítő körülményeket is, beszerezte-e ezek bizonyítékait, a szakértő véleményével kapcsolatos védekezést tisztázta-e, helyesen bírálta-e el a gyanúsítottnak és védőjének indítványait.

(3) Az előzetes letartóztatásban levő gyanúsítottnak a védőjével való — szóban ellenőrzés nélküli, írásban ellenőrzés melletti — érintkezését az első kihallgatása után megtagadni nem lehet. Az első kihallgatást kell érteni, melyet a hatóság a Be. 132. §-ának (4) bekezdésére figyelemmel fogatosított.

(4) Az őrizetben levő gyanúsított védőjével való érintkezése kérdésében a rendőrség, vagy az ügyész dönt. Ha azonban a gyanúsítottat bíróság elé állítják, az őrizet 72 órán túli időtartama alatt úgy kell eljárni, mintha a gyanúsított előzetes letartóztatásban volna. Amennyiben az előállításra még az őrizet első 72 órája alatt sor kerül, ebben az esetben is biztosítani kell a gyanúsított és védője közötti érintkezést.

(5) Ha az ügyész megállapítása szerint a védelem jogai a rendőrség eljárásában nincsenek megfelelően biztosítva, köteles e jogok biztosítása érdekében haladéktalanul intézkedni. Amennyiben pedig azt állapítja meg, hogy a védő kötelességeit megszegte, vagy azoknak hiányosan tett eleget, a megállapított tényeket súlyosabb esetben köteles a védő fegyelmi hatóságának tudomására hozni.

A nyomozás során bejelentett jogorvoslatok elbírálása

31. §

(1) Amennyiben a Be. 148. §-ának (1) bekezdése alapján bejelentett panasz teljesítése indokolt, az illetékes járási vezető ügyész, illetve ha a panasz főügyészségi (főügyészség által jóváhagyott) intézkedés ellen irányul, a megyei főügyész köteles — a sérelmezett intézkedés hatályon kívül helyezése mellett — a törvénynek megfelelő határozatot hozni, vagy intézkedést tenni.

(2) Ha a panasz járási vezető ügyész, illetve megyei főügyész által hozott vagy jóváhagyott határozat, intézkedés, vagy ennek elmulasztása ellen irányul, az iratokat — a Be. 148. §-ának (8) bekezdésében foglalt rendelkezésre tekintettel — véleményes jelentés kíséretében fel kell terjeszteni a felettes ügyészhez.

(3) A panaszt elbíráló határozatban a tényállást csak a szükséges esetekben és a panasz tárgya által meghatározott körben kell leírni.

(4) Amennyiben a panasz a Be. 148. §-ának (2) bekezdésében felsorolt határozat vagy intézkedés ellen irányul, a bejelentett panaszt — érdemi felülvizsgálat és az iratoknak a felettes ügyészhez való felterjesztése nélkül — az ügyésznek azzal az indokolással kell elutasítania, hogy a sérelmezett határozat, intézkedés ellen az említett törvényi rendelkezés értelmében panasznak nincs helye.

(5) A Be. 148. §-ának (4) bekezdésében megjelölt határidő túllépésével, vagy nem jogosult által benyújtott panasz tekintetében az (1) és (2) bekezdésben foglaltak szerint kell eljárni. Ha a panasz érdemben alaptalan, a felettes ügyésznek azt az elkésettségre utalással, illetve az okból kell elutasítani, hogy az nem a jogosulttól származik.

(6) A panasz elbírálásáról, a panasz folytán hozott ügyészi határozatról a panaszt tevőt, illetve a Be. 148. § (7) bekezdésében megjelölteket a panaszt elbíráló ügyészség értesíti. Amennyiben a panaszt fogvalevő gyanúsított tette, a határozat kézbesítése a rendőrség útján, ellenkező esetben pedig közvetlenül történik. A fogvalevő gyanúsítottal a fogvatartás miatti panasz elbírálásáról szóló határozatot kihirdetése útján kell közölni.

(7) A sérelmezett határozat kézbesítésétől (közlésétől), illetőleg a sérelmezett intézkedésnek vagy elmulasztásának a panaszra jogosult tudomására jutásától számított egy éven túl benyújtott panaszt érdemben csak az esetben kell elbírálni, ha korábban panasz benyújtására nem került sor, vagy pedig a panaszt tevő az ügy eldöntése szempontjából jelentőséggel bíró új bizonyítékot jelöl meg, illetőleg rendkívüli, méltánylást érdemlő körülmények jutnak az ügyészség tudomására. A panasz elbírálásának mellőzéséről a panaszost értesíteni kell.

32. §

(1) A panasz folytán már felülbírált határozat ellen bejelentett felülvizsgálati kérelmet az ügy irataival együtt véleményes jelentés kíséretében fel kell terjeszteni a felettes ügyészhez.

(2) A felettes ügyész a felülvizsgálati kérelem tárgyában csak annak megalapozottsága esetén hoz alakszerű határozatot. Ellenkező esetben a kérelmezőt értesíti arról, hogy a sérelmezett határozat megváltoztatására nincs törvényes lehetőség.

Intézkedés a bűnözés megelőzésére

33. §

(1) Az ügyész figyelemmel kíséri, hogy a nyomozás kiterjed-e a bűncselekmény elkövetését közvetlenül lehetővé tevő okok és körülmények feltárására és a rendőrség eleget tesz-e a Be. 117. § (1) bekezdésben foglalt kötelességének. Ennek elmaradása esetén az ügyész a rendőrséget a szignalizáció teljesítésére felhívja, vagy — indokolt esetben — maga értesíti az illetékes szervet a bűncselekmény elkövetését lehetővé tevő okokról és körülményekről.

(2) Az ügyész kötelessége az általa megküldött szignalizációk eredményességének ellenőrzése is. Ennek keretében figyelemmel kíséri, hogy az érintett szervek a velük közölt bűnelkövetést lehetővé tevő okok és körülmények megszüntetése érdekében milyen intézkedést tesznek. Esetenként — ha az vizsgálat tartása vagy különleges szakismeret nélkül lehetséges — ellenőrzi az intézkedések hatékonyságát és azt, hogy a bűnelkövetést lehetővé tevő okok és körülmények ténylegesen megszűntek-e.

(3) Az ügyész az illetékes felügyeleti ágba működő ügyészhez jelzést intéz, ha a nyomozás adatai alapján azt állapítja meg, hogy

- a) bűncselekményt meg nem valósító törvénysértés miatt az eljárás alá nem vont más személlyel szemben — az 1972. évi V. törvény 26. § (1) bekezdése alapján — fegyelmi, szabálysértési vagy kártérítési eljárás kezdeményezése indokolt,

- b) az 1972. évi V. törvény 13. § (2) bekezdés d) pontja alapján az ott megjelölt szervnél a bűncselekmények elkövetését lehetővé tevő okok és körülmények feltárása vagy megszüntetése érdekében vizsgálat tartása vagy kezdeményezése szükséges.

34. §

(1) Az ügyész köteles fokozottan figyelemmel kísérni, hogy a gyanúsított kényszergyógykezelésének, vagy az alkoholista gyanúsított kényszergyógyításának feltételei fennállnak-e, vagy ezek hiányában gyógyításuk és gondozásuk szükséges-e.

(2) Haladéktalanul intézkedni kell a nyomozás megszüntetéséről, ha a gyanúsított — elmeműködésének kóros állapota miatt — nem büntethető és a kényszergyógykezelés elrendelésének a Btk. 74. § (1) bekezdésében írt feltételei nem állnak fenn.

A nyomozás megszüntetésével egyidejűleg intézkedni kell a Be. 117. § (3) bekezdésében előírt értesítési kötelezettség teljesítéséről, ha a gyanúsított gyógyítása szükséges.

(3) Az alkoholista gyanúsítottal szemben a nyomozás megtagadása vagy megszüntetése esetén a Be. 117. § (3) bekezdésében előírt értesítési kötelezettségének a nyomozó hatóság, illetve az ügyész tesz eleget. Vádemelés esetében a további eljárás során az ügyészt értesítési kötelezettség nem terheli.

(4) Az ügyész ellenőrzi, hogy a nyomozó hatóság eleget tett-e a Be. 117. § (3) bekezdésében előírt értesítési kötelezettségének. Az értesítés elmulasztása esetén az ügyész felhívja a nyomozó hatóságot annak teljesítésére, vagy — indokolt esetben — maga értesíti az illetékes idegbeteg-gondozó intézetet, vagy egészségügyi hatóságot.

Illetékességi összeütközés

35. §

(1) Azt az illetékességi összeütközést, amely a megye területén működő ügyészek között merült fel, a megyei főügyész dönti el.

(2) Egyébként az ügyészi illetékességi összeütközés esetében a legfőbb ügyész határoz.

(3) Az illetékességi összeütközés feloldására az az ügyész-ség tesz előterjesztést, amely utóbb állapította meg illetékessége hiányát.

III. Fejezet

A befejezett nyomozás iratainak felülvizsgálata

36. §

(1) Az ügyész a nyomozás iratainak felülvizsgálata alkalmával köteles megvizsgálni, hogy a rendőrség eleget tett-e valamennyi köteletségének. Különösen vizsgálja, hogy

- a) az elkövetett bűncselekmény tényállásának alapos felderítése és bizonyítása megtörtént-e, a bizonyítási eszközök beszerzése során megtartották-e az azokra vonatkozó törvényes rendelkezéseket, utasításokat;
- b) felderítette-e a bűncselekmény és az elkövető társadalomra veszélyességének megítéléséhez szükséges, továbbá a büntetés kiszabása szempontjából jelentőséggel bíró tárgyi- és személyi körülményeket;
- c) rendelkezésre állnak-e a polgári jogi igény érvényesítéséhez szükséges adatok;
- d) a nyomozás során nem történt-e olyan szabálysértés, amely az ügy elintézésére lényegesen kihatott;
- e) nem korlátozták-e törvénytelenül a gyanúsított és a védő jogait, s foganatosították-e a védekezésre figyelemmel szükséges intézkedéseket;
- f) eleget tett-e a rendőrség a bűnözés megelőzését célzó törvényes köteletségének;
- g) törvényesen került-e sor a nyomozásnak a vétségi eljárás szabályai szerinti lefolytatására.

(2) Az előző bekezdés b) pontjában foglaltak keretében az ügyésznek vizsgálnia kell azt is, hogy a korábbi elítélés folytán

a bűncselekmény helyes minősítése, az alkalmazandó büntetés, a szigorított őrizet vagy más intézkedés, a feltételes szabadság megszüntetése vagy kizárása, illetve a végrehajtási fokozat, vagy az ügy megítélése szempontjából lényeges egyéb körülmény megállapítása érdekében szükséges-e, s ha igen, megtörtént-e a bűnügyi iratok beszerzése. A gyanúsított utolsó büntetésének kitöltésére vonatkozó értesítés beszerzése nem mellőzhető.

Pótnyomozás elrendelése

37. §

(1) Az ügyész, ha a tényállás nincs kellően felderítve, vagy lényeges eljárási szabálysértés történt, határozatot hoz a pótnyomozás elrendeléséről.

(2) A pótnyomozás elrendeléséről szóló határozatban az ügyész megteszi azokat a megállapításokat, melyek miatt az ügyben érdemi határozat nem hozható. A határozatban a pótnyomozás teljesítésére megfelelő határidőt tűz ki. A pótnyomozás során teljesítendő nyomozási cselekmények lefolytatására — a szükséges részletezéssel — külön átiratban ad utasítást a rendőrségnek.

(3) Ha a pótnyomozást a tárgyalás előkészítése során, illetve a Be. 206. §-ának (3) bekezdése alapján tárgyaláson a bíróság rendelte el, a pótnyomozás teljesítésére az ügyész csak az esetben ad részletes utasítást, ha a bíróság végzése e tekintetben a rendőrségnek megfelelő eligazítást nem nyújt.

(4) A Be. 156. § (2) bekezdés a) pontja alapján az ügyész általában akkor rend el pótnyomozást, ha

- a) a nyomozás során nem szerezték be a tényállás megállapításához szükséges bizonyítási eszközöket, illetve a gyanúsított védekezésének ellenőrzésére nem került sor;
- b) a beszerzett bizonyítási eszközök ellentmondóak és az ellentétek feloldásához szükséges intézkedéseket nem tették meg;
- c) a bűncselekmény vagy az elkövető társadalomra veszélyességének helyes megítéléséhez, illetve a büntetés kiszabás kérdésében való döntéshez elengedhetetlenül szükséges bizonyítási eszközök beszerzése elmaradt;

d) a rendőrség indokolatlanul mellőzte a nyomozást [Be. 136. § (1) bekezdés], vagy a nyomozás mellőzése nélkül egyes cselekmények felderítése elmaradt.

(5) A Be. 156. §-a (2) bekezdésének b) pontja alapján az ügyész a következő esetekben rendel el pótnyomozást:

a) Az eljárást a büntetti nyomozás szabályai szerint kell lefolytatni, de a vétségi eljárás rendelkezéseit alkalmazták és ez az ügy érdemi elintézését befolyásolja. Ez esetben a Be. 155. §-ában foglalt rendelkezéseknek megfelelően kell a pótnyomozás lefolytatására utasítást adni.

b) Kötelező védelem esetén a gyanúsítottnak sem meghatalmazott, sem kirendelt védője nem volt. A pótnyomozás során — az utólag kirendelt, illetve meghatalmazott védőt illetően — a Be. 142. §-ának (1) és (2) bekezdéseiben foglalt eljárási cselekmények lefolytatására kell utasítást adni.

c) A nyomozás során a tanút anélkül, hogy a titoktartás alól felmentést kapott volna — olyan tényre hallgatták ki, amely államtitoknak vagy szolgálati titoknak minősül, illetve a mentességi jogára történt figyelmeztetés nélkül hallgatták ki, amennyiben ezeknek a bizonyítási eszközöknek a felhasználása az ügy helyes megítéléséhez nem mellőzhető. Ez esetben a pótnyomozás során a Be. 65. §-ának (2) bekezdésében, illetve a 66. §-ának (2) bekezdésében foglalt rendelkezések szerint kell eljárni.

(6) Az ügyész pótnyomozást rendelhet el az esetben is, ha arra merültek fel adatok, hogy a nyomozás során egyes bizonyítékokat törvénysértő módon szereztek be és ez az ügy elintézését lényegesen befolyásolja.

(7) Kivételesen — különösen az esetben, ha a már elrendelt és lefolytatott nyomozás, illetve pótnyomozás nem eredményezte a kívánt cél elérését — az ügyész a még szükséges nyomozási cselekményeket maga foganatosíthatja, vagy egyes már elvégzett nyomozási cselekményeket megismételhet. Ez utóbbi intézkedés az esetben indokolt, ha az ügyész előtt valamely, az ügy elbírálása szempontjából lényeges bizonyítási eszköz hiteltérdemlősége aggályos és ezért annak értékelése tekintetében csak így tud megnyugtatóan állást foglalni.

A nyomozás felfüggesztése és megszüntetése

38. §

(1) A nyomozás felfüggesztése (Be. 137. §) esetén az ügyet nyilvántartásba kell helyezni. Az elévülés bekövetkeztekor a nyomozást felfüggesztő határozat hatályon kívül helyezése mellett a nyomozást meg kell szüntetni. Ezzel egyidejűleg a gyanúsított ellen kibocsátott lakhelykutatót, illetőleg elfogatóparancsot vissza kell vonni.

(2) Az ügyész az elévülési határidőn belül a felfüggesztés okától függően köteles figyelemmel kísérni, hogy a nyomozás felfüggesztésének oka fennáll-e. Amennyiben a felfüggesztés oka megszűnt, a nyomozást felfüggesztő határozatot hatályon kívül kell helyezni és a nyomzás folytatásáról kell intézkedni.

39. §

(1) Amennyiben a rendőrség az iratokat vádemelés végett küldi meg az illetékes ügyésznek és az ügyész a javaslattal nem ért egyet, az álláspontjának megfelelő határozat elkészítése az ügyész feladata.

(2) Ha az ügyész a rendőrség állásfoglalásától eltérően nyomozás megszüntetése helyett vádemelés szükségességét állapítja meg, a nyomozás iratainak ismertetése és a nyomozás befejezése céljából — határidő kitűzése mellett — az iratokat visszaküldi a rendőrségnek. Amennyiben egyéb nyomozási cselekmények foganatosítása is szükséges, az ügyész a rendőrséget — pótnyomozás elrendelésével — azok elvégzésére is felhívja.

(3) A rendőrség által szerkesztett határozat jóváhagyása során az ügyésznek gondot kell fordítani arra, hogy az mind érdemi, mind alaki szempontból kifogástalan legyen. Hiányosságok megállapítása esetén a rendőrséget fel kell hívni a határozat újbóli elkészítésére és közölni kell az új határozat elkészítése során figyelembe veendő szempontokat is.

(4) A lényegtelen hiányosságokat az ügyész kijavíthatja.

(5) Amennyiben az ügyész a nyomozás során megállapított tényállás bonyolult volta, a felmerült jogi kérdések megítélésé-

nek a nehézsége miatt, vagy más okból a határozat ügyészi elkészítésének a szükségességét állapítja meg, a rendőrség jóváhagyásra nem alkalmas határozata helyett maga szerkesztheti meg a határozatot.

(6) A Be. 139. § (1) bekezdés c) pontjára alapított nyomozás megszüntetése esetében — ha a gyanúsítottat az ügyész vagy a nyomozó hatóság a Btk. 71 § (1), (2) bekezdései alapján megrovásban részesíti, — az utasítás 16., 17. §-ait értelemszerűen kell alkalmazni.

A vádirat

40. §

(1) A vádiratot — annak biztosítása érdekében, hogy a vád tárgyává tett bűncselekmény kétséget kizáróan megállapítható legyen — az alábbiak szerint kell tagolni:

- a) A vádirat első része tartalmazza a személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedések megjelölése mellett a vádlottnak a Be. 87. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt személyi adatait. Az ezen túlmenő személyi adatokat és körülményeket az esetben kell leírni, ha azok az ügy megítélése szempontjából jelentősek. A vádlott korábbi büntetései közül tételesen csak azokat kell felsorolni, melyek a Btk. visszaesőkre, különös visszaesőkre és többszörös visszaesőkre vonatkozó rendelkezései alkalmazásának megalapozására szolgálnak.
- b) A vádirat második részében a vád tárgyává tett tényállást kell röviden leírni a bizonyítási eszközökre utalás mellett. A tényállás leírásának csupán a törvényi tényállási elemek megállapítása, illetve a büntetés kiszabása szempontjából jelentőséggel bíró tények előadására kell szorítkozni. Tartalmaznia kell a bűncselekmény elkövetésének helyét, idejét, indítékait, a bűncselekmény elkövetéséhez használt eszközt, az elkövetés módját és a bűncselekmény következményeit is. Több bűncselekmény esetén a vádiratot úgy kell megszerkeszteni, hogy a különböző bűncselekményeket megvalósító tényállások egymástól elkülönüljenek. Ennek megfelelően kell megjelölni a cselekmény minősítését is.

A tényállás mikénti taglalását meghatározhatja a bűncselekmények súlya, azok esetleges összefüggése, illetve logikai, vagy időbeli sorrendje. A vádiratban a vádemelés mellőzésére (Be. 147. §) utalni kell.

c) A vádirat harmadik része a vád tárgyává tett cselekmények pontos jogszabályi minősítésének megjelöléséből és az ügyésznek a vádolást tartalmazó közléséből áll. [Be. 146. § (2) bekezdés c) pont.]

d) A vádirat negyedik része tartalmazza a Be. 146. § (2) bekezdésének d)—g) pontjaiban, illetve a (3) és (4) bekezdésében foglaltakat. A bejelentéseket, illetve indítványokat tömören, a szükséghez képest megfelelően csoportosítva — több vádlott esetén személyenkénti részletezés mellett — kell a vádiratnak tartalmaznia.

Az indítványok mellett hivatkozni kell azok jogszabályi alapjára is.

(2) A tárgyalásra csak azoknak a tanúknak a megidézését kell indítványozni, akiknek a kihallgatása a tényállás megállapítása, illetve a vádlott bűnösségének bizonyítása, személye társadalomra veszélyességének megítélése végett, vagy egyéb okból szükséges.

(3) Amennyiben a vádlott előzetes letartóztatásban van, a vádiratot (vádindítványt) olyan időben kell benyújtani, hogy a bíróság részére a Be. 167. §-ának (1) bekezdésében meghatározott idő rendelkezésre álljon.

(4) A megyei főügyész elrendelheti, hogy a vádiratok 1 példányát — akár valamennyi ügyben, akár meghatározott ügykategóriában — a nyomozást végző rendőri szerv részére meg kell küldeni.

A vétségi eljárás

41. §

(1) Ha a vétségi nyomozás felügyelete során az ügyész megállapítja, hogy az ügyben a büntetti eljárás szabályait kell alkalmazni — különösen ha úgy dönt, hogy a terhelt szigorított őrizetét fogja indítványozni — utasítja a rendőrséget, hogy a Be. 155. §-a értelmében járjon el.

(2) Az ügyészi vádemelés módja nem a nyomozáshoz, hanem a bírósági eljáráshoz igazodik. Ezért, ha a bírósági eljárást a

büntető eljárás szabályai szerint kell lefolytatni, az ügyész vádiratot, ellenkező esetben pedig vádindítványt nyújt be, tekintet nélkül arra, hogy a nyomozást a büntető vagy a vétségi eljárás szabályai szerint folytatták-e le.

(3) Ha vétségi eljárásra tartozó ügyben az ügyész megítélése szerint pénzbüntetés kiszabásának van helye, tárgyalás mellőzésével pénzbüntetés kiszabását kell indítványoznia (Be. 351. §). Ettől eltérő indítványt kivételesen és csak akkor tehet, ha a büntető eljárás céljainak megvalósítása érdekében tárgyalás tartása szükséges.

42. §

(1) A vádindítvány szerkezete megfelel a vádiraténak, tartalma azonban az alábbiakban tér el a vádiratnak az utasítás 40. §-ában megjelölt tartalmától:

- a) A tényállás leírása során a törvényi tényállást megvalósító magatartás lényegén kívül csak az elkövetés helyét és idejét, valamint az okozott kárt, vagy más következményt kell megjelölni,
- b) mellőzni kell a Be. 146. § (2) bekezdés d) és e) pontjában megjelöltek előadását.

(2) Ha az ügyész a tárgyaláson nem vesz részt, a vádindítványban a büntetés kiszabására vonatkozó és ettől függő további indítványokat (pl. a büntetés kiszabásának felfüggesztése, a büntetésvégrehajtási fokozat, a feltételes szabadságra bocsátás, stb.) is előterjeszti. Egyébként ezekben a kérdésekben csak a vádbeszédben kell indítványt tennie.

(3) Az ügyész a vétségi eljárásban az első fokú tárgyaláson való részvételét akkor jelentse be, ha ezt az ügy helyes elbírálása szempontjából elengedhetetlenül szükségesnek tartja.

A bíróság elé állítás

43. §

(1) A bíróság elé állítás — a törvényi előfeltételek fennforgása esetén — elsősorban azok miatt a bűncselekmények miatt indokolt, amelyek a közrendet, a közbiztonságot, a személyi- és

vagyonbiztonságot sértik, vagy veszélyeztetik és ha az elkövető gyors felelősségre vonása a sértett, vagy veszélyeztetett jogtárgy védelmét hatékonyabban szolgálja.

(2) A gyanúsított előállítási eljárásban is csak a Be. 91. §-nak (1) bekezdésében megjelölt okból vehető őrizetbe.

(3) Az őrizetbe vett gyanúsítottat az ügyész a bíróság elé állítás előtt köteles kihallgatni.

(4) Az előállítást az ügyésznek a bírósággal előzetesen közölni kell. Ki kell térnie arra is, hogy az előállítás során a törvény szerint milyen eljárás (vétségi, vagy büntetti) szabályai alkalmazandók.

(5) A gyanúsított előállításáról az ügyésznek rövid feljegyzést kell készítenie. Ennek a Be. 87. § (1) bekezdés a) pontjában felsorolt személyi adatokon kívül tartalmaznia kell a bűncselekmény röviden összefoglalt tényállását, annak törvényi minősítését, a gyanúsítottal szemben esetleg alkalmazott személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedés megjelölését. A feljegyzés egy-egy példányát a vád előterjesztésekor át kell adni a bíróságnak és a védőnek.

(6) Ha a bíróság az iratokat az ügyésznek visszaküldi [Be. 349. § (3) és (4) bekezdés], s az ügyben a vétségi eljárás szabályai szerint kell eljárni, az ügyész — amennyiben további nyomozási cselekmények elvégzésére nincs szükség — a rendőrség útján intézkedik a nyomozási iratainak ismertetése, és a nyomozás befejezése iránt, majd vádindítványt nyújt be a bírósághoz. Ellenkező esetben, illetve ha a büntetti eljárás szabályait kell alkalmazni, gondoskodik a szükséges nyomozási cselekmények elvégzéséről.

Vádemelés a megyei bíróság, illetve a terhelt lakóhelye szerint illetékes bíróság előtt

44. §

(1) Megyei bíróság előtti vádemelés [Be. 26. § (1) bekezdés] kivételesen az esetben indokolt, ha

a) az ügy politikai, gazdasági, vagy más szempontból kiemelt jelentőségű illetve rendkívül bonyolult,

- b) az ügyben olyan elvi kérdés vár eldöntésre, melyre nézve kialakult, illetve egységes bírói gyakorlat nincs, s erre figyelemmel szükségesnek mutatkozik a Legfelsőbb Bíróság állásfoglalásának másodfokú eljárás keretében való kieszközlése,
- c) fennáll annak a lehetősége, hogy a bíróság a járásbírói hatáskörbe tartozó bűncselekményt az ügyészi állásponttól eltérően a megyei bíróság hatáskörébe tartozónak minősíti.

(2) A megyei bíróság előtti vádemelés kérdésében a megyei főügyész foglal állást. Ezért azokban az ügyekben, amelyekben az ügyész a megyei bíróság előtti vádemelést tartja indokoltnak, vádemelés végett a megyei főügyészhez tesz előterjesztést.

(3) A Be. 28. § (3) bekezdése alapján illetékes bíróság előtt kell vádat emelni, ha a nyomozást az elkövető lakóhelye szerint illetékes rendőri szerv folytatta le, és a bírósági eljárás lefolytatása is itt célszerű.

Eljárás magánvádas ügyekben

45. §

(1) Az ügyész a hozzá érkezett vagy állásfoglalás céljából a bíróságtól hozzá megküldött [Be. 313. § (3) bekezdés b) pont] feljelentést (iratokat) megvizsgálja abból a szempontból, hogy közérdekből vagy más fontos okból nem indokolt-e a vád képviselőjének az átvétele. Ha az ügyész a vád képviselőjét átveszi, elrendeli a nyomozást. Ellenkező esetben a feljelentést (az iratokat) nemleges nyilatkozatával együtt a bíróságnak visszaküldi. Az ügyész erről a feljelentőt csak az esetben értesíti, ha a feljelentést nála tették és a feljelentő a vád képviselőjének az átvételét kifejezetten kérte.

(2) Ha az ügyész nyomozást rendelt el, annak befejezése után — a nyomozás anyagának ismeretében — állást foglal, hogy továbbra is fennáll-e a vádképviselő átvételének indoka. Amennyiben ennek indokoltságát állapítja meg, az illetékes bírósághoz vádindítványt nyújt be, egyébként az iratokat azzal küldi meg a bíróságnak, hogy a vád képviselőjétől elállt.

(3) Ha a nyomozás során a büntethetőségnek valamely akadálya, vagy az állapítható meg, hogy a cselekmény nem bűncselekmény, illetve a vádemeléshez szükséges bizonyítékok nem állnak rendelkezésre, az ügyész az iratokat ilyenkor is azzal a nyilatkozattal teszi át az illetékes bírósághoz, hogy a vád képviselőjétől eláll. Az elállás okát ez esetben a bírósággal közölni kell.

(4) A (2) és (3) bekezdésben írt elállásról a sértettet (feljelentőt) értesíteni kell.

(5) Az ügyésznek a vád képviselőjétől el kell állnia az esetben is, ha vádindítvány benyújtása után a vádelejtés szükségességét állapítja meg.

(6) Ha a bíróság a Be. 315. § (2) bekezdése alapján nyomozást rendel el és annak lefolytatásával a rendőrséget bízta meg, a nyomozás során hozott határozat, intézkedések, vagy ezek elmulasztása miatt előterjesztett panasz elbírálása az ügyész hatáskörébe tartozik.

46. §

Azokban az ügyekben, amelyekben a feljelentést közzéadás bűncselekmény miatt tették, de a feljelentésből kitűnően, illetve a lefolytatott nyomozás eredményeképpen magánvádas bűncselekmény elkövetése állapítható meg és az ügyész a vád képviselőjét nem tartja szükségesnek, a közzéadás bűncselekmény miatt a nyomozást megtagadnia, illetve megszüntetnie nem kell, hanem az iratokat a 45. § (1) bekezdése értelmében a bírósághoz kell áttennie. Ez esetben a feljelentő részére küldött értesítésben fel kell hívni a figyelmét arra, hogy a Be. 54. § (1) bekezdése alapján a vád képviselőjét átveheti, s rá kell mutatni arra, hogy a közzéadás bűncselekmény miatt nem állapítható meg. Az értesítésben közölni kell a sértettel, hogy ez ellen az ügyészi intézkedés ellen panaszt jelenthet be. Az ügyész a panasz elbírálása után, illetve a panasz bejelentésére nyitvaálló határidő elteltével teszi át az iratokat a bírósághoz.

47. §

(1) Ha az ügyész a vád képviselőjét átveszi, ezt a nyilatkozatát a vádindítványba kell foglalnia. Ez esetben a tárgyaláson való részvételt be kell jelenteni. A vád képviselőjének az átvételről a sértettet értesíteni kell.

(2) Több, egymással összefüggően elkövetett bűncselekmény miatt ugyanazon személy ellen folyó eljárásban, amennyiben a bűncselekmények közül egyik közvadra, a másik magánvadra üldözendő, s a magánindítványra jogosult büntető feljelentést tett, az előző rendelkezések az irányadók. Ha az ügyész a vád képviselőjét nem veszi át, intézkedik az ügyek elkülönítése iránt.

(3) A vád képviselőjét át kell venni, ha a Btk. 72. § (1) bekezdése alapján próbára bocsátott gyanúsított ellen a próbaidő alatt elkövetett magánvadra üldözendő bűncselekmény miatt indul büntető eljárás.

A kegyelmi eljárás

48. §

(1) Ha a vádirat benyújtásáig olyan kivételes méltánylást érdemlő körülmények merülnek fel, amelyekre tekintettel kegyelem gyakorlása látszik indokoltnak, az ügyésznek a nyomozás iratait a kegyelemre ajánlásra vonatkozó javaslatával a megyei főügyész útján a Legfelsőbb Ügyészséghez fel kell terjeszteni.

(2) A kegyelemre ajánlásra vonatkozó javaslatnak tartalmaznia kell az ügyben megállapítható tényállás rövid összefoglalását, annak a törvény szerinti minősítését, és azokat a részletesen kifejtett okokat, amelyek az eljárásnak kegyelemből való megszüntetését az ügyész álláspontja szerint indokoltá teszik.

(3) Amennyiben a terhelt vagy érdekében más terjeszt elő kegyelemben részesítés iránti kérelmet, az előző bekezdésben foglaltak szerint kell előterjesztést tenni. Ebben az esetben a kegyelemben való részesítés indokaiként megjelölt, de a kérelmező által hitelt érdemlően nem igazolt körülményekre vonatkozó adatokat is be kell szerezni.

(4) Ha az ügyész javaslatát hivatalból teszi meg, de azt a megyei főügyész teljesíthetőnek nem tartja, a kegyelmi előterjesztés továbbítását mellőzi és döntéséről az ügyészt indokainak közlése mellett értesíti.

(5) Amennyiben a terhelt, vagy érdekében más terjeszt elő kegyelmi kérvényt, a megyei főügyész nem mellőzheti annak — véleményes jelentésével — a Legfőbb Ügyészséghez való felterjesztését.

(6) A Legfőbb Ügyészség állásfoglalásáról, illetve az eljárási kegyelem tárgyában hozott döntésről a megyei főügyész útján tájékoztatja az illetékes ügyészt, illetőleg a kérelem előterjesztőjét.

A nem magyar állampolgárokkal szembeni eljárás

49. §

(1) Az ügyésznek biztosítania kell azt, hogy a nem magyar állampolgár a magyar nyelv nem tudása miatt hátrányt ne szenvedjen és cselekményére anyanyelvén, írásban nyilatkozhasson. Az ügyésznek gondoskodnia kell arról is, hogy a nem magyar állampolgár törvényes jogait korlátozás nélkül gyakorolhassa és a büntető eljárásra vonatkozó törvényi rendelkezések alkalmazása úgy történjék, mint a magyar állampolgárokkal szemben folytatott eljárásban.

(2) A nem magyar állampolgár ellen folyamatba tett büntető eljárás során biztosítani kell annak soron kívüli lefolytatását. A felelősségre vonásnak azt a módját kell választani, amely lehetővé teszi az eljárás mielőbbi befejezését.

(3) Az utasítás 41. § (3) bekezdésébe foglalt rendelkezéstől eltérően a gyanúsítottat bíróság elé lehet állítani akkor is, ha vele szemben tárgyalás mellőzésével pénzbüntetés kiszabásának is helye volna.

50. §

(1) A nem magyar állampolgárral szemben — kivéve ha lakhatási engedéllyel állandóan Magyarországon tartózkodik — előzetes letartóztatás, lakhelyelhagyási tilalom, ideiglenes kényszergyógykezelés elrendelésére, elmeorvosintézetbe való beutalásra csak az illetékes főügyész engedélye alapján kerülhet sor.

(2) Az (1) bekezdésben említett kényszerintézkedések csak a Legfőbb Ügyészség előzetes hozzájárulása után rendelhetők el azokban az esetekben, amikor a nem magyar állampolgár személyi körülményeire, vagy küldetésének céljára tekintettel a teendő intézkedéseknek lényeges külpolitikai kihatása lehet.

(3) A megyei főügyész távbeszélőn azonnal, majd írásban jelentést tesz a Legfőbb Ügyészségnek, ha az (1) bekezdésben

felsorolt kényszerintézkedések valamelyikét az ügyész rendeli el. A jelentésnek tartalmaznia kell a gyanúsított személyi adatait, állampolgárságát, útlevelének, tartózkodási engedélyének — ezek hiányában személyi igazolványának — számát, a magyarországi tartózkodás okát és idejét, a megállapítható tényállás lényegét, az alkalmazott kényszerintézkedést, továbbá — ideiglenes kényszergyógykezelés és elmeorvosintézetbe beutalás esetén — annak részletes indokolását.

(4) A nem magyar állampolgárok ügyeiben az ügyész által elrendelt kényszerintézkedésekről a Külügyminisztériumot a Legfőbb Ügyészség, a megyei rendőr-főkapitányság külföldieket ellenőrző osztályát pedig a megyei főügyész soron kívül tájékoztatja.

(5) A nem magyar állampolgárok ügyeiben hozott érdemi határozatok 1 példányát a megyei rendőr-főkapitányság külföldieket ellenőrző osztályának meg kell küldeni.

51. §

Amennyiben adatok merülnek fel arra, hogy nem magyar állampolgár külföldön olyan bűncselekményt követett el, amely miatt a Btk. 4. § (1) bekezdés a)—c) pontjaiban foglalt rendelkezésekre figyelemmel büntető eljárás indítható, az iratokat a legfőbb ügyész állásfoglalásának kieszközölése végett a megyei főügyész útján fel kell terjeszteni a Legfőbb Ügyészségre. A legfőbb ügyész döntése előtt a nyomozást elrendelni, illetve nyomozási cselekményeket foganatosítani nem lehet.

A büntető eljárás felajánlása

52. §

(1) A megyei főügyész a nem magyar állampolgár ügyében — kivéve ha lakhatási engedéllyel állandóan Magyarországon tartózkodik — a nyomozás elrendelésekor írásbeli jelentést tesz a Legfőbb Ügyészségnek. A jelentés az utasítás 50. § (3) bekezdésében felsorolt adatokat tartalmazza. Ezeken túlmenően a jelentésben a megyei főügyész álláspontjának kifejtésével kéri a felajánlás kérdésében a Legfőbb Ügyészség állásfoglalását.

(2) Ha a nem magyar állampolgárt bíróság elé kívánják állítani a megyei főügyész az (1) bekezdés szerinti jelentést és a Legfőbb Ügyészségnek a felajánlás kérdésében való álláspontja beszerzését távbeszélő útján eszközli. Ezekben az ügyekben az írásbeli jelentést az első fokú bíróság döntése után kell megtenni.

(3) Az (1) és (2) bekezdés szerinti jelentéseket távbeszélőn kell megtenni, azonban a felajánlás kérdésében nem kell a Legfőbb Ügyészség állásfoglalását kérni akkor, ha

- a) a Btk. 8. § (3) bekezdése alapján a büntető eljárás felajánlásának nincs helye,
- b) a nyomozást devizagazdálkodást sértő, vagy vámbűncselekmény miatt rendelték el.

53. §

(1) A Legfőbb Ügyészség a nemzetközi jogsegélyszerződések, a legfőbb ügyész által kötött nemzetközi megállapodások és a nemzetközi gyakorlat figyelembe vételével dönt a büntető eljárás felajánlása kérdésében. A büntető eljárás felajánlása — ha annak feltételei egyébként fennállnak — általában csak akkor mellőzhető, ha az elkövetett bűncselekmény a Magyar Népköztársaság jogrendjét súlyosan sérti, vagy egyéb fontos körülmény a büntető eljárásnak a magyar hatóság előtt történő lefolytatását indokolja.

(2) A felajánlás kérdésében való döntésről a Legfőbb Ügyészség a megyei főügyészséget írásban — az 52. § (2) bekezdése esetében távbeszélő útján — értesíti.

(3) Amennyiben az ügy további nyomozása során olyan új adatok merülnek fel, melyek a felajánlás kérdésében való döntés felülvizsgálatára szolgálhatnak alapul, a megyei főügyész azokról a Legfőbb Ügyészséget távbeszélőn értesíti.

54. §

(1) Ha a nem magyar állampolgár gyanúsított ellen vádat emelnek — azokban az esetekben, amelyekben jogsegélyszerződés vagy legfőbb ügyészi megállapodás alapján a vádemelésről az elkövető államának legfőbb ügyészét tájékoztatni kell — a megyei főügyész a Legfőbb Ügyészségnek a vádirat egy példányának felterjesztésével jelentést tesz. A Legfőbb Ügyészség-

nek minden esetben jelenteni kell, ha előzetes letartóztatásban levő nem magyar állampolgár ellen emelnek vádat.

(2) Azokban a felajánlásra nem kerülő ügyekben, melyekben vádemelésre nincs törvényes alap, az eljárást befejező érdemi határozatot a Legfőbb Ügyészségre fel kell terjeszteni.

55. §

(1) Ha a Legfőbb Ügyészség a büntető eljárás felajánlása mellett döntött, a nyomozást a büntető eljárás szabályai szerint kell lefolytatni.

(2) A nyomozás befejezése után a felügyeletet ellátó ügyész a büntető eljárást megszünteti. A megyei főügyész a megszüntető határozat egy példányát a nyomozás eredeti irataival és a bűnjelekkel együtt jelentésével felterjeszti a Legfőbb Ügyészségre.

(3) Amennyiben a bűncselekmény elkövetése foglalkozási vagy közlekedési szabályok megsértésével valósult meg, a büntető eljárás iratai között el kell helyezni azoknak a foglalkozási vagy közlekedési szabályoknak szószerinti szövegét, melyeket a gyanúsított megsértett.

(4) A főügyési jelentésnek tartalmaznia kell a gyanúsított személyi adatait, az általa elkövetett bűncselekmény rövid leírását és a büntető törvény szerinti minősítését, továbbá a személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedés lejáratainak napját és foganatosításának helyét, a sértett nevét (megnevezését), címét és az esetleg előterjesztett polgári jogi igényét. A jelentésnek tartalmaznia kell azokat az adatokat is, amelyeknek az egyes jogsegélyszerződések, vagy legfőbb ügyészi megállapodások szempontjából jelentőségük van.

A diplomáciai vagy a nemzetközi jogon alapuló egyéb mentességet, illetőleg mentelmi jogot élvező személyekkel szembeni eljárás

56. §

(1) Az ügyész a nyomozást a Be. 137. § (1) bekezdés c) pontja alapján felfüggeszti és annak iratait a megyei főügyészség útján a Legfőbb Ügyészséghez haladéktalanul felterjeszti, ha a büntető eljárás során arra merülnek fel adatok, hogy

- a) diplomáciai vagy a nemzetközi jogon alapuló egyéb mentességre jogosult személy,
- b) mentelmi jogot élvező személy, bíró, ügyész, vagy — az igazságszolgáltatási tevékenységgel összefüggésben — népi ülnök

közzvádra üldözendő bűncselekmény elkövetésével alaposan gyanúsítható.

(2) Diplomáciai vagy nemzetközi jogon alapuló egyéb mentességre jogosultak általában

- a Magyar Népköztársaságba akkreditált diplomáciai, konzuli, kereskedelmi képviselő személyzetének a Külügyminisztérium általi személyi igazolvánnyal ellátott tagjai és családtagjai;
- idegen állam harmadik országban működő diplomáciai képviselő személyzetének hazájából állomáshelyére utazó, illetőleg onnan hazájába visszatérő, a Magyar Népköztársaság területén átutazó tagjai és családtagjai;
- idegen államnak a Magyar Népköztársaságban eseti diplomáciai feladatot teljesítő megbízottai;
- az ide vonatkozó nemzetközi szerződésekben meghatározott körben és feltételek mellett: egyes nemzetközi szervezetek, így különösen az ENSZ, illetőleg szakosított intézményei tagállamainak képviselői, e szervezetek egyes tisztségviselői és családtagjai, a KGST tagállamainak képviselői és a KGST Titkársága egyes tisztségviselői valamint családtagjai, a Varsói Szerződés Egyesített Fegyveres Erői Törzsének és egyéb vezetési szerveinek tagjai és családtagjai, illetőleg a Duna Bizottság Titkárságának egyes tisztségviselői és családtagjai.

57. §

(1) A diplomáciai vagy a nemzetközi jogon alapuló egyéb mentesség fennállása, valamint személyi- és tárgyi terjedelme felől a legfőbb ügyész a külügyminiszterrel egyetértésben határoz és erről az eljáró hatóságot a megyei főügyész útján értesíti.

(2) Ha az (1) bekezdés szerinti értesítés értelmében a bűncselekmény elkövetésével alaposan gyanúsítható személy diplo-

máciai mentességet élvez, a nyomozást a Be. 127. § (1) bekezdés b) pontja, illetve a 139. § (1) bekezdés c) pontja alapján — a Btk. 5. §-ában meghatározott büntethetőséget kizáró okra figyelemmel — kell megtagadni, illetve megszüntetni.

58. §

(1) Amennyiben közvádra folyó büntető eljárásban feljelentőként, sértettként, tanúként diplomáciai vagy a nemzetközi jogon alapuló egyéb mentességre jogosult személy szerepel, erről az eljáró ügyészség — anélkül, hogy a nyomozást felfüggesztené — a megyei főügyész útján köteles soron kívül jelentést tenni a Legfőbb Ügyészségnek.

(2) Ha ilyen személynek az ügyészi eljárásban tanúkénti kihallgatása szükséges, annak foganatosítására a Legfőbb Ügyészségnek e tárgyban hozott, s a kihallgatást engedélyező állásfoglalásának közlése előtt nem kerülhet sor.

59. §

Ha a diplomáciai vagy a nemzetközi jogon alapuló egyéb mentességre jogosult személy kárt szenved, javára a büntető eljárásban a polgári jogi igényt az ügyész nem érvényesítheti.

Kiadatási eljárás

60. §

(1) Ha a büntető eljárást külföldön tartózkodó személlyel szemben kell lefolytatni és őt ki kell kérni, az ügyész a nyomozás iratait a megyei főügyész útján a Legfőbb Ügyészséghez terjeszti fel és utasítást kér arra, hogy a bírósághoz nyújtson-e be indítványt a kiadatási eljárásra.

(2) A felterjesztésben a terhelt személyi adataira és egyéb személyi körülményeire vonatkozó megállapítások mellett össze kell foglalni a terhére róható bűncselekmények tényállását, meg kell jelölni annak törvényi minősítését, valamint a rendelkezésre álló bizonyítási eszközöket és a terhelt ismert vagy feltételezett tartózkodási helyét.

(3) Ha a Legfőbb Ügyészség a kiadatási eljárásra adott utasítást, az ügyész a nyomozási iratok áttételével a bíróságnál indítványozza a Be. 389. §-ának (1) bekezdése értelmében elfogatóparancs kibocsátását és annak az igazságügyminiszterhez való felterjesztését.

(4) Amennyiben külföldi hatóság kér kiadást [Be. 390. § (1) bekezdés] — ha a kiadatásnak helye van — a fővárosi főügyész indítványt tesz a kikért személy előzetes letartóztatásának (kiadatási letartóztatás) elrendelése iránt.

Bűnügyi jogsegély

61. §

(1) Büntető ügyben eljáró külföldi hatóság megkeresésére az ügyészség nemzetközi szerződés vagy viszonyosság esetében jogsegélyt nyújt. A megkeresés folytán szükséges nyomozási cselekmények elvégzésével a rendőrséget is megbízhatja.

(2) Az érintkezés módját a nemzetközi szerződések határozzák meg.

(3) Viszonyosság esetén, vagy annak hiányában az érintkezés a Legfőbb Ügyészség útján történik. Ebben az esetben, ha valamely külföldi hatóság közvetlenül az illetékes ügyészhez fordul, a jogsegély teljesítése tárgyában való döntés céljából a Legfőbb Ügyészség utasítását kell kérni.

MÁSODIK RÉSZ

I. Fejezet

Az ügyészségi nyomozás

62. §

(1) Az ügyészségi nyomozás körébe tartozó ügyekben az utasítás Első Részének rendelkezéseit a következő eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) Az ügyészségi nyomozás körébe azok az ügyek tartoznak, melyekben a nyomozást az ügyész rendeli el és teljesíti, vagy a rendőrség által elrendelt nyomozás teljesítését az ügyész egészben, vagy részben átveszi. Nem tekinthető ügyészségi nyomozásnak a felügyeletet gyakorló ügyésznek a rendőrség által teljesített nyomozás során, vagy a nyomozás kiegészítése [37. § (7) bekezdés] keretében végzett nyomozási cselekménye.

63. §

(1) Az ügyészség a Be. 18. §-ának (3) bekezdése alapján bármely ügy nyomozását teljesítheti. Az ügyészség kizárólagos hatáskörébe nem tartozó ügyekben a nyomozás teljesítéséhez, illetve a rendőrség által már elrendelt nyomozás ügyészségi hatáskörbe vonásához a megyei főügyész utasítása szükséges.

(2) A Legfőbb Ügyészség Nyomozó Osztálya a legfőbb ügyész és büntető szakági helyettesének utasítása alapján teljesít nyomozást.

(3) Elsősorban a bűncselekmény jellege, vagy az elkövető személye miatt jelentős ügyek nyomozásának ügyészségi hatáskörbe vonása indokolt, különösen, ha az ügyészségi nyomozáshoz törvényességi, vagy más fontos érdek fűződik.

64. §

A járási ügyészségek hatásköre az illetékességi területükön elkövetett — ügyészségi nyomozás kizárólagos hatáskörébe tartozó — hivatalos személy elleni erőszak nyomozására terjed ki, amennyiben előreláthatólag a Be. 346. §-a alapján a gyanúsított bíróság elé állítására kerül sor.

II. Fejezet

Az ügyészségi nyomozás szervezete

65. §

A Legfőbb Ügyészség Nyomozó Osztálya

a) a 63. § (2) bekezdésében meghatározott esetekben a nyomozást teljesíti,

- b) a törvényességi felügyeletet és elvi irányítást gyakorol a területi ügyészségi nyomozás felett.

66. §

A megyei főügyész az illetékességi területén

- a) törvényességi felügyeletet gyakorol az ügyészségi nyomozás felett,
b) irányítja és ellenőrzi az ügyészség nyomozási tevékenységét.

67. §

(1) A Fővárosi Főügyészségen osztályvezető ügyész, a megyei főügyészségeken pedig csoportvezető ügyész irányítja, illetve foganatosítja a nyomozást.

(2) A csoportvezető (osztályvezető) ügyész

- a) a megyei főügyészség illetékessége alá tartozó ügyészségi nyomozásokat személyesen foganatosítja, illetve irányítja és ellenőrzi,
b) kiadmányozza a nyomozás során hozott érdemi határozatokat,
c) ellenőrzi és segíti a járási ügyészségek nyomozási tevékenységét.

68. §

A járási vezető ügyész

- a) a járási ügyészség illetékessége alá tartozó ügyészségi nyomozásokat személyesen vagy beosztottai útján teljesíti, irányítja és ellenőrzi,
b) kiadmányozza a nyomozás során hozott érdemi határozatokat.

69. §

Az utasításban meghatározott jogosultságok és köteleességek szempontjából felettes ügyész

- a) a járási- és megyei főügyészségek szempontjából a megyei főügyész,
- b) a megyei főügyész szempontjából a Legfőbb Ügyészség Nyomozó Osztálya,
- c) a Legfőbb Ügyészség Nyomozó Osztálya szempontjából a Nyomozás Felügyeleti Főosztály vezetője.

III. Fejezet

Az ügyészségi nyomozás teljesítésének szabályai

70. §

A nyomozás eredményes lefolytatásának, a nyomozási cselekmények taktikailag helyes sorrendben történő foganatosításának és a nyomozás teljességének biztosítása érdekében a bonyolult ügyekben nyomozási tervet kell készíteni.

71. §

Az eljáró ügyész a nyomozás során önállóan intézkedik, azonban a kényszerintézkedések elrendelésére, valamint a nyomozást érdemben befejező határozatok meghozatalára a csoportvezető (osztályvezető) illetve a járási vezető ügyész jogosult.

72. §

(1) A nyomozás elrendeléséről hozott határozatot külön íven kell elkészíteni.

(2) A nyomozás elrendeléséről a tényállás közlése mellett — az ügyészségi nyomozás indokainak megjelölésével — jelentést kell tenni a Legfőbb Ügyészség Nyomozó Osztályának azokban az ügyekben, amelyek nem tartoznak az ügyészségi nyomozás kizárólagos hatáskörébe.

(3) Amennyiben az ügyészségi nyomozás kizárólagos hatáskörébe tartozó igazságszolgáltatás elleni bűncselekmények miatt

valamely ügyészi-, vagy rendőri szerv kezdeményezi az eljárást, de a nyomozás elrendelésének törvényi akadályja van, úgy — a Btk. 71. § (3) bekezdésének alkalmazását kivéve — nyomozást megtagadó határozatot nem kell hozni. Ezekben az esetekben az eljárást kezdeményező szervet csupán értesíteni kell arról, hogy miért nem indítható eljárás.

73. §

Személyi szabadságában korlátozott személy kihallgatása csak az őr és a jegyzőkönyvvezető jelenlétében fogatosítható. Csak kivételes esetekben és a biztonságos őrzésnek egyéb módon történő megteremtése mellett lehet az őr állandó jelenlététől eltekinteni.

74. §

A gyanúsított kihallgatásának időpontjáról az eljáró ügyész köteles a védőt értesíteni.

75. §

Amennyiben a gyanúsított vagy a védő a nyomozás iratainak ismertetésén nem jelent meg, az eljáró ügyész köteles az iratok között feltüntetni, hogy az említetteket az iratismertetésről mikor és milyen módon értesítette.

76. §

Az ügyészégi nyomozásban a Be. 145. § (2) bekezdésében megjelölt határidőt a nyomozás befejezésétől kell számítani.

77. §

(1) A vádirat elkészítése a nyomozást lefolytató ügyész feladata. A vádirat szükséges példányait a nyomozás eredeti és a másolati irataival együtt az illetékes bíróság mellett működő ügyészségnek kell megküldeni. A vádiratot az eredeti iratokkal együtt az illetékes ügyész továbbítja a bírósághoz.

(2) Az első fokú bíróság ügydöntő határozatáról a nyomozást teljesítő ügyészséget — ha ez nem azonos a vádképviselőt el-látó ügyészséggel — a másolati iratok visszaküldése mellett tájé-koztatni kell.

(3) A tájékoztatás tartalmazza az eljáró bíróság megnevezé-sét, a hozott határozat ügyszámát és keltét, a terhelt nevét, a megállapított bűncselekmény megnevezését a jogszabályok fel-hívásával, a kiszabott büntetést, felmentés esetén ennek rövid indokát, azt, hogy a határozat jogerős-e vagy sem, ki és milyen okból jelentett be perorvoslatot. A tájékoztatásnak arra is ki kell térni, hogy a bírósági eljárás során milyen nyomozási hiányos-ságok voltak tapasztalhatók.

HARMADIK RÉSZ

A katonai ügyészségek eljárása

Az utasítás rendelkezéseit a katonai ügyészségek eljárásá-ban a következő eltérésekkel kell alkalmazni:

78. §

(1) Az utasítás Első Részének rendelkezéseit a katonai ügyészségek eljárásában értelemszerűen kell alkalmazni.

(2) Az utasítás Második Részében foglalt rendelkezések kö-zül csak a 70. §, 71. § első és harmadik tételének, a 74. § és 75. §-ának rendelkezéseit kell alkalmazni.

79. §

(1) A nyomozás törvényessége feletti felügyeletet a katonai ügyészségek a következők szerint gyakorolják:

- a) a Katonai Főügyészség a katonai ügyészségek, a Honvé-delmi Minisztérium, a Belügyminisztérium, továbbá az Igazságügyi Minisztérium BV Országos Parancsnokságá-

nak és a Munkásőrség Országos Parancsnokságának a katonai büntető eljárás során végzett nyomozással kapcsolatos tevékenysége felett,

b) a katonai ügyészségek — az a) pontban felsoroltak kivételével — az illetékességi területükön elhelyezett valamennyi alakulat parancsnokának és szerv vezetőjének a katonai büntető eljárás keretébe tartozó nyomozói tevékenysége felett,

c) a Katonai Főügyészség a katonai ügyészségek felügyeleti jogkörében is eljárhat.

(2) Meghatározott bűnügyek nyomozásának törvényessége feletti felügyeletét az a katonai ügyészség látja el, amelynek illetékességi területén van az elkövető alakulata.

80. §

(1) A katonai ügyész felettes ügyésze a katonai ügyészség vezetője, a katonai ügyészség vezetőjének pedig a Katonai Főügyészség.

(2) A katonai ügyész által elrendelt nyomzás és előzetes le tartóztatás határidejét a katonai ügyészség vezetője további két hónappal meghosszabbíthatja.

81 §

(1) Katonai vétség miatti feljelentést az illetékes parancsnokhoz kell áttenni.

(2) Katonai vétség gyanúja esetén a katonai ügyész nyomozást csak akkor rendelhet el, ha

a) az illetékes parancsnoktól az ügyet annak feljelentésével az eljárás lefolytatása végett átvette,

b) a feljelentett büntett elkövetésével is gyanúsítható [Btk. 123. § (3) bekezdés],

c) az ügyben elkövetőként polgári személy is szerepel, vagy a katona tartalékállományba került.

(3) A katonai vétség miatt a feljelentés megtételére [Btk.

125. § (3) bekezdés] jogosultnak az illetékes parancsnokot és annak előljáró parancsnokát kell tekinteni.

(4) Katonai vétség miatt a tényleges, vagy az elbíráláskor már tartalékállományba helyezett katona ellen vádat emelni csak az illetékes parancsnok feljelentése alapján lehet. A feljelentés megtagadása esetén az erre vonatkozó nyilatkozatot az illetékes magasabb parancsnoktól kell beszerezni.

(5) Az illetékes parancsnok katonai vétség miatti feljelentése a katonai ügyészt nem kötelezi vádemelésre.

82. §

Ha az illetékes parancsnok nem katonai vétség miatt jár el, a katonai ügyészt a Be. 18. §-ában meghatározott jogok korlátlanul megilletik.

83. §

(1) A katonai ügyész az illetékes parancsnokot megbízhatja az alárendeltje által elkövetett olyan büntett nyomozásával is, amelynek büntetési tétele az 5 évi szabadságvesztést nem haladja meg. Az ilyen ügyben a katonai ügyész köteles fokozott felügyeletet gyakorolni.

(2) Az 5 évi szabadságvesztést meghaladó büntetési tételű bűncselekmények nyomozását a katonai ügyész köteles magához vonni. Egyes nyomozási cselekmények elvégzésével nyomozótisztet lehet megbízni.

84. §

(1) A parancsnoki nyomozásban a Be. 148. § (1) bekezdése alapján bejelentett panaszok elbírálására az illetékes katonai ügyész jogosult.

(2) Ha a katonai vétség miatt folytatott parancsnoki eljárásban hozott döntés vagy a fenytetés kiszabásáról, a nyomozás megtagadásáról, illetve megszüntetéséről szóló határozat megváltoztatásának szükségessége merül fel, a katonai ügyész az illetékes magasabb parancsnokhoz tesz javaslatot.

85. §

Az illetékes parancsnok hatáskörébe tartozó bűncselekmények elbírálásának törvényessége feletti felügyelet biztosítása érdekében a katonai ügyésznek rendszeresen meg kell vizsgálnia a fegyelmi eljárás során elintézett büntető ügyeket. Amennyiben törvénysértést állapít meg, ennek kiküszöbölése érdekében köteles a szükséges intézkedést megtenni.

86. §

A nyomozás törvényessége felett felügyeletet gyakorló katonai ügyész intézkedései, utasításai ellen benyújtott panasz elbírálása a felettes ügyész hatáskörébe tartozik. A panasznak halasztó hatálya nincs.

87. §

(1) A bűnüldözési operatív értekezletet a szükséghez mérten — az illetékes magasabb egység parancsnokkal (vezetővel) egyetértésben — a katonai ügyészség vezetője készíti elő és hívja össze. Célja az azonos szinten működő fegyveres szervek bűnügyi és általános törvényességi helyzetének megtárgyalása, a bűnüldözési feladatok összehangolása, a jogpolitikai irányelvek helyes alkalmazásának biztosítása, a kölcsönös tájékoztatás és a szükséges döntések kialakítása.

(2) A parancsnok által előkészített és törvényességi, vagy más okból jelentősebb fegyelmi (kiképzési) értekezleten a katonai ügyészség képviselője — meghívás alapján évente legalább egy alkalommal — kötelező.

88. §

(1) Katona őrizetbevételéről — a Be. 91. § — a parancsnokát haladéktalanul értesíteni kell.

(2) Tiszt őrizetbevételéről a Katonai Főügyészségnek késedelem nélkül jelentést kell tenni.

89. §

Tiszt előzetes letartóztatásához a Katonai Főügyészségtől kell enegedélyt kérni.

90. §

A katonai ügyész által elrendelt őrizetbevételről, illetve előzetes letartóztatásról, a katonai ügyészség vezetője általi előzetes letartóztatás meghosszabbításáról, illetve megszüntetéséről a Katonai Főügyészségnek azonnal jelentést kell tenni.

91. §

(1) Ha az előzetes letartóztatást a katonai ügyész jóváhagyásával az illetékes parancsnok rendelte el, annak foganatosításáról addig, amíg a gyanúsítottat a katonai ügyészségnek át nem adják, a parancsnok intézkedik.

(2) A katonai ügyész jogosult a fegyveres szerv, illetőleg a helyőrség fogdáiban rendszeres ellenőrzést gyakorolni, s az ott elhelyezett személyek fogvatartásának törvényességét, a fogvatartottak joginak biztosítását, valamint a fogvatartás körülményeit vizsgálni.

92. §

(1) A szoros felügyelet alá helyezés elrendelésére a katonai ügyész részéről akkor kerülhet sor, ha

- a) az előzetes letartóztatás elrendelésének a Be. 340. § (1) bekezdésben írt oka fennáll, de annak mellőzését méltányolandó körülmények (így pl.: többszörös élenjáró katonára, kiemelkedően fontos szolgálati beosztás, katonai gyakorlat) indokolják,
- b) az előzetes letartóztatás elrendelésének a Be. 92. § (1) bekezdés b) pontjában írt oka fennáll, de annak mellőzését méltányolandó személyes körülmények (így pl.: súlyos betegség, terhes családi helyzet) indokolják,
- c) a gyanúsított magatartásából, vagy egyéb körülményekből alaposan lehet következtetni arra, hogy ilyen korlátozás nélkül a büntető eljárás lefolytatását nehezítené, illetve korlátozná.

(2) A szoros felügyelet megszüntetéséről az ügyet befejező határozatban kell rendelkezni. Vádemelés esetén a fenntartásra indítványt kell tenni, amennyiben határozattal azt nem szüntetik meg.

93. §

(1) Tisztet megvádolni, vagy bíróság elé állítani csak a katonai főügyész engedélye alapján lehet.

(2) Ha a tiszt szolgálati viszonya a vádirat (vádindítvány) benyújtásáig megszűnt, a vádemeléshez vagy a bíróság elé állításhoz engedélyt kérni nem kell.

94. §

A nyomozás során a sorállományú katonák szolgálati könyvét, a hivatásos és továbbszolgáló, valamint a tartalékos katonák dicséreték és fenytések lapjának másolatát, valamint jellemzését (minősítését) is be kell szerezni.

95. §

A katonai ügyész a nyomozás befejezésétől számított 8 napon belül köteles az érdemi befejező határozatát meghozni, a vádiratot, vagy vádindítványt elkészíteni. E határidőt a katonai ügyészség vezetője kivételes esetben 8 nappal meghosszabbíthatja.

96. §

A katonai büntető eljárásban olyan bűncselekmény miatt is indokolt a bíróság elé állítás, amely sérti a katonai fegyelmet és rendet.

97. §

A katonai ügyésznek a Be. 19. §-ában foglaltakon túlmenően helyszíni nyilvános tárgyalás esetén is be kell jelentenie a vádiratban, vagy vádindítványban a tárgyaláson való részvételt.

98. §

(1) A nyomozás során ügyelni kell arra, hogy az államtitkot, illetőleg szolgálati titkot képező adatok ne váljanak illetéktelen személyek számára hozzáférhetővé.

(2) Ezen adatok nem kerülhetnek olyan határozatokba, vagy egyéb iratokba, amelyeket a sértettnek vagy a feljelentőnek kézbesíteni kell.

(3) A titkos adatot tartalmazó határozatot az érdekeltekkel kihirdetés útján kell közölni, amelynek megtörténtét jegyzőkönyvbe kell foglalni. A fegyveres erővel és fegyveres testületekkel a határozatot teljes terjedelemben közölni lehet.

(4) A gyanúsítottnak és védőjének az eljárás szakában betekintést kell engedni a bűnügy összes irataiba, az azokból általuk készített, a titokvédelem alá eső adatokat tartalmazó feljegyzéseiket külön borítékban, a bűnügyi iratoknál zártan kell visszatartani, majd kérésükre az eljárás további szakában betekintésre kiadni.

(5) A katona szolgálati tevékenysége alatt elkövetett bűncselekménye miatt indult büntető eljárás során a gyanúsított és a tanú kihallgatásához a katonai ügyésznek nem kell a titoktartási kötelezettség alóli felmentést beszerezni.

(6) Az iratok titkossági fokát a nyomozás szakában a katonai ügyész határozza meg.

99. §

(1) A jelen utasítás szempontjából a Legfőbb Ügyészségen a Katonai Főügyészséget, megyei főügyészen és a járási vezető ügyészen a katonai ügyészség vezetőjét, a megyei és járási ügyészségen pedig a katonai ügyészséget is érteni kell.

(2) Az illetékes parancsnokok — vezetők — körét külön nyomozási utasítások határozzák meg.

IV. RÉSZ

Vegyes rendelkezések

100. §

(1) Ahol az utasítás megyei főügyésről, megyei főügyészségről, járási vezető ügyésről, illetve járási ügyészségről tesz említést, ezeken a fővárosi főügyészt, a fővárosi főügyészséget,

a városi- járási, a városi, a fővárosi kerületi vezető ügyészt és az említett ügyészségeket is érteni kell.

(2) Ahol az utasítás a rendőrséget említi, ezen — a Be. 16. § (3) bekezdésére figyelemmel — a külön jogszabályok alapján nyomozási tevékenységet folytató vám- és pénzügyőrséget, továbbá nyomozási cselekményeket végző államigazgatási szerveket is érteni kell.

101. §

(1) A jelen utasítás 1979. évi július hó 1. napján lép hatályba. Rendelkezéseit a folyamatban levő büntető ügyekben is alkalmazni kell.

(2) Az utasítás hatályba lépésével egyidejűleg

- a nyomozás törvényességének ügyészi felügyeletéről és a büntető ügyek ügyészségi nyomozásáról szóló 7/1973. Legf. Ü. számú utasítás,
- a 7/1973. Legf. Ü. számú utasítás módosításáról szóló 2/1977. Legf. Ü. számú utasítás,
- a nyomozás és az előzetes letartóztatás határidejének meghosszabbításáról szóló 4101/1976. számú felügyeleti tájékoztató

hatályukat veszti.

Budapest, 1979. május 31.

DR SZIJÁRTÓ KÁROLY s. k.,
legfőbb ügyész